Howard Phillips Lovecraft

Případ Charlesa Dextera Warda

PŘÍPAD CHARLESE DEXTERA WARDA

„Pravé zvířecí soli možno připraviti a uchovati tak, že důvtipný muž takto celou archu Noemovu ve své vlastní studovně podržuje, krásnou podoba zvířete jakéhokoliv z jeho popele podle své libostí vyvolává, a podobnou též metodou může vpravdě,filozof z pravých solí lidského popele vyvolati podobu kteréhokoliv mrtvého předka z prachu do něhož bylo zpopelněno jeho tělo, aniž by se musel uchýlit k zločinné nekromancii.“

BORELLUS

Kapitola první

Konec a začátek

/1/

Ze soukromého ústavu choromyslných blízko Providence ve státě Rhode Island zmizela zcela nedávno velmi zvláštní osoba. Muž se jmenoval Charles Dexter Ward a do ústavu ho velmi zdráhaně poslal jeho zoufalý otec, když viděl, jak jeho duševní úchylka přerůstá z pouhého výstředního chování v temnou mánii s možností vražedných sklonů a očividně podivnou proměnou mysli. Lékaři sami doznávají, že si s jeho případem nevědí rady, neboť je zvláštní jak po stránce fyziologické, tak psychologické.

V prvé řadě pacient vypadal překvapivě starší, než by předpokládalo jeho sedmadvacet let. Pravda, duševní poruchy vedou k rychlejšímu stárnutí organismu, avšak tvář tohoto mladého muže nabyla onoho subtilního výrazu, jaký za normálních okolností mívají jen velmi staří lidé. Za druhé, jeho organické pochody vykazovaly jisté zvláštnosti, které se nesrovnávaly s lékařskými zkušenostmi. Dýchání a srdeční akce byly překvapivě nesouladné, pacient ztratil hlas, takže nebyl schopen vydávat silnější zvuky nežli šepot, zažívací pochody byly neuvěřitelně zpomaleny a nervové reakce na standardní stimuly neodpovídaly žádnému doposud známému normálnímu či patologickému stavu. Pokožka vykazovala chorobný chlad a suchost a její struktura byla přehnaně drsná a konzistence ochablá. Zmizelo dokonce, i velké olivově zbarvené mateřské znaménko na jeho pravé hýždi, zatímco na hrudi se mu vytvořil velmi podivný útvar či černavá skvrna tam, kde po ní předtím nebylo ani stopy. Celkem vzato, všichni lékaři jsou zajedno v tom, že u Warda se veškeré metabolické pochody zpomalily v míře naprosto nebývalé.

Rovněž po psychologické stránce byl Charles Ward jedinečný. Jeho duševní choroba se nepodobala ničemu známému, co by bylo popsáno v nejnovějších a nejdůkladnějších učených pojednáních, a tak převládlo mínění, že disponuje mentální silou, která by z

ného byla mohla učinit génia nebo vůdčí osobnost, nebýt toho, že se zvrtla do zvláštních a groteskních forem. Dr. Willett, rodinný lékař Wardovy rodiny, tvrdí, že celkové pacientovy duševní schopnosti se od počátku choroby vlastně zvětšily, jestliže je posuzujeme podle jeho reakce na záležitosti mimo sféru jeho choroby. Pravda, Ward byl vždycky učeným sběratelem starožitností ; avšak ani jeho nejbrilantnější rané práce nevykazovaly tak fenomenální chápání a bystrost, jaké projevoval před psychiatry, když byl vyšetřován. Bylo skutečně velmi obtížné získat legální souhlas k hospitalizaci - tak nezkalená a mohutná se jevila jinochova mysl; a pouze na základě svědectví jiných osob a existence mnoha nenormálních mezer v jeho paměti byl konečně umístěn v ústavu. Až do posledního okamžiku před svým zmizením hltavě četl a vášnivě debatoval, jak mu to jen jeho ubohý hlas dovoloval; a bystří pozorovatelé nepočítali s jeho útěkem a prohlašovali otevřeně, že nepotrvá dlouho a bude z nuceného dohledu propuštěn.

/2/

Pouze dr. Willett, který přivedl Charlese Warda na svět a sledoval jeho tělesný a duševní růst po celou dobu, projevoval zděšení při pouhém náznaku, že by se mohl znovu ocitnout na svobodě. Doktor prožil strašlivý zážitek a učinil hrůzné objevy, které se svým skeptickým kolegům ani neodvážil odhalit. Willett vlastně je, pokud jde o tento případ, sám o sobě menší záhadou. Byl poslední, kdo spatřil pacienta před jeho útěkem, a po své poslední návštěvě vyšel z jeho pokoje ve stavu ohromené úlevy, jak si někteří vzpomněli, když se za tři hodiny poté dozvěděli o Wardově útěku. Útěk sám představuje jednu z nerozluštěných záhad ústavu dr. Waitea. Otevřené okno nad dvacetimetrovým srázem bylo sotva dostatečným vysvětlením, avšak jisto je, že po rozhovoru s dr. Willettem mládenec nepopiratelně zmizel. Willett sám nebyl s to podat veřejnosti nějaké vysvětlení, ačkoli vypadal podivuhodně klidnější než před útěkem. Mnozí lidé mají pocit, že by možná řekl více, kdyby byl přesvědčen, že mu uvěří větší počet lidí. Našel Warda v jeho pokoji, ale krátce po jeho odchodu klepali ošetřovatelé na dveře marně. Když je otevřeli, pacient tam nebyl a jediné, co uviděli, bylo otevřené okno, jímž dovnitř proudil chladný březnový větřík a vířil oblak jemného modrošedého prášku, až se jím téměř zalykali. Pravda, psi už nějakou chvíli předtím vyli, ale to bylo ještě v době, kdy byl Willett v pokoji; nic nezvětřili a ani později nevykazovali žádné vzrušení. Wardův otec byl ihned telefonicky uvědoměn, ale zdálo se, že je víc smuten než překvapen. V době, kdy se dostavil osobně dr. Waite, dr. Willett s ním už promluvil

a oba popřeli, že by o útěku něco věděli nebo do něj byli nějak zapleteni. Pouze od jistých důvěrných přátel Willetta a Warda staršího byly získány určité náznaky, a i ty jsou příliš fantastické, než aby jim mohlo být dopřáno víry. Jediné, co přetrvává dodnes, je skutečnost, že po zmizelém choromyslném nezůstala ani stopa.

Charles Ward se zajímal o starobylé věci od svého dětství; nepochybně v něm tuto zálibu vzbudilo samo ctihodné město a předměty z minulých časů, které plnily každičký kout starého rodičovského domu na Prospect Street na kopci. S přibývajícími lety jeho zájem o starožitnosti rostl, až historie, genealogie a studium koloniální architektury, nábytku a řemeslných výrobků nakonec ze sféry jeho zájmů vytlačily všechno ostatní. Je důležité mít tuto zálibu na zřeteli ve vztahu k jeho chorobě; neboť ačkoli není jejím absolutním jádrem, hraje prominentní roli v povrchních projevech nemoci. Mezery v přísunu informací, kterých si psychiatři povšimli, se všechny týkaly moderní doby a byly vždy vyvažovány nadměrnou, byť i skrývanou znalostí záležitostí dávno minulých, jak bylo zjištěno přímými dotazy; vypadalo to málem, jako by byl pacient doslova přenesen pomocí jakési obskurní autohypnózy do dřívějších dob. Zvláštní bylo, že Ward se už tolik nezajímal o starožitnosti, které mu bývaly tak dobře známé. Zdálo se, že o ně ztratil zájem právě proto, že je dobře znal; a veškeré jeho úsilí poslední dobou cílilo k tomu, aby ovládl ony známé skutečnosti moderního světa, které byly tak totálně a neomylně vymazány z jeho paměti. Fakt, že k takovému naprostému výmazu došlo, se snažil co nejusilovněji skrýt; všem, kdo ho pozorovali, však bylo jasné, že veškerou jeho četbu a rozhovory ovládalo zběsilé přání vstřebat tolik vědomostí o vlastním životě a běžném dění dvacátého století, jaké by měl právem mít vzhledem k roku narození 1902 a školní výchově. Psychiatři si nyní lámou hlavu, jak se uprchlý pacient s naprosto nedostatečnými vědomostmi dokáže vyrovnat s dnešním komplikovaným světem; převládá mínění, že se „ukryje“ jako nenápadný a málo placený zaměstnanec do té doby, než jeho úroveň novodobých znalostí dosáhne normálu.

Počátek Wardovy duševní choroby je jablkem sváru mezi psychiatry. Dr. Lyman, vynikající autorita z Bostonu, jej klade do let 1919 a 1920, tedy do posledního chlapcova ročníku na střední škole Mosese Browna, kdy se náhle od studia minulosti přiklonil ke studiu okultismu a kdy se odmítl podrobit zkouškám na univerzitu s odůvodněním, že pracuje na svém vlastním výzkumu daleko větší důležitosti. To se dá zajisté prokázat změnou Wardových zvyklostí v té době, kdy neustále prohledával městské archívy a pátral na starých hřbitovech po jistém hrobě z roku 1771; hrob patřil jeho předkovi Josephu Curwenovi, jehož některé listiny prý našel za táflováním prastarého domu v Olney Court na Stampers Hill, kde kdysi prý Curwen bydlel.

Nedá se celkem vzato popřít, že v zimě 1919-1920 došlo u Warda k velké změně; poté náhle přestal se svými výlety po starožitnostech a zoufale se pustil do okultních studií doma i v zahraničí, která střídal s obzvlášt' vytrvalým pátráním po hrobě svého předka.

Od tohoto názoru se však dr. Willett zásadně distancuje a svůj názor opírá o souvislou a důkladnou znalost pacienta, jakož i o jisté hrůzné výzkumy a objevy, které poslední dobou učinil. Tyto výzkumy a objevy na něm zanechaly své stopy; jeho hlas je roztřesený, když o nich hovoří, a ruka se mu chvěje, když se o nich pokouší psát. Willett připouští, že změna z let 1919 až 1920 by mohla za jistých okolností na první pohled vypadat jako začátek pozvolného úpadku, který vyvrcholil strašným a žalostně přízračným odcizením v roce 1928 avšak na základě osobního pozorování je přesvědčen, že je třeba rozlišovat jemněji. Zatímco otevřeně přiznává, že chlapec měl vždy nevyvážený temperament a reagoval přemrštěně citlivě a nadšeně na jevy ve svém okolí, odmítá připustit, že by tato mladická proměna znamenala skutečný přechod z duševního zdraví k chorobě; naopak uvádí Wardovo vlastní prohlášení, že objevil či znovu objevil něco, co by mohlo mít obdivuhodný a hluboký dopad na celé lidské myšlení.

Je si jist, že opravdová choromyslnost se dostavila až s pozdější změnou; až poté, co byl objeven Curwenův portrét a staré listiny; až po cestě na podivná místa v cizině a po jistých hrozivých invokacích, které Ward prozpěvoval za zvláštních a tajuplných okolností; poté, co obdržel náznak jistých odpovědí na tyto invokace a kdy sepsal zoufalý dopis za srdcervoucích a nevysvětlitelných poměrů; po vlně vampirismu a hrozných pověstí kolujících v Pawtuxetu; a poté, co pacientova paměť přestala vnímat současnou dobu, zatímco mu selhával hlas a jeho fyzický vzhled prodělával subtilní změny, jež později pozorovalo tolik lidí.

Až v této době, poznamenává Willett velmi bystře, se noční můry začaly nepochybně uvádět do spojitosti s Wardovou osobou, a lékař pociťuje děsivou jistotu, že existuje dostatek solidních důkazů, které by podepřely jinochovo tvrzení, že učinil neobyčejně důležitý objev. Především, dva neobyčejně bystří dělníci viděli, jak byly nalezeny starodávné listiny Josepha Curwena. Za druhé, chlapec mu jednou ukázal tyto listiny a jednu stránku z Curwenova deníku, a každý dokument měl veškeré známky autenticity. Skrýš, ve které je Ward údajně nalezl, je očividnou skutečností a Willett si je velmi důkladně prohlédl v prostředí sotva uvěřitelném a obtížně prokazatelném. Pak tu byly záhady a shodnosti v Orneových a Hutchinsonových dopisech, problém Curwenových listin a to, co objevili detektivové o dr. Allenovi; to vše a strašné poselství psané ve

středověkých minuskulích, které Willett našel ve vlastní kapse, když se probral z bezvědomí po jednom šokujícím zážitku.

A nejpřesvědčivejší ze všeho jsou oba ohavné výsledky, které doktor obdržel z jistých formulí při svém posledním pátrání; výsledky, které fakticky potvrzovaly pravost listin i jejich obludné implikace právě v době, kdy byly listiny navždy sprovozeny z lidského povědomí.

/3/

Za dřívějším životem Charlese Warda je třeba se ohlížet jako za něčím, co patří minulosti stejně tak jako starobylé věci, které tolik miloval. Na podzim 1918, a se značnou dávkou nadšení pro vojenský výcvik, jak to bylo v té době obvyklé, začal svůj první rok na střední škole Mosese Browna, která je blízko jeho domova. Stará hlavní budova z roku 1819 vždy vábila jeho mladistvý smysl pro starožitnosti a rozsáhlý park, ve kterém akademie stojí, lahodil jeho smyslu pro krajinná zákoutí. Společenských povinností měl málo, a tak trávil svůj čas povětšině doma, na těkavých toulkách, ve školních škamnech a při cvičení, a též shromažďováním starodávných a genealogických údajů na radnici, v guvernérském paláci, ve veřejné knihovně, v Historické společnosti, v knihovnách Johna Cartera Browna a Johna Haye na Brownově univerzitě a v nově otevřené Shepleyově knihovně na Benefit Street. Dovedeme si ho představit, jak asi v oněch dnech vypadal: vysoký, štíhlý a světlovlasý, s cílevědomým pohledem a spíš neškodně neobratný než přitažlivý.

Jeho toulky byly vždycky dobrodružnými výpravami do minulosti, během nichž se mu dařívalo z množství pozůstatků fascinujícího starého města znovu vyvolat živý a souvislý obraz minulých staletí. Jeho domovem byl velký georgiánský dům na vršku poměrně strmého kopce, který se tyčí hned východně od řeky, a ze zadních oken jeho rozmáchlých postranních křídel mohl ze závratné výše shlížet dolů na všechny ty věže, kupole, střechy a vysoké domy dolního města a na fialové pahorky za ním. Tady se narodil a z půvabného klasicistního vchodu v cihlové fasádě se dvěma arkýřovými okny ho chůva poprvé vyvezla v dětském kočárku; kolem bíle natřeného farmářského domku, který tu stál opomenut už dvě stě let a který město dávno obkroužilo, k výstavným

kolejím po vznešené, přepychové třídě, kde starodávná cihlová sídla a menší dřevěné domy s úzkými vchody z dórských sloupů snily svůj sen uprostřed rozlehlých dvorů a zahrad.

Ve svém kočárku dále pokračoval po ospalé Congdon Street, o jednu ulici níž na stráni tak srázné, že všechny domy na její východní straně stály na vysokých terasách. Dřevěné domky zde byly většinou starší, protože rostoucí město šplhalo právě do tohoto kopce; při takových jízdách vstřebal do sebe cosi z pitoreskních barev této podivné koloniální vesnice. Chůva se obvykle zastavovala a sedávala na lavičkách na Prospect Terrace, aby si poklábosila se strážníky; a jednou z chlapcových prvních vzpomínek bylo velké moře zamlžených střech a kupolí a věží i vzdálených kopců na západě, které uviděl jednoho zimního odpoledne z té velké terasy s kovovým zábradlím, všechno tajemně fialové v protikladu k horečnatě apokalyptickému západu slunce s jeho rudou, zlatou, purpurovou a podivně zelenou. Obrovská mramorová kupole guvernérského paláce se ostře rýsovala proti nebi svou masívní siluetou a socha na jejím vrcholku byla obklopena fantastickou září sršící z otvoru v tónované vrstvě mraků, jež tvořily rámec pro planoucí nebesa.

Když povyrostl, začaly jeho pověstné toulky: nejprve s chůvou, kterou za sebou netrpělivě vlekl, později o samotě v zasněné meditaci. Odvažoval se dál a dál dolů z toho téměř kolmého kopce a do starších a barvitějších částí starého města. Váhavě a nesměle se protápával po prudkém svahu Jenckes Street s jejími domovními zdmi a průčelími z koloniálních dob až ke stinnému nároží Benefit Street, kde před ním vyvstával starobylý dřevěný dům s dveřmi mezi dvojicí jónských sloupů a vedle něj prehistorická budova s mansardovou střechou a zbývajícím kouskem původního farmářského dvorku spolu sc sídlem velkého soudce Durfeeho s potuchlými stopami po georgiánské nádheře. Začínalo se to tu měnit v chudinskou čtvrt, avšak titánské jilmy vrhaly na celý plácek osvěžující stín a chlapec se rád toulával dál k jihu mezi dlouhými řadami předrevolučních stavení

s velkými ústředními komíny a klasickými portály. Na východní straně ulice seděly domy vysoko na terasách s dvojitými řadami kamenných schodů a mladý Charles si je dovedl představit, jak vypadaly v době, kdy ulice byla nová a kdy se červené podpatky a paruky ostře odrážely od. malovaných pedimentů, jejichž zchátralost byla teď stále zřetelnější.

Na západní straně kopec spadal téměř tak srázně jako na východní ke staré Town Street, kterou zakladatelé vytyčili na břehu řeky v roce 1636. Zde se vinul bezpočet malých uliček s nahloučenými hrbatými domy nesmírného stáří; ač jimi byl fascinován, trvalo

dlouho, než se odvážil pustit se do jejich starodávných srázů bez strachu, že se z nich vyklube sen či brána do neznámých hrůz. Shledal, že daleko schůdnější je cesta po Benefit Street podle kovové ohrady skrytého svatojánského hřbitova a zadní části koloniálního úřadu z roku 1761 a podle trouchnivějících trosek krčmy U zlatého kříže, kde se kdysi zastavil Washington. Na Meeting Street - která se v jiných dobách nazývala postupně Gaol Street a King Street - pohlížel vzhůru k východu k oblouku schodiště, k němuž se ulice byla nucena uchýlit při svém ztékání kopce, a dolů k západu ke staré cihlové koloniální škole, která se pod ním usmívala přes ulici na starobylé znamení U Shakespearovy hlavy, kde býval před revolucí tištěn Providence Gazette and Country-Journal. Pak přišel na řadu znamenitý První baptistický kostel z roku 1775, pyšnící se svou neporovnatelnou věží od Gibbse, a za ním georgiánské střechy a kupole, které se vznášely opodál. Tady a dále k jihu bylo město výstavnější a rozkvétalo nakonec do podivuhodné skupiny raných panských sídel, avšak stále odtud vedly malé uličky dolů ke srázu na západní straně, přízračné ve své mnohahroté starobylosti a svažující se k barvité změti rozkladu a úpadku, v níž zpustlé starobylé nábřeží dnes dřímavě vzpomíná na hrdé dny v sousedství víru neřesti a špíny, hnijící přístavní hráze s kalnýma očima krámků a přežívajících názvů ulic jako Packet, Bullion, Gold, Silver, Coin, Doubloon, Sovereign, Guilder, Dollar, Dime a Cent.

Jak rostl a osměloval se, pouštěl se mladý Ward občas do tohoto maelstromu domů na spadnutí, zlomených rozpěr, popukaných schodů, zkroucených balustrád, snědých tváří a nepopsatelných pachů; klikatou cestou od South Main k South Water Street prolézal doky, kam stále ještě zajížděly parníky ze zátoky a průlivu, a vracel se pak tímto nejníže položeným místem k severu podle skladišť s ostrými střechami z roku 1816 a přes rozlehlé náměstí u Velkého mostu, kde na svých starých klenutých obloucích stále ještě pevně stojí tržnice z roku 1773. Na tomto náměstí se občas zastavoval a vpíjel očima omamnou krásu starého města, které tu stoupá po východním svahu pokryto georgiánskými věžičkami a korunováno obrovitým novým dómem Křesťanské vědy asi tak, jako je Londýn ověnčen dómem Svatého Pavla. Nejraději přicházel na toto místo za pozdního odpoledne, kdy šikmé sluneční paprsky pozlacují tržnici a starobylé střechy a zvonice na kopci, osvětlujíce magickým přísvitem zasněné přístavní hráze, kde kdysi kotvily lodi Východoindické společnosti. Po dlouhém dívání se mu z poetické nádhery toho pohledu málem zatočila hlava, a tu pak stoupal za soumraku do svahu k domovu kolem starého bílého kostela a po úzkých příkrých stezkách, kde okénka s malými tabulkami začínala vykukovat žlutými záblesky a nadsvětlíky vysoko nad dvojitými řadami schodů s podivně točeným zábradlím.

V jiných dobách a v pozdějších letech vyhledával živé kontrasty: trávil třeba polovinu doby svých toulek ve zříceninách koloniální oblasti na sever od svého domova, kde

kopec spadá k úpatí Stampers Hill s jeho ghettem a černošskou čtvrtí, které se tísní okolo místa, odkud dříve, ještě před revolucí, vyjížděly poštovské kočáry, a druhou polovinu v půvabné jižní oblasti poblíž ulic se jmény jako George, Benevolent, Power a Williams, kde v klíně starého svahu beze změny spočívají krásné usedlosti a části ohrazených zahrad, a na příkré cestě mezi zelenými ploty, kde prodlévá tolik milých vzpomínek. Těmto toulkám s pilným studiem, které je doprovázelo, Ward zajisté vděčil za velké množství vědomostí o starých časech, které nakonec z jeho mysli vytlačily novodobý svět a které dotvářejí duševní půdu, na niž za oné osudné zimy 1919-1920 padla semena, která měla přinést tak podivné a hrůzné plody.

Dr. Willett je přesvědčen, že až do této neblahé zimy, kdy došlo k první změně, byla záliba Charlese Warda pro starobylosti prosta jakékoli stopy morbidity. Hřbitovy pro něho kromě malebnosti a historické ceny neměly žádnou zvláštní přitažlivost, a cokoli podobného násilí či divokým instinktům mu bylo nalarosto cizí. Tehdy jako by se mu do duše záludnými kroky vkrádaly podivné výsledky jednoho z jeho genealogických triumfů z předchozího roku; objevil totiž mezi svými předky z matčiny strany jistého letitého muže jménem Joseph Curwen, který přišel v březnu 1692 ze Salemu a o němž se šeptaly velmi zvláštní a znepokojivé zvěsti.

Wardův prapradědeček Welcome Potter se v roce 1735 oženil s jistou „Ann Tillinghastovou, dcerou paní Elizy, dcery kapitána Jamese Tillinghasta“, po jejímž otci se v rodině nedochovalo ani stopy. Na sklonku roku 1913 objevil mladý genealog při zkoumání jednoho svazku původních rukou psaných městských zápisů záznam popisující legální změnu jména, když v roce 1772 jistá paní Eliza Curwenová, vdova po Josephu Curwenovi, spolu se svou sedmiletou dcerkou Ann znovu přijala své dívčí jméno Tillinghastová; odůvodnila to tím, že „jméno jejího manžela upadlo v obecné pohoršení skrze to, co vyšlo najevo po jeho skonu, kterýž jen potvrdil onu dávnou obecnou známost, třeba by manželka neměla této přikládati víry, pokud se neprokáže, že o ní jakkoli pochybovati nelze.“ Tento zápis se objevil na světě, když se od sebe náhodně oddělily dva listy, předtím navzájem slepené a z nedbalosti považované za jediný, jak se prokázalo pečlivou revizí počtu stránek.

Charlesi Wardovi bylo okamžitě jasné, že vskutku objevil až dosud neznámého praprapraděda. Odhalení ho dvojnásob vzrušilo, protože už dříve zaslechl neurčité zprávy a zahlédl ojedinělé narážky vztahující se k této osobě, o níž zůstalo tak málo záznamů kromě těch, které vešly v obecnou známost až v moderní době, takže to skoro vypadalo jako spiknutí, aby byl vymazán z lidské paměti. Kromě toho to, co se objevilo, bylo tak zvláštní a pobuřující povahy, že se člověk nemohl ubránit podivné otázce, co že

se to asi kronikáři z koloniálních dob tak úzkostlivě snažili zastřít a zapomenout - nebo se mu do mysli vkrádalo podezření, že pro ten výmaz byly až přespříliš vážné důvody.

Předtím se Ward spokojoval s tím, že své romantické představy o Josephu Curwenovi držel na uzdě; když ale objevil, že je vlastním příbuzným tohoto pečlivě utajovaného muže, začal co nejsystematičtěji shánět všechno, co se o něm mohl dozvědět.

V tomto vzrušeném pátrání nakonec uspěl nad veškeré očekávání, protože dávné dopisy, deníky a spousta nezveřejněných memoárů mezi pavučinami na půdách v Providenci a jinde poskytly mnohé vysvětlující úryvky, které jejich autoři nepokládali za vhodné zničit. Jeden důležitý takt přišel dokonce z místa tak vzdáleného, jako je New York, kde byly v muzeu u Frances' Tavern uskladněny jakési rhodeislandské dopisy z koloniálních dob. Vskutku klíčovou událostí - a podle dr. Willetta i konečným důvodem Wardovy zkázy - bylo to, co se našlo v srpnu 1919 za táflováním chátrajícího domu v Olney Court. To byl beze vší pochyby onen klíč, který otevřel výhled do temných krajů, jejichž konec sahal dále než do pekel.

Kapitola druhá

Co předcházelo a děs

/1/

Joseph Curwen, jak vyšlo najevo z nesouvislých legend, které Ward zaslechl či objevil, byl udivující, záhadnou a tajuplně děsivou osobností. Uprchl ze Salemu do Providence -

toho univerzálního přístavu pro všechny podivné, svobodomyslné a vzpurné duše - na počátku velkého honu na čarodějnice, neboť se obával, že bude obviněn kvůli svým svérázným a samotářským způsobům a podivným chemickým a alchymistickým experimentům. Byl to nenápadný muž kolem třicítky a brzy byl shledán hodným toho, aby se stal svobodným občanem Providence; vystavěl si pak dům hned na sever od domu Gregory Dextera na začátku Olney Street. Dům stál na Stampers Hill západně od Town Street, v části, která později dostala jméno Olney Court; v roce 1761 jej nahradil větším domem na stejném pozemku, který ještě stojí.

První, co bylo na Josephu Curwenovi nápadné, bylo to, že za celou dobu od svého příchodu jako by skoro nezestárnul. Začal podnikat v loďařství, zakoupil si kotviště u Mile End Cove, po

máhal při přestavbě Velkého mostu v roce 1713 a zúčastnil se stavby kongregacionalistického kostela na kopci; vždycky však vypadal na třicet či pětatřicet let, ne víc. Jak se vršila desetiletí, začala tato zvláštní okolnost budit všeobecnou pozornost; Curwen ji však vždy vysvětloval tím, že pochází z drsných předků a vede prostý způsob života bez velké námahy. Jak se tato prostota srovnávala s nevysvětlenými příchody a odchody tohoto tajnůstkářského obchodníka a s podivnými záblesky v jeho oknech v nočních hodinách, nebylo lidem moc jasné, a hledali tedy pro jeho přetrvávající mladistvý vzhled a dlouhověkost jiná vysvětlení. Převládalo přesvědčení, že s Curwenovým vzhledem má co činit neustálé míchání a vaření chemikálií, kterým se zabýval. Vznikaly chýry o prapodivných substancích, které si dával přivážet na svých lodích z Londýna a z Indie či které nakupoval v Newportu, Bostonu a New Yorku; a když se starý dr. Jabez Bowen přistěhoval z Rehobothu a otevřel si za Velkým mostem U jednorožce a hmoždíře lékárnu, začaly řeči o drogách, kyselinách a kovech, které od něho ten zamlklý poustevník neustále kupoval nebo objednával. Mnozí trpící různými neduhy se na něho obraceli o pomoc, protože se domnívali, že Curwen má podivuhodné a tajemné lékařské vědomosti; i když přímo svým neosobním způsobem jejich víru nevyvracel a vždycky, když žádali o pomoc, jim dával podivně zbarvené lektvary, bylo vidět, že pokud léčil jiné, prospělo jim to jen málokdy. Když nakonec od cizincova příchodu uplynulo přes padesát let, aniž to na jeho tváři nechalo víc než pětiletou změnu, lidé si začali šeptat o temnějších záležitostech a nikterak nebránili jeho samotářským tužbám, jež dával vždy najevo.

Soukromé dopisy a deníky z té doby rovněž odhalují mnoho různých důvodů, pro které byl Joseph Curwen obdivován a obáván a kvůli nimž se mu nakonec lidé vyhýbali jako morové nákaze. Jeho posedlost hřbitovy, kde byl vídán v každé době a za každého počasí, byla notoricky známa; nikdo však nemohl dosvědčit, že by se kdy dopustil

znesvěcování hrobů. Na Pawtuxet Road mu patřila farma, kde obvykle trávíval celé léto a kde ho občas vídali v různých hodinách denních i nočních. Jeho jedinými viditelnými služebníky byl zachmuřený pár narragansettských Indiánů; nemluvný muž s tváří plnou podivných jizev a žena odpudivého vzhledu díky příměsi černošské, krve. V přístavku domu byla umístěna laboratoř-, kde se konala většina chemických pokusů. Zvědaví nosiči a kočí, kteří sem dodávali láhve, pytle nebo bedny k malým zadním vrátkům, by mohli vyprávět o lahvích, tyglících, retortách fantastických tvarů a o pecích, které zahlédli v nízké místnosti plné polic; potichu prorokovali, že nepotrvá dlouho, než ten málomluvný „chymik“ - chtěli říci „alchymista“ - nalezne kámen mudrců. Nejbližší sousedé farmy, Fennerovi, kteří bydleli asi čtvrt míle odtud, vypovídali podivné věci o jistých zvucích, které za nocí údajně vycházely z Curwenova domu. Tvrdili, že šlo o výkřiky a táhlé vytí; nezamlouval se jim také velký počet dobytka na pastvinách, neboť takového množství masa, mléka a vlny bylo osamělému starci s nepatrným počtem sluhů stěží zapotřebí. Zdálo se, že dobytek se mění týden od týdne, jak byla od kingstonských farmářů nakupována nová a nová stáda. Kromě toho budil velmi nepříjemný dojem velký přístavek s vysokými úzkými štěrbinami namísto oken.

Povaleči od Velkého mostu toho hodně napovídali také o Curwenově vlastním domě v Olney Court; nikoli o tom, který si dal postavit v roce 1761, když mu už muselo být nejméně sto let, ale o původním, který měl mansardovou střechu a půdu bez oken a doškem kryté strany, jejichž dřevo dal při demolici důkladně spálit. Pravda, tady bylo méně záhad; avšak hodina, za níž bylo v domě pozorováno světlo, uzavřenost dvou tmavých cizinců, kteří tvořili jediné služebnictvo, nezřetelné a odpor vzbuzující mumlání neuvěřitelně staré francouzské hospodyně, veliké množství potravin, které mizely ve dveřích, za nimiž žily jen čtyři osoby, jakož i druh jistých hlasů, které bylo slyšet ve značně podivných dobách - to vše se spřádalo s tím, co bylo známo o pawtuxetské farmě, a dalo domu špatné jméno.

Také ve vybranějších kruzích nezůstal Curwenův dům nikterak nepovšimnut; jak se nový přistěhovalec postupně zapojoval do církevního i obchodního života města, navazoval přirozeně známosti i s lepšími lidmi, jejichž společnost i hovory by zajisté dokázal ocenit. Bylo známo, že pochází z velmi dobré rodiny, protože Curweny či Carweny ze Salemu nebylo v Nové Anglii třeba představovat. Ukázalo se, že Joseph Curwen v mladých letech hodně cestoval, žil jistou dobu v Anglii a podnikl nejméně dvě cesty do Orientu; jeho mluva, když jí ráčil používat, byla mluvou učeného a vzdělaného Angličana. Ale Curwen z toho či onoho důvodu o společnost nestál. I když nikdy vysloveně návštěvníky neodrazoval, vždy okolo sebe dokázal vytvořit takovou

hradbu rezervovanosti, že jen málo jedinců si na něho troufalo promluvit tak, aby to neznělo nejapně.

Jeho chování jako by skrývalo sardonickou aroganci, jako kdyby dospěl k bodu, kdy mu veškeré lidské bytosti připadají nudné, když se už kdysi pohyboval mezi výjimečnějšími a mocnějšími bytostmi. Když známý vtipálek dr. Checkley přišel v roce 1738 z Bostonu, aby se stal administrátorem Královské církve, nedal si ujít příležitost k návštěvě člověka, o němž toho tolik slyšel; po velmi krátké době však odešel, snad kvůli jakémusi příšernému podtónu, který prý odhalil při debatě se svým hostitelem. Charles Ward řekl svému otci, když spolu o Curwenovi jednoho zimního večera rozmlouvali, že by dal mnoho za to, kdyby se dozvěděl, co záhadný stařec veselému duchovnímu řekl, avšak že všichni pisatelé deníků se shodují v názoru, že dr. Checkley k tomu nebyl ochoten cokoli dodat. Dobrák Checkley prožil zřejmě ohavný šok a nikdy nedovedl vzpomenout Josepha Curwena, aniž přitom ztratil veselou uhlazenost, kterou byl proslulý.

Určitější však byl důvod, proč se nadutému poustevníkovi vyhýbal jiný muž vybraného vkusu a chování. Pan John Merritt, postarší anglický gentleman s literárními a vědeckými sklony, přibyl z Newportu do města, které Newport tak rychle významem předhánělo, v roce 1746 a vystavěl si pěkné venkovské sídlo na „Necku“ v místě, které je nyní srdcem nejlepší čtvrti. Žil si tam pohodlně a ve velkém stylu, jako první ve městě si držel kočár s livrejovanými sluhy a velice se pyšnil svým dalekohledem, mikroskopem a dobře vybavenou knihovnou anglických a latinských knih. Protože pan Merritt o Curwenovi slyšel, že má nejlepší knihovnu v Providenci, brzy u něho vykonal návštěvu a byl přijat daleko srdečněji než většina návštěvníků domu před ním. Obdiv pro hostitelovy bohatě zásobené police, které obsahovaly kromě řeckých, latinských a anglických klasiků též pozoruhodné baterie filozofických, matematických a vědeckých děl včetně Paracelsa, Agricoly, Van Helmonta, Sylvia, Glaubera, Boyla, Boerhaavá, Bechera a Stahla, podnítil Curwena k tomu, že ho přiměl k návštěvě svého domu a laboratoře na farmě, kam předtím nikoho nepozval, a oba tam okamžitě odjeli v kočáře pana Merritta.

Pan Merritt vždycky doznával, že na farmě vlastně nic hrozného neviděl, ale tvrdil, že tituly knih ve zvláštní knihovně thaumaturgických, alchymistických a teologických děl, která Curwen uchovával v předním pokoji, postačily samy o sobě k tomu, aby v něm vzbudily trvalý odpor. Možná však, že k tomuto předsudku značně přispěl výraz jejich vlastníka, když mu je ukazoval. Bizarní sbírka zahrnovala kromě spousty standardních spisů, které by mu byl pan Merritt, nebýt tak rozčilen, doopravdy záviděl, téměř

všechny kabalisty, démonology a magiky známé lidstvu; byla to skutečná pokladnice všeho pochybného v oblasti alchymie a astrologie. Hermes Trismogistus v Mesnardově vydání, Turba philosopharum, Geberův Liber investigationis, Artephousův Klíč k moudrostí - ti všichni tu byli ; hned za nimi se řadil kabalistický Zohar, souborné dílo Alberta Magna od Petera Jamma, Ars magna et ultima od Raymonda Lullyho v Zetznerově vydání, Thesaurats chemicus, Fluddův clavis alchimiae, Trithemiovo De lapide philosophico. Bohatě byli zastoupeni středověcí Židé a Arabové, a pan Merritt celý pobledl, když vyjmul z knihovny krásný svazek s nápadným nápisem Kánón é Islám a shledal, že je to vlastně zakázaný Necronomicon šíleného Araba Abdula Alhazreda, o kterém slyšel šeptat tak obludné věci před léty, když se na veřejnost provalily nepopsatelné orgie v podivné malé rybářské osadě Kingsportu v provincii Massachusetts-Bay.

Avšak - a to je dosti zvláštní - tento ctihodný gentleman se přiznal, že ho nepochopitelně znepokojil nepatrný detail. Na velkém mahagonovém stole tam prý ležel titulní stranou dolů silně opotřebovaný svazek Borella s mnoha záhadnými margináliemi a poznámkami mezi řádky v Curwenově rukopisu. Kniha byla otevřena asi v polovině a v jednom odstavci byly řádky mystických písmen podtrženy tak silnými a rozechvělými tahy péra, že návštěvník neodolal, aby si je nepřečetl. Zda to bylo obsahem podtrženého odstavce či horečnou silou škrtů, které tvořily podtržení, nedokázal říci; avšak něco z této kombinace se ho velmi nepříjemně a podivně dotklo. A utkvělo mu v mysli až do konce jeho dnů, protože si to po paměti zapsal do svého deníku a jednou ocitoval svému blízkému příteli dr. Checkleymu, než si povšiml, jak velice to uhlazeného administrátora rozrušilo. Text zněl takto :

„Pravé zvířecí soli možno připraviti a uchovati tak, že důvtipný muž takto celou archu Noemovu ve své vlastní studovně podržuje, krásnou podobu zvířete jakéhokoliv z jeho popele podle své libosti vyvolává, a podobnou též metodou může vpravdě filozof z pravých solí lidského popele vyvolati podobu kteréhokoliv mrtvého předka z prachu, do něhož bylo zpopelněno jeho tělo, aniž by se musel uchýliti k zločinné nekromancii.“

Nejhorší pověsti o Josephu Curwenovi se však šeptaly poblíž doků na jižní části Town Street. Námořníci jsou lid pověrčivý, a zkušení plavci v posádkách nekonečně putujících šalup s rumem, otroky a melasou, u zpustlých privatýrů a na velkých brigách Brownů, Crawfordů a Tillinghastů, ti všichni pokradmu nad sebou dělali tajemná

znamení, kdykoli zahlédli štíhlou a lehce nahrbenou postavu klamně mladistvého vzhledu a se světlými vlasy, jak vchází do Curwenova skladiště v Doubloon Street nebo jak hovoří s kapitány a lodními zprostředkovateli na dlouhém nábřeží, kde se neklidně pohupovaly Curwenovy lodi. Vlastní Curwenovi úředníci a kapitáni ho neměli rádia báli se ho, a všechny jeho námořníky tvořila tedy mnohobarevná sebranka z Martiniku, Sv. Eustacia, Havany nebo Port Royalu. Však právě rychlost, s jakou byli tito námořníci střídáni, vytvářela z největší a nejhmatatelnější části podstatu strachu, který starý muž vzbuzoval. Posádku například pustili v době volna do města a některé členy pověřili tou či onou pochůzkou; když se znovu sešli, bylo téměř jisté, že jeden nebo dva muži scházejí. Pověsti nezapomínaly ani na to, že mnohé takové pochůzky se týkaly farmy na Pawtuxet Road a že velice málo námořníků se odtamtud vracelo; a tak časem zápasil Curwen se značnými potížemi, aby si svou podivně smíchanou posádku udržel. Skoro pravidelně jich několik dezertovalo, jakmile se doslechli, co se na nábřeží v Providenci povídá, a hledání náhrady za ně v Západní Indii se pro obchodníka stávalo stále větším problémem.

Kolem roku 1760 se Joseph Curwen stal prakticky vyvrhelem, kterého podezřívali z nejasných hrůzných činů a ze styků s démony, což vypadalo ještě hrozivěji, protože to bylo nepojmenovatelné, neuchopitelné, a dokonce i neprokazatelné. Poslední kapkou byla snad aféra se zmizelými vojáky v roce 1758 neboť v březnu a dubnu toho roku byly v Providenci ubytovány cestou do Francie dva královské pluky a jejich počet se zmenšil tak nevysvětlitelně, že to daleko přesahovalo obvyklou míru dezercí. Pověsti se točily kolem častých případů, kdy byl Curwen viděn, jak hovoří s cizími rudokabátníky; když jich pak několik začalo být pohřešováno, lidem hned napadla podobnost s poměry mezi jeho námořníky. Těžko říci, co by se bylo stalo, kdyby pluky nebyly odvolány na další cestu.

Světské obchodníkovy podniky mezitím prosperovaly. Měl v městském obchodu prakticky monopol na sanytr, pepř a skořici a snadno předčil kterékoli loďařství s výjimkou Brownova v dovozu mosazného zboží, indiga, bavlny, vlny, soli, lodního vybavení, železa, papíru a anglického zboží všeho druhu. Menší obchodníci jako James Green od Slona v Cheapside, Russellovi od Zlatého orla za mostem nebo Clark a Nightingale od Pánve a ryby blízko New Coffee-House na něm byli téměř zcela závislí, a jeho smlouvy s místními lihovarníky, mlékaři z Narragansettu, chovateli koní a newportskými svíčkaři z něho učinily jednoho z největších vývozců v kolonii.

I když se mu lidé vyhýbali, nepostrádal však docela smysl pro občanskou povinnost. Když vyhořel koloniální úřad, upsal pěknou částku do loterií, z jejichž výtěžku byl v roce 1761 postaven jiný, cihlový, který ještě stojí na konci promenády na staré hlavní

třídě. V témže roce také vypomohl při přestavbě Velkého mostu po říjnové vichřici. Nahradil mnoho knih z veřejné knihovny, která vyhořela při požáru koloniálního úřadu, a značně přispěl do loterie, jejíž výtěžek poskytl blátivé promenádě u tržnice a hluboce rozježděné Town Street dláždění z velkých zaoblených kamenů s vyvýšeným chodníkem uprostřed. Asi v té době si postavil prostý, ale luxusní nový dům, jehož dveře představovaly řezbářský div. Když se Whitefieldovi přívrženci v roce :1743 odtrhli od kostela dr. Cottona na kopci a založili za mostem kostel děkana Snowa, Curwen se k nim přidal; jeho podpora a nadšení však. brzy povadly. Nyní však začal opět pěstovat zbožnost, jako kdyby chtěl rozptýlit stín, který ho odsunul do izolace a který by brzy mohl bez rázného zásahu ohrozit jeho podnikání.

Dojem z toho divného bledého muže, podle vzhledu sotva středního věku, leč zajisté nejméně stoletého, který se konečně snažil vynořit z oparů hrůzy a odporu příliš neurčitého, než aby se dal uchopit či analyzovat, byl současně patetický, dramatický a plný opovržení. Tak velká je však moc bohatství a povrchních gest, že zjevný odpor, kterým byl obklopen, se poněkud zmírnil, zejména když náhle přestali mizet jeho námořníci. Rovněž při svých výpravách na hřbitovy začal být velice opatrný, protože ho už nikdy při takových toulkách nepřistihli; zároveň ubylo pověstí o příšerných zvucích a provozu na jeho farmě v Pawtuxetu. Tempo, s jakým konzumoval potravu a nahrazoval dobytek, zůstávalo na abnormální výši; avšak až do moderní doby, kdy Charles Ward zkoumal jeho účty a faktury v Shepleyově knihovně, nikoho - kromě snad jednoho rozhořčeného mladého muže - nenapadlo porovnat velký počet guinejských černochů, které přivezl do roku 1766, se znepokojivě malým počtem, za který mohl vykázat důvěryhodné účty o prodeji, podle kterých je dodal buď obchodníkům s otroky u Velkého mostu, nebo plantážníkům v Narragansettu. Lstivost a vynalézavost toho obávaného individua byly nepochybně příšerné, jakmile jich jednou byl nucen použít.

Efekt všech těchto opožděných snah byl ovšem nutně nevalný. I nadále byl Curwen opomíjen a nedůvěra k němu vzrůstala. což bylo pochopitelné už jen z toho důvodu, že i v tak vysokém věku vypadal nadále velice mladě; a i on musel nahlédnout, že tím koneckonců trpí i jeho majetek. Jeho pečlivá studia a experimenty, ať už jakékoli, zřejmě pohlcovaly značné částky, když v nich zamýšlel pokračovat; a protože změna prostředí by ho připravila o získané obchodní výhody, nepomohlo by mu, kdyby měl začínat někde jinde. Zdravý rozum vyžadoval, aby upravil svůj vztah k měšťanům v Providenci tak, aby jeho přítomnost už nebyla signálem ke změně rozhovoru v šepot, k průhledným výmluvám o jiných zástojích a ke vzniku všeobecné atmosféry zábran a tísně. Jeho zaměstnanci, jejichž počet byl nyní zredukován na bezmocný a zchudlý hlouček těch, které nechtěl nikdo jiný zaměstnat, mu dělali hodně starostí; a své lodní

kapitány a důstojníky si udržoval jen chytrými tahy, jimiž je ovlivňoval - pomocí hypoték, dlužních úpisů či informací, které měly velký význam pro jejich živobytí. V mnoha případech, jak písaři deníků uvádějí s nádechem posvátné bázně, projevil Curwen přímo čarodějnou schopnost pronikat k rodinným tajemstvím za pochybnými účely. Během posledních pěti let jeho života to málem dělalo dojem, že údaje, kterých tak podivuhodně nabyl, mu poskytly rozmluvy s dávno zesnulými nebožtíky.

Asi v té době přišel prohnaný učenec na poslední zoufalý nápad, jak si znovu získat postavení ve společnosti; až dosud přísný poustevník se nyní rozhodl, že se výhodně ožení, přičemž si za ženu vybere dámu, jejíž původ znemožní jakoukoli další ostrakizaci jeho domu. Možná že měl pro své přání oženit se také hlubší důvody; důvody tak vzdálené naší známé kosmické sféře, že pouze listiny nalezené půldruhého století po jeho smrti mohly vyvolat jakési podezření; avšak o tom se už nic jistého nedozvíme. Přirozeně že si uvědomoval, s jakým strachem a odporem by se setkaly jakékoli normální námluvy, a tak se ohlížel po vhodné kandidátce, na jejíž rodiče by mohl vykonávat vhodný tlak. Jak shledal, objevit takovou kandidátku nebylo tak snadné, jelikož měl velmi vyhraněnou představu o její kráse, společenské obratnosti i finančním zajištění. Nakonec se jeho hledání zúžilo na domácnost jednoho z nejlepších a nejstarších námořních kapitánů, vdovce vznešeného původu a neposkvrněné pověsti jménem Dutie Tillinghast, jehož jediná dcera Eliza byla obdařena veškerými myslitelnými ctnostmi kromě vyhlídek na dědictví. Kapitán Tillinghast byl zcela pod Curwenovým vlivem a nakonec, po strašné hádce v jeho domě na Power's Lane, dal k bezbožnému svazku své svolení.

Eliza Tillinghastová byla v té době osmnáctiletá a vychovávaná tak urozeně, jak to omezené prostředky jejího otce dovolovaly. Navštěvovala školu Stephena Jacksona naproti promenádě u soudního dvora a byla svou matkou, než ta v roce 1757 zemřela na neštovice, pečlivě zasvěcována do všech dovedností a umění vedení domácnosti. Její výšivky, na kterých pracovala jako devítiletá v roce 1753, lze ještě zhlédnout v místnostech rhodeislandské Historické společnosti. Po matčině smrti vedla sama dům za pomoci jedné staré černošky. Její střety s otcem kvůli proponovanému sňatku s Curwenem byly nepochybně bolestné; o nich však nejsou záznamy. Jisté je, že její zasnoubení s Ezrou Weedenem, druhým důstojníkem na Crawfordově osobní lodi Enterprise, bylo legálně zrušeno a její sňatek s Josephem Curwenem se konal sedmého března 1763 v baptistickém kostele za přítomnosti nejvybranějších občanů, jimiž se město mohlo pyšnit; ceremonii vykonal mladší Samuel Winson. Gazette se o události zmínila jen letmo a zdá se, že ve většině zachovaných výtisků byla zmínka o svatbě vystřižena nebo vytržena. Ward našel po velkém pátrání v archívech jednoho

soukromého sběratele jen jediný nedotčený výtisk, který pobaveně dodržoval bezvýznamnou jazykovou uhlazenost:

„Navečer minulého pondělí vešel pan Joseph Curwen, obchodník z tohoto města, do stavu manželského se slečnou Elizou Tillinghastovou, dcerou kapitána Dutie Tillinghasta, kterážto mladá dáma se tak stala další ozdobou manželského stavu a jeho trvalého štěstí, oplývajíc vynikajícími přednostmi i neobyčejnou krásou.“

Soubor Durfeeho a Arnoldových dopisů, který Charles Ward objevil krátce před prvním záchvatem své duševní choroby v soukromé sbírce Melvilla F. Peterse z George Street a který pojednává o tomto a poněkud dřívějším období, vrhá ostré světlo na pobouření, jaké ve veřejném mínění vyvolal tento neblahý sňatek. Společenský význam Tillinghastových se však nedal popřít; a tak Joseph Curwen opět shledal, že jeho dům navštěvují lidé, kteří by se jinak zajisté nikdy nedali přinutit k tomu, aby překročili jeho práh. Jeho opětné přijetí do společnosti nebylo ovšem nikterak dokonalé, a nevěsta tímto vynuceným dobrodružstvím společensky utrpěla; v každém případě se však poněkud zmírnila síla naprostého ostrakismu. Při jednání s manželkou podivný ženich udivil ji i celou obec tím, že projevil nejvyšší ohleduplnost a takt. Nový dům v Olney Court byl nyní zcela prost rušivých projevů, a ačkoli Curwen byl často nepřítomen a pobýval na farmě v Pawtuxetu, choval se více než kdy jindy během dlouhých let svého pobytu ve městě jako normální občan. Jen jediná osoba zůstávala vůči němu zaujatá, totiž právě onen mladý námořní důstojník, jehož zasnoubení s Elizou Tillinghastovou bylo tak náhle zrušeno. Ezra Weeden otevřeně přísahal pomstu, a třebaže měl jinak klidnou a obvykle mírnou povahu, ovládla ho nyní nenávistná cílevědomost, která pro uzurpátorského manžela nevěstila nic dobrého.

Sedmého května roku 1765 se narodilo jediné Curwenovo dítě Ann; byla pokřtěna ctihodným Johnem Gravesem z Královské církve, do níž oba, manžel i manželka, vstoupili krátce po svatbě na znamení kompromisu mezi jejich dosavadní příslušností ke kongregacionalistické a baptistické církvi. Záznam o narození stejně jako o sňatku dva roky předtím byl vyškrtnut z většiny výtisků církevních a městských letopisů, kde by se byl měl objevit; Charles jej nalezl jen s největšími obtížemi poté, co objevil změnu vdovina jména, která ho zpravila o jeho vlastním příbuzenství a dala vznik horečnému zájmu, který vyvrcholil jeho duševní chorobou. Záznam o narození byl vlastně nalezen za velmi podivných okolností v korespondenci s dědici loajalisty dr. Gravese, který s sebou vzal duplikát záznamů, když své místo pastora na začátku revoluce opustil. Ward se pokusil využít tohoto pramene, protože věděl, že jeho praprababička Ann Tillinghastová-Potterová bývala episkopalistkou.

Krátce po narození dcery, což byla událost, kterou očividně uvítal s vřelostí zcela nepřiměřenou jeho obvyklému chladu, se Curwen rozhodl, že se dá portrétovat. Portrét namaloval velmi nadaný Skot jménem Cosmo Alexander, žijící tehdy v Newportu a později známý jako raný učitel Gilberta Stuarta. Podobizna prý byla vyvedena na obkladovém táflování knihovny v domě na Olney Court, ale žádný ze dvou starých deníků, které se o tom zmiňovaly, nenaznačuje, co se s ní nakonec stalo. V této době projevoval nevypočitatelný učenec známky neobvyklé roztržitosti a trávil veškerý možný volný čas na farmě v Pawtuxetu. Nacházel se, jak se zdálo, ve stavu potlačovaného vzrušení či napětí; jako by čekal na něco fenomenálního nebo stál na prahu nějakého podivného objevu. Chemie nebo alchymie přitom zřejmě hrála značnou roli, protože ze svého domu přenesl na farmu větší počet knih na toto téma.

Jeho předstíraný zájem o občanské záležitosti se neumenšoval; nevynechal žádnou příležitost k tomu, aby pomohl vůdcům, jako byli Stephen Hopkins, Joseph Brown a Benjamin West, v jejich usilování o pozdvižení kulturní úrovně města, která tehdy byla - pokud jde o humanitní vědy - značně pod úrovní Newportu. Pomohl Danielu Jenckesovi najít místo pro knihkupectví a byl pak i jeho nejlepším zákazníkem; podobně podporoval i zápasící Gazette, která vycházela každou středu U Shakespearovy hlavy. V politice horlivě podporoval guvernéra Hopkinse proti Wardově skupině, jejíž hlavní síla byla v Newportu, a jeho opravdu výmluvný projev v roce 1765 v Hacher's Hall, kde se postavil proti oddělení severní Providence jako zvláštního města s předsvěřeneckým hlasovacím právem v Národním shromáždění, přispěl víc než co jiného k tomu, aby byl předsudek proti němu zlomen. Avšak Ezra Weeden, který ho pečlivě sledoval, se veškeré této jeho povrchní aktivitě cynicky vysmíval; otevřeně prohlašoval, že to není nic jiného než maska pro jakýsi nepopsatelný styk s nejtemnějšími propastmi Tamaru. Pomstychtivý mládenec začal systematicky studovat tohoto muže a veškeré jeho konání, kdykoli byl v přístavu; celé noční hodiny trávil u mola s připraveným člunem, kdykoli zahlédl světla v Curwenově skladišti, a sledoval pozorně malý člun, který se občas tiše kradl přes zátoku a zpět. Také pawtuxetskou farmu hlídal co nejbedlivěji a jednou ho vážně pokousali psi, které na něho vypustil párek starých Indiánů.

/2/

Na podzim roku 1770 se Weeden rozhodl, že nastal jeho čas, a získal značnou podporu mezi zvědavými měšťany, neboť ovzduší napjatého očekávání se rozpadlo jako starý

plášti a uvolnilo místo zle skrývanému vytržení nad dokonalým triumfem. Zdálo se, že Curwen se jen s velkým úsilím zdržuje veřejného chvalozpěvu nad tím, co odhalil či poznal či dosáhl; zjevně však převládla potřeba utajení nad touhou sdílet svou radost s jinými, protože nikdy nic nevysvětlil. Právě po tomto přechodném údobí, které, jak se zdá, nastalo někdy počátkem července, začal pochmurný učenec lidi překvapovat informacemi, o kterých mu mohli očividně povědět jen jejich dávno zemřelí předkové. Avšak Curwenova tajuplná činnost touto proměnou nikterak neustala. Naopak, zdálo se, že vzrůstá; a tak stále větší a větší část jeho obchodů za něho sjednávali kapitáni, které k sobě nyní připoutával pouty strachu, jež byla stejně mocná jako kdysi pouta korupce. Zcela zanechal obchodu s otroky pod záminkou, že zisk z něj stále klesá. Každou možnou chvilku trávil na farmě v Pawtuxetu; je ovšem pravda, že se tu a tam opět začalo povídat o jeho přítomnosti v místech, která, třeba ne vysloveně v blízkostí hřbitovů, přece jen s nimi byla v určitém vztahu, takže si přemýšliví lidé v duchu kladli otázku, do jaké míry se vlastně starý obchodník doopravdy změnil. Ezra Weeden, ač jeho špehování bývalo vzhledem k jeho zámořským cestám nutně krátkodobé a přerušovaná, se vyznačoval pomstychtivou vytrvalostí, kterou praktičtí měšťané a farmáři postrádali; proto podroboval Curwenovy záležitosti tak důkladnému zkoumání, jakého se jim nikdy předtím nedostalo.

Mnohé ze zvláštních manévrů lodí podivného obchodníka brali lidé jako samozřejmost vzhledem k neklidným časům, kdy každý kolonista byl rozhodnut odporovat ustanovením zákona o cukru, který jim kazil vynikající obchod. Pašování a úhybné manévry byly v Narragansettské zátoce pravidlem a noční přistávání a vykládání podloudných nákladů něčím zcela obvyklým. Avšak Weeden, který noc co noc sledoval nákladní čluny a malé šalupy, které se tajně odkrádaly z Curwenových skladišť u doků v Town Street, nabyl brzy přesvědčení, že to nejsou jen ozbrojené lodi Jeho Veličenstva, čemu se ten podezřelý plížil tak úzkostlivě vyhýbá. Před jeho proměnou v roce 1766 obsahovaly tyto čluny z největší části spoutané černochy, které odváželi přes zátoku a vyloďovali na skrytém místě na břehu severně od Pawtuxetu; dále pak byli hnáni do příkrého kopce a otevřenou krajinou na Curwenova farmu, kde byli zamykáni v oné velké budově s vysoko umístěnými štěrbinovitými okny či průzory. Po proměně se však celá rutina pozměnila. Dovoz otroku náhle ustal a po nějakou dobu zanechal Curwen svých nočních plaveb. Potom. někdy na jaře roku 1767, přišla nová taktika. Opětně si nákladní čluny navykly odrážet od temných tichých doků, ale tentokrát zajížděly daleko do zátoky, snad až za Nanquit Point, kde se patrně potkávaly s cizími koráby značné velikostí a rozličného vzhledu, aby od nich převzaly náklad. Curwenovi námořníci pak náklad vyložili na obvyklém místě na břeh a po zemi dopravili na farmu; tam jej uzamkli v téže záhadné kamenné budově, která dřív přechovávala černochy. Náklad

téměř výhradně pozůstával z beden a krabic, z nichž většina byla podlouhlá a těžká a znepokojivě připomínala rakve.

Weeden stále a s nepolevující vytrvalostí hlídal farmu, každého večera ji na dlouhou dobu navštěvoval a zřídkakdy minul týden, aby se na ni nepodíval, vyjma doby, kdy byla zem pokryta zrádným sněhem, který by mohl vyzradit jeho otisky. Ale i tehdy se často přikrádal co nejblíže po vyšlapané cestě nebo po ledě na blízké řece, aby se přesvědčil, jaké stopy tu zanechali jiní. Protože si uvědomoval, že námořnické povinnosti jeho vigilie narušují, najal si svého hospodského kamaráda jménem Eleazar Smith k tomu, aby v jeho nepřítomnosti v pátrání pokračoval; a tihle dva muži by vskutku bývali mohli pustit do oběhu hodně mimořádných chýr. Neučinili tak pouze proto, že si uvědomovali, jak by taková publicita mohla jejich kořist vyplašit a zabránit jakémukoli dalšímu pokroku v pátrání. Před jakoukoli akcí chtěli mít v ruce něco podstatného. Co se doopravdy dozvěděli, bylo překvapující a Charles Ward dal častokrát před rodiči najevo politování nad tím, že Weeden později své zápisky spálil. O tom, co objevili, lze říci jen to, co Eleazar Smith stručně zaznamenal do nepříliš souvislého deníku a co jiní pisatelé deníků a dopisů bázlivě opakovali podle jejich konečného prohlášení; z něho vyplývalo, že farma samotná je pouhou zevní slupkou jakési obrovité a odporné hrozby takových rozměrů a dosahu, že jsou přístupny jen mlhavému pochopení.

Má se za to, že Weeden se Smithem záhy dospěli k přesvědčení, že pod farmou se rozkládá velká soustava tunelů a katakomb, kde kromě starého Indiána a jeho ženy žije početné lidské osazenstvo. Dům sám se svým špičatým štítem byl starou památkou z poloviny sedmnáctého století, měl obrovský vysoký komín a mřížovaná okna s kosočtvercovými tabulkami; laboratoř byla umístěna v přístavku na severní straně, kde se střecha svažovala téměř k zemi. Tato budova stála osamoceně od jiných; avšak soudě podle různých hlasů, které bylo v určitou dobu zevnitř slyšet, musela být postupná tajnými podzemními chodbami. Tyto hlasy byly před rokem 1766 pouhým mumláním a šepotem černochů či šílenými výkřiky, doprovázenými podivnými zpěvy či zaříkáváním. Po této době však nabyly velmi zvláštního a děsivého odstínu, probíhajíce celou škálou tónu - mezi monotónním brumláním otupělého souhlasu a výbuchy divoké zběsilosti, bručivými rozhovory a kňouravými prosbami, dychtivým supěním a odmítavým řevem. Zdálo se, že hovoří různými jazyky známými Curwenovi, jehož chraplavý hlas se dal často odlišit od odpovědí, výčitek či naléhání.

Občas se zdálo, že v domě je více osob; Curwen, několik zajatců a strážci těchto zajatců. Bylo slyšet hlasy takového druhu, že je nikdy předtím neslyšeli ani Weeden a

Smith, přestože měli bohaté. zkušenosti z cizích přístavů, i mnohé jiné, jejichž národnost určit dovedli. Rozhovory připomínaly vždy jakýsi katechismus či zpověď, jako kdyby se Curwen snažil od poděšených nebo vzpurných zajatců násilím získat nějakou informaci.

Weeden měl ve svém zápisníku mnoho doslovných zpráv o zaslechnutých rozhovorech, protože byly začasté vedeny v angličtině, francouzštině a španělštině, které znal; z těch se však nedochovalo nic. Tvrdil však, že kromě některých ďábelských dialogů, jež se týkaly dávných záležitostí rodin z Providence, byla většina otázek a odpovědí, kterým rozuměl, povahy vědecké nebo historické. Jednou například byla francouzsky vyslýchána střídavě běsnící a zatrpklá bytost na masakr Černého prince v Limoges roku 1370, jako kdyby existoval jakýsi skrytý důvod, pro který by měla znát odpověď. Curwen se zajatce - byl-li to zajatec - ptal, zdali byl dán rozkaz k vraždění proto,, že na oltáři starodávné románské krypty pod katedrálou bylo nalezeno Znamení kozla, nebo zda Temný muž ze sabatu v Haute. Vienne pronesl Tři slova. Když nedostal odpověď, uchýlil se tazatel ke krajním prostředkům; ozval se strašlivý výkřik a po něm ticho následované mumláním a zvukem pádu.

Žádný z rozhovorů nebyl nikdy sledován očitými svědky, protože okna byla vždy zatažena těžkými záclonami. Jednou však během rozhovoru v neznámé řeči zahlédli na zácloně stín, který Weedena nadmíru vyděsil; připomněl mu totiž jednu z loutek, které viděl na podzim roku 1764 v Hacher's Hall, kde nějaký muž z Germantownu v Pensylvánii provozoval důmyslné mechanické divadlo pod názvem „Pohled na znamenité město jeruzalémské, na kterémž zpodoben jest Jeruzalém, chrám Šalamounův, jeho královský trůn, znamenité věže a hory, jakož i utrpení našeho Spasitele od zahrady Getsemanské až po kříž na hoře golgotské; umně vyvedené sochy, kteréž stojí za pohled zvědavého.“ Při této příležitosti sebou posluchač, který se přiblížil těsně k oknu předního pokoje, odkud zvuky vycházely, náhle škubl, což probudilo starý indiánský pár tak, že na něho pustili psy. Poté už nikdy žádné hovory v domě slyšet nebylo a Weeden a Smith dospěli k závěru, že Curwen svou činnost přenesl do podzemních oblastí.

Že takové oblasti vpravdě existují, vyplývalo dostatečně jasně z mnoha věcí. Slabé výkřiky a steny neklamně vycházely tu a tam ze zdánlivě neporušené země v místech vzdálených od jakéhokoli stavení; v křovinách u břehu řeky, kde stráň příkře spadá do pawtuxetského údolí, byly rovněž objeveny klenuté dubové dveře v rámu masívního zdiva, které mohly být docela dobře vchodem do jeskyň pod kopcem. Kdy a jak byly tyto katakomby vybudovány, nedovedl Weeden vysvětlit; často ale naznačoval, jak snadno by takové místo bylo dosažitelné pro skupinu neviditelných dělníků od řeky.

Joseph Curwen používal své míšenecké námořníky vskutku mnohostranně. Za velkých jarních dešťů v roce 1769 měli oba pozorovatelé příkrý břeh pod ostrým dohledem pro případ, že by déšť vynesl na světlo nějaká tajemství z podzemí, a byli odměněni pohledem na velké množství lidských i zvířecích kostí v místech, kde voda vyryla v březích hluboké strouhy. Přirozeně že takové věci se daly snadno vysvětlit blízkostí dobytčí farmy a existencí starých indiánských pohřebišť, avšak Weeden a Smith si o tom mysleli své.

V lednu roku 1770, když Weeden a Smith marně přemítali, co si o celé té bláznivé záležitosti myslet a co si s ní počít, došlo k příhodě s Fortalezou. Celní flotila pod velením admirála Wallace, rozhořčená spálením celního člunu Liberty v Newportu minulého léta, začala zvýšenou měrou sledovat cizí koráby; při této příležitosti zajal Cygnet, ozbrojený škuner Jeho Veličenstva pod kapitánem Harry Leshem, jednoho časného rána po krátkém pronásledování koráb Fortalezu kapitána Manuela Arrudy z Barcelony, podle lodních záznamů na cestě do Providence. Když loď prohledávali kvůli kontrabandu, ukázalo se, že náklad pozůstává výhradně z egyptských mumií určených pro „námořníka A. B. C.“, který si pro své zboží měl přijet s nákladním člunem hned u Nanquit Pointu a jehož totožnost kapitán Arruda z důvodů cti odmítl prozradit. Místní úřad viceadmirality v Newportu, nevěda, co si počít vzhledem k tomu, že na jedné straně nešlo o kontraband, avšak na straně druhé šlo o nezákonné utajování zboží, zvolil na radu výběrčího Robinsona kompromis a loď propustil, zakázal jí však kotvit v rhodeislandských vodách. Později se vyprávělo, že byla spatřena v bostonském přístavu, ačkoli v něm nikdy oficiálně nezakotvila.

Tato mimořádná událost nemohla nevzbudit v Providenci velkou pozornost, a jen málokteří pochybovali o tom, že mezi nákIadem mumií a příšerným Josephem Curwenem existuje jakási spojitost. Jeho exotická studia a dovoz podivných chemikálií byly všeobecně známé a jeho záliba ve hřbitovech byla všem podezřelá; nebylo tedy zapotřebí velké představivosti k tomu, aby ho uváděli v souvislost s tímto výstředním dovozním artiklem, který dost dobře nemohl být určen pro nikoho jiného ve městě. Jako by si uvědomoval toto všeobecné přesvědčení, dal si Curwen záležet na tom, aby se příležitostně letmo zmiňoval o chemické hodnotě mumifikačních balzámů; patrně se domníval, že tak celou záležitost uvede na pravou míru, aniž by přiznal svou přímou účast. Weeden a Smith samozřejmě neměli nejmenší pochyby, co celá věc znamená, a popustili uzdu nejdivočejším teoriím ohledně Curwena a jeho obludné činnosti.

Následující jaro, stejně jako minulé, oplývalo hojnými dešti a pozorovatelé pečlivě hlídali břeh řeky za Curwenovou farmou. Velkou část břehu voda odplavila a odhalila též jisté množství kostí, pohled na jakékoli podzemní prostory či brlohy se však

nenaskytl. Cosi se šuškalo ve vesnici Pawtuxetu, ležící asi míli po proudu, kde řeka teče přes slapy v kamenné terase, aby vplula do poklidného zákoutí zátoky. Tam, kde bizarní starodávné chaloupky šplhaly od venkovského můstku do stráně a rybářské plachetnice kotvily v ospalých přístavištích, obcházely neurčité zvěsti o věcech, které plynou dolů po řece a na chvíli se objevují na světle, než sklouznou dolů přes vodopád. Pawtuxet je přirozeně dlouhá řeka, která se vine mnoha osídlenými kraji s hojnými hřbitovy, a jarní deště byly pochopitelně vydatné; avšak rybářům u mostu se nezamlouval zdivočelý pohled jedné z těch věcí, když se řítila dolů do klidných vod, ani způsob, jakým jiná z nich křičela, i když její stav byl dalek toho, kdy je cokoli normálně schopno křičet. Zvěsti přiměly Smithe - Weeden byl tou dobou právě na moři - aby rychle odchvátal ke břehu za farmou, kde zajisté zůstalo dost důkazů po rozsáhlém propadu půdy. Nenašlo se však ani stopy po žádné chodbě do příkrého břehu, neboť miniaturní lavina po sobě zůstavila pevnou hradbu zeminy s křovinami, které se zřítily seshora. Smith se dal do práce a začal zkusmo kopat, ale odradil ho neúspěch; a možná i strach z úspěchu. Zajímavým tématem spekulace by byla otázka, co by asi učinil vytrvalý a pomstychtivý Weeden, kdyby byl býval v té době na břehu.

/3/

Na podzim roku 1770 Weeden usoudil, že čas dozrál k tomu, aby pověděl o svém odhalení ostatním; měl totiž pohromadě velký počet faktů, které na sebe navzájem navazovaly, a svědectví další osoby, aby mohl odmítnout možné nařčení, že jeho představivost se dala unést žárlivostí a pomstychtivostí. Za prvního důvěrníka si vybral kapitána Jamese Mathewsona z Enterprise, který ho jednak dostatečně znal, aby nepochyboval o jeho pravdomluvnosti, a jednak měl ve městě dostatečně velký vliv, aby byl vyslechnut s veškerou vážností. Rozhovor probíhal v horním pokoji Sabinovy krčmy poblíže doků a byl přítomen i Smith, aby mohl potvrdit prakticky každé tvrzení; bylo zřejmé, že jeho výpověď učinila na kapitána Mathewsona otřesný dojem. Jako téměř každý ve městě, také on choval vůči Josephu Curwenovi temné podezření, takže stačilo, aby bylo potvrzeno a rozšířeno o údaje, které ho dokonale přesvědčily. Ke konci porady byl velmi vážný a oběma mladším mužům nakázal přísné mlčení. Řekl, že co se dozvěděl, postupně sdělí zhruba deseti nejvzdělanějším prominentům z Providence, zjistí jejich názor a bude dbát každé rady, kterou mu poskytnou. V každém případě bylo v dané chvíli nejdůležitější utajení, neboť nešlo o záležitost, kterou by mohli vyřešit

městští konstáblové nebo milice; a především popudlivý dav bylo třeba udržet v nevědomosti, aby v těchto už tak trudných časech opět nedošlo k panice, jež vypukla před necelým stoletím v Salemu a byla příčinou příchodu Josepha Curwena.

Podle kapitánova názoru patřili k osobám, na něž bylo záhodno se obrátit, dr. Benjamin West, jehož článek o posledním transitu Venuše dokazoval, že je učeným a bystrým myslitelem; dále ctihodný James Manning, představený koleje, která se právě přestěhovala z Warrenu a byla dočasně umístěna v budově nové školy na King Street, než bude dokončena její stavba na kopci nad Presbyterian Lane; bývalý guvernér Stephen Hopkins, někdejší člen Filozofické společnosti v Newportu a muž velmi širokého rozhledu; John Carter, vydavatel Gazette; všichni čtyři bratři Brownovi, John, Joseph, Nicholas a Moses, kteří tvořili uznávanou místní elitu a z nichž Joseph byl kromě toho velmi učený laik; starý dr. Jabez Bowen, velmi vzdělaný pán a člověk se značnou znalostí Curwenových nákupů pochybného charakteru; a konečně kapitán Abraham Whipple, fenomenálně odvážný a energický privatýr, na něhož se dalo spolehnout, že se postaví do čela jakéhokoli nutného zákroku. Tito muži, pokud budou souhlasit, se nakonec měli sejít ke společnému rozhodování, a na nich by pak bylo, aby se rozhodli, zda informovat či neinformovat guvernéra kolonie Josepha Wantona z Newportu, než se rozhodnou pro akci.

Poslání kapitána Mathewsona uspělo nade všechno očekávání; neboť i když u jednoho či dvou vybraných důvěrníků narazil na určitou skepsi, pokud šlo o duchařskou část Weedenovy zprávy, nebyl mezi nimi nikdo, kdo by nepovažoval za nutné přistoupit k tajné a organizované akci. Bylo zjevné, že Curwen představuje pro dobro města i kolonie jisté potenciální nebezpečí a musí být eliminován za každou cenu. Koncem prosince roku 1770 se v domě Stephena Hopkinse sešla skupina prominentních občanů a projednala tam eventuální opatření. Weedenovy poznámky, které předtím svěřil kapitánu Mathewsonovi, byly pečlivě prostudovány a on i Smith byli předvoláni, aby svým svědectvím stvrdili dotyčné podrobnosti. Ještě před koncem schůzky se celého shromáždění zmocnilo cosi podobného strachu, ačkoli tento strach byl prodchnut zarputilou rozhodností, vyjádřenou nejlépe drsnými a hlučnými kletbami kapitána Whipplea. Rozhodli se, že o všem uvědomí guvernéra, protože bylo patrné, že budou muset použít něčeho více než zákonných prostředků. Vzhledem k tomu, že zřejmě vládl skrytými silami neznámého potenciálu, nebyl Curwen člověkem, kterého by stačilo bezpečně varovat, aby opustil město. Mohlo by dojít k nepopsatelným odvetným opatřením, a i kdyby si ten příšerný tvor dal říci, znamenal by jeho odchod jen přesun bezbožného břemene na jiné místo. Byly to nezákonné časy a muži, kteří po celá léta vzdorovali moci královských výběrčích, necouvali ani před tvrdšími prostředky, když povinnost zavolala.

Curwena bylo nutné překvapit na jeho pawtuxetské farmě velkým přepadovým oddílem zkušených privatýrů a bylo třeba poskytnout mu poslední příležitost, aby vše vysvětlil. Jestliže by se ukázalo, že je šílencem, který se baví pokřikem a fantastickými mnohojazyčnými hovory, byl by řádně izolován. Pokud by však vyšlo najevo něco závažnějšího a ukázalo se, že hrůzyplné historky o podzemních chodbách jsou pravdivé, pak bylo třeba, aby on i všichni jeho společníci zemřeli. Dalo se to vyřídit v klidu a ani jeho vdova a její otec by se nemuseli dozvědět, co se ve skutečnosti stalo.

Zatímco se jednalo o těchto závažných krocích, došlo ve městě k tak děsivé a nevysvětlitelné události, že se po nějaký čas nemluvilo na míle daleko o ničem jiném. Uprostřed jedné měsíčné lednové noci plné sněhu se vzduch nad řekou a okolními pahorky rozezvučel otřesnou řadou výkřiků, které přitáhly ospalé hlavy do všech oken; lidé v blízkostí Weybosset Pointu zahlédli cosi velkého a bílého, kterak se zběsile řítí po neuklizeném prostoru před krčmou U Turkovy hlavy. Skupiny mužů s lucernami a mušketami vyrazily do ulic, aby se přesvědčily, co se děje, ale jejich pátrání nebylo odměněno zdarem. Příštího jitra však bylo na ledovém zátarasu u jižních pilířů Velkého mostu, kde se vedle Abbotova lihovaru rozkládá Dlouhý dok, nalezeno úplně nahé obrovské svalnaté tělo; jeho totožnost se stala předmětem nekonečných spekulací, a to zejména starých pamětníků, v nichž vyvolala ona ztuhlá tvář s očima vytřeštěnýma hrůzou jakousi vzpomínku. Se zachvěním si mezi sebou vyměňovali kradmé šeptané věty plné úžasu a obav, neboť v těch ohavných ztuhlých rysech se ukrývala podoba - tak překvapivá, že téměř hraničila s totožností - muže, který zemřel před celými padesáti lety.

Ezra Weeden u nálezu byl; a protože si vzpomněl na štěkot psů z minulé noci, vyrazil po Weybosset Street a přes most u Blátivého doku, odkud zvuk vycházel. Mladý muž byl plný podivného očekávání a nepřekvapilo ho, že když dospěl na okraj obydlené oblasti, kde ulice přecházela v cestu do Pawtuxetu, narazil tam na velmi zvláštní stopy ve sněhu. Nahý obr byl pronásledován psy a mnoha muži, přičemž stopy po tom, jak se psi a muži vraceli, byly velmi dobře znatelné. Zřejmě se pronásledování vzdali, když se ocitli příliš blízko města. Weeden se neradostně ušklíbla vysledoval stopy k jejich počátku jako čistě formální detail. Šlo o pawtuxetskou farmu Josepha Curwena, zcela podle jeho očekávání; a byl by dal mnohé za to, kdyby její dvorek byl býval méně pošlapán. Za daných okolností se neodvažoval projevit v plném denním světle ani náznak nějakého zájmu. Dr. Bowen, za kterým Weeden se svou zprávou ihned zašel, provedl pitvu oné podivné mrtvoly a objevil některé zvláštnosti, které ho zcela zarazily. Zdálo se, že mužův zažívající trakt nikdy nepracoval, zatímco veškerá kůže byla hrubé a

vláčné konzistence, která se nedala nikterak vysvětlit. Šeptané pověsti starců o tom, jak je mrtvola podobná dávno zesnulému kováři Danielu Greenovi, jehož pravnuk Aaron Hopkin byl lodním komisionářem a Curwenovým zaměstnancem, učinily na Weedena jistý dojem, a tak se začal poptávat, až se dozvěděl, kde je starý Green pochován. Téže noci navštívila starý Severní hřbitov naproti Herrenden's Lane desetičlenná skupina mužů a hrob otevřela. Našla jej ale prázdný, zcela podle očekávání.

Mezitím bylo s poštovními kurýry dojednáno, že budou zadržovat Curwenovu poštu, a krátce než došlo k příhodě s nahou mrtvolou, byl zachycen dopis od muže jménem Jedediáš Orne ze Salemu, který spolčeným občanům poskytl látku k hlubokému zamyšlení. Části dopisu, okopírované a dochované v archívech rodiny, kde je našel Charles Ward, zněly přibližně takto:

„Je mi potěchou, že pokračuješ ve studiu starobylostí po svém způsobu, a nemyslím, že by to byli lépe dokázali u Hutchinse v městě Salemu. Zajisté, že nic než nejdivější ohavnost vzešla z toho, co H. vyvolal z věci, kteréž dokázal získati jen část. To, co jsi poslal, bylo vše darmo, ať proto, že se něčeho nedostávalo, či proto, že jsem neměl ta správná slova - buď že jsem je nehodně citýroval, či nevěrně opsal. Teď však jsem v koncích. Tvého chymického umění nemaje, bych řádně mohl studovati Borella, doznávám, že jsem u velikém zmatku nad tvojí Sedmou knihou Necronomiconu, kterouž mi čísti radíš. Než vpravdě bych rád, abys vzal na vědomí, co nám povědíno o tom, kterak pečlivě třeba dbáti, koho vyvolávati, neb pomysli, co pan Mather napsal v Margináliích k -------, a posuď, jak pravdivě ta hrůzná věc popsána jest. A opět ti pravím, nevyvolávej nic, co nejsi s to zažehnati; čímž mám na mysli cokoliv, co by na druhé straně mohlo vyvolati proti tobě věc, kdež by ani tvoje nejmocnější znamení nebyla k ničemuž. Dotazuj se těch menších, aby ti neodpověděli větší a nechtěli ti poroučeti nad míru. Strach mne posedl, když tě jsem se dočtl, že znáš to, co drží Ben Zariatnatmik ve své krabici z ebenu, neboť se dohaduji, kdož ti o tom pověděl. Též si přeji, bys mne Jedediášem, a nikoli Simonem nazýval. V této společnosti není člověku dobře žíti dlouho a tobě je zajisté znám můj záměr, podle kteréhož jsem se sem vrátil co můj vlastní syn. Jsem žádostiv, bys mne seznámil s tím, co tvůj Temný muž vyzvěděl od Sylvana Cocidia v oné hrobce pod římskou zdí, a budu ti zavázán, když tě mi zapůjčíš svůj manuskript, o kterémž se zmiňuješ.“

Jiný a nepodepsaný dopis z Pensylvánie vyvolával stejné představy, zvláště v této pasáži:

„Béřu na vědomost, co pravíš a co se posílání účtů toliko přes tvoje koráby dotejčí, leč nemohu povždy nabýti jistoty, kdy je mám očekávati. V záležitosti, o kteréž byla řeč, žádám leč jediné; míti jistotu, že jsem ti dokonale porozuměl. Dáváš mi věděti, že má-li býti dosaženo nejlepších výsledků, nesmí chyběti žádná část, avšak sám víš nejlíp, jak zatěžko jest míti jistotu. Jeví se mi jako notný hazard a obtíž odnášeti celou bednu a v městě (i. e. u sv. Petra, sv. Pavla, sv. Marie a v Kristově kos-

tele) sotva tak lze učiniti. Jsem si však vědom, co nedokonalostí měl onen vyvolaný posledního října a kolik živých vzorků na to padlo, než uhodil jsi na ten správný způsob v roce 1766; takže se tebou dám vésti ve všech záležitostech. S netrpělivostí očekávám tvou brigu a denně se poptávám na molu u pana Biddlea.“

Třetí podezřelý dopis byl sepsán v neznámé řeči a dokonce i neznámým písmem. Ve Smithově deníku nalezeném Charlesem Wardem je neobratně okopírována jedna kombinace znaků, která se často opakovala; odborníci na Brownově univerzitě prohlásili, že jde o amharské čili habešské písmo, ačkoli nedokázali rozluštit ani jediné slovo. Žádné z těchto psaní nebylo Curwenovi doručeno, ačkoli okolnost, že ze Salemu nenadále zmizel i Jedediáš Orne, byla hodně diskutována a svědčila o tom, že muži z Providence podnikli jistá diskrétní opatření. Pensylvánská historická společnost rovněž obdržela jakýsi podivný dopis, který přijal dr. Shippen a který se týkal přítomnosti jistého odporného individua ve Filadelfii. Avšak ve vzduchu visely rozhodnější zásahy a právě v tajných nočních schůzkách skupiny osvědčených námořníků a privatýrů v Brownově skladišti nutno hledat hlavní plody Weedenových odhalení. Pomalu, ale jistě se rozvíjel plán kampaně, která měla zahladit veškeré stopy po nechutných záhadách okolo Josepha Curwena.

Curwen přes veškerou snahu o utajení očividně cítil, že je něco ve vzduchu, neboť lidé si všimli, že se tváří neobyčejně sklíčeně a ustaraně. Jeho kočár byl teď hodně vídán ve městě a na Pawtuxet Road a on sám postupně shazoval slupku předstírané zdvořilosti, s jejíž pomocí se poslední dobou pokoušel čelit předsudkům měšťanů. Fennerovi, nejbližší sousedé jeho farmy, si jednou v noci povšimli mocného světelného záblesku, který vyrazil k obloze z jakéhosi otvoru ve střeše záhadné budovy s vysokými a

nadměrně úzkými okny; tuto skutečnost oznámili Johnu Brownovi do Providence. Pan Brown se stal velitelem vybraného oddílu který měl Curwena zlikvidovat, a informoval Fennerovy, že se chystá jistá akce. To považoval za nutné, protože nebylo možné, aby si rozhodujícího nájezdu nepovšimli; svůj postup jim vysvětlil tak, že Curwen špicluje pro celníky v Newportu, proti kte

rým se otevřeně či tajně svíraly ruce každého loďaře, obchodníka či farmáře v Providenci. Zda této lsti sousedé, kteří byli svědky tolika prapodivných věcí, uvěřili, není jisté, avšak Fennerovi byli každopádně ochotni uvést v souvislost s mužem tak prapodivných mravů každé zlo. Jim tedy pan Brown dal na starost, aby hlídali Curwenovu farmu a pravidelně hlásili vše, co se tam bude dít.

/4/

Pravděpodobnost, že Curwen je na stráži a zkouší něco neobvyklého, jak naznačoval onen podivný záblesk světla, nakonec uspíšila akci, která byla skupinou seriózních občanů tak pečlivě naplánována. Podle údajů ve Smithově deníku se v pátek 12. dubna 1771 v deset hodin večer shromáždil ve velkém sále Thurstonovy krčmy U zlatého lva na Weybosset Pointu za mostem oddíl asi jednoho sta mužů. Z vedoucí skupiny prominentů byli kromě vůdce Johna Browna přítomni dr. Bowen se svou brašnou s chirurgickými nástroji, představený koleje Manning bez velké paruky (největší v kolonii), kterou obvykle nosil, guvernér Hopkins v temném plášti a v doprovodu svého bratra námořníka Eseha, kterého do věci se svolením ostatních v poslední chvíli zasvětil, John Carter, kapitán Mathewson a kapitán Whipple, který měl velet hlavní úderné jednotce. Tito velitelé se radili odděleně v zadní místnosti, načež kapitán Whipple vyšel do sálu a přijal od přítomných námořníků přísahu a vydal instrukce. Eleazar Smith byl ve společnosti velitelů, když seděli v zadní místnosti, očekávajíce příchod Ezry Weedena, který měl za úkol sledovat Curwena a hlásit odjezd jeho kočáru na farmu.

Okolo půl jedenácté bylo na Velkém mostě slyšet těžký rachot, po němž následoval zvuk kočáru v ulici pod ním; nebylo tedy už zapotřebí čekat na Weedena, aby věděli, že odsouzenec vyrazil na svou poslední noční jízdu k bezbožnému kouzelnictví. Za chvilku poté, když už bylo slyšet jen slabé kodrcání vzdalujícího se kočáru na mostě u Blátivého doku, se objevil i Weedena nájezdníci se na ulici tiše seřadili do vojenského pořádku, na zádech křesací ručnice, pušky na ptáky nebo velrybářské harpuny, které si přinesli.

Weeden a Smith jeli s oddílem a z velitelů byli k přímému nasazení připraveni kapitán Whipple, kapitán Eseh Hopkins, John Carter, představený Manning, kapitán Mathewson a dr. Bowen spolu s Mosesem Brownem, který dorazil na poslední chvíli, ač se neúčastnil předchozího sezení v krčmě. Všichni tito svobodní občané a stovka jejich námořníků se vydali bezodkladně na dlouhý pochod; vyhlíželi zachmuřeně a trochu vystrašeně, když na sebou nechali Blátivý dok a stoupali do mírného svahu Broad Street směrem k Pawtuxet Road. Hned za kostelem Staršího Snowa se někteří muži otočili, aby se pohledem rozloučili s Providencí, ležící pod hvězdami časného jara. Půvabné z ní vyrůstaly kostelní věže a průčelí a z malé zátoky na sever od mostu jemně vál slaný vánek. Vega stoupala nad velký kopec nad vodou, jehož zalesněný hřbet byl přerušen obrysem střechy nedokončené kolejní budovy. Na úpatí tohoto kopce a v úzkých stoupajících uličkách na svazích snilo své sny staré město; stará Providence, pro jejíž bezpečnost a duševní zdraví měla být vymýcena tak nestvůrná bezbožnost.

Za hodinu a čtvrt nájezdníci, jak bylo předem domluveno, dorazili na Fennerovu farmu, kde vyslechli závěrečnou zprávu o své oběti. Ta dorazila na farmu asi půl hodiny předtím a brzy poté opět vystřelilo k obloze ono podivné světlo; žádné z oken, která bylo vidět, se však nerozsvítilo. Tak tomu bylo poslední dobou vždycky. Ještě než zprávu vyslechli, vyrazil k jihu jiný velký záblesk, a všichni v oddíle si uvědomili, že. jsou vskutku na prahu scény hrůzných a nadpřirozených divů. Kapitán Whipple nyní rozkázal své jednotce, aby se rozdělila na tři oddíly: dvacet mužů pod Eleazarem Smithem mělo vyrazit přímo ke břehu a střežit přístaviště proti možným posilám, které by si Curwen mohl přivolat prostřednictvím posla v případě nutnosti; druhých dvacet mužů pod vedením kapitána Eseha Hopkinse se mělo přikrást dolů k řece za Curwenovu farmu a zničit sekyrami nebo pomocí prachu dubové dveře ve vysokém příkrém břehu; třetí skupina měla obklíčit dům samotný s přilehlými budovami. Z tohoto oddílu měl vést jednu třetinu kapitán Mathewson k záhadné kamenné budově s vysokými úzkými okny, druhá třetina měla následovat samotného kapitána Whipplea k hlavnímu domu farmy a zbývající třetina měla obklíčit celou skupinu budov, dokud nebude svolána konečným signálem.

Poříční skupina měla po jednom hvizdu vylomit dveře ve stráni a potom čekat a zajmout vše, co by z podzemí za dveřmi vyrazilo. Při zvuku dvou hvizdů měla postoupit ke vchodu a utkat se s nepřítelem, nebo se připojit k ostatním útočníkům. Skupina u kamenného domu měla na tyto signály reagovat podobně: po prvním si vynutit vstup a při druhém sestoupit do podzemí tou cestou, která bude objevena, a připojit se k všeobecnému či rozptýlenému boji, který se v jeskyních rozpoutá. Třetí čili pohotovostní signál tří hvizdů měl přivolat okamžitě zálohu, jinak pověřenou

hlídkováním; jejích dvacet mužů se mělo rozdělit a vniknout do neznámých hlubin jak přes vlastní farmu, tak přes kamennou budovu. Víra kapitána Whipplea v existenci katakomb byla nezvratná, a při plánování nevypracoval tedy žádné alternativní řešení. Měl po ruce velmi silnou a pronikavou píšťalku, a neměl proto strach, že jeho signály zůstanou nepochopeny nebo popleteny. Poslední záložní oddíl u přístaviště byl samozřejmě mimo dosah píšťalky a vyžadoval speciálního posla, který by v případě potřeby vypomohl. Moses Brown a John Carter se s kapitánem Hopkinsem odebrali k říčnímu břehu, zatímco představený Manning byl přidělen k oddílu kapitána Mathewsona k průzkumu kamenné budovy. Dr. Bowen s Ezrou Weedenem zůstali ve skupině kapitána Whipplea, která měla zaútočit na farmu přímo. Útok měl započít, jakmile posel od kapitána Hopkinse dorazí ke kapitánu Whippleovi, aby mu oznámil, že skupina u řeky je připravena. Velitel pak měl jednou silně zapískat a oddíly začít společně útok na třech místech. Krátce před jednou v noci vyrazily tři oddíly z Fennerovy farmy; jeden, aby hlídal přístaviště, druhý, aby zamířil do údolí řeky a k vratům ve stráni, a třetí, aby se rozdělil a postaral o vlastní budovy Curwenovy farmy.

Eleazar Smith, který doprovázel oddíl hlídající břeh, ve svém deníku zaznamenává klidný postup a dlouhé čekání na kopci u zátoky; přerušilo je cosi, co vypadalo jako vzdálený signál píšt'alky a zvláštni směs řevu a výkřiků a výbuchu střelného prachu, které jako by přicházely ze stejné strany. Později se jeden muž domníval, že slyší vzdálené výstřely, a ještě později Smith sám zachytil dunění titánských slov, které rezonovalo vysoko nad nimi. Až před ránem se objevil jediný vyděšený posel s divokýma oči

ma a zvláštně páchnoucím šatem a řekl oddílu, aby se v klidu rozešel domů a aby nikdy myšlenkou či slovem nezavadil o to, co se v noci dálo, ani o člověka, který býval Josephem Curwenem. Cosi na poslově chování bylo daleko přesvědčivější než pouhá jeho slova; neboť třebas to býval námořník, kterého mnozí znali, něco se z jeho duše vytratilo, či naopak se v ní objevilo cosi, co ho navždy odsoudilo k osamění. Byla to táž věc, s níž se později setkávali u jiných starých známých, kteří vstoupili do onoho pásma hrůzy. Většina z nich ztratila či získala cosi neuchopitelného a nepopsatelného. Spatřili nebo zaslechli či pocítili cosi, co nepříslušelo lidským bytostem - a nemohli na to zapomenout. Nikdy se od nich nic neproslechlo; i nejprostší pudy smrtelníků mají své hranice hrůzy. A skupina na břehu řeky postihla u onoho posla jakýsi bezejmenný děs, který téměř uzamkl jejich vlastni rty. Sami toho vypověděli velmi málo a deník Eleazara Smithe je jediným přetrvávajícím písemným záznamem celé výpravy, která vyrazila od Zlatého lva.

Charles Ward však objevil jinou nejasnou zmínku v jakési korespondenci Fennerových, kterou našel v New Londonu, kde, jak věděl, žila jiná větev rodiny. Zdá se, že Fennerovi, od jejichž domu bylo zřetelně vidět odsouzenou farmu, zahlédli odjíždějící řady nájezdníků a velmi jasně slyšeli zuřivý štěkot Curwenových psů, doprovázený prvním pronikavým hvizdem, který spustil útok. První silný hvizd byl následován opětovným velkým světelným zábleskem z kamenné budovy a o chvíli později, po druhém signálu, který zavelel k všeobecnému útoku, se ozval tlumený rachot výstřelů z mušket a po něm strašný burácející řev, který písař Luke Fenner popsal ve svém líčení jako „Uááááhrrrr-Ruááááhrrr!“ Řev však obsahoval kvalitu, jakou pouhý popis nebyl s to vyjádřit, a autor se zmiňuje, že jeho matka při tom zvuku rázem omdlela. Později se opakoval, í když méně hlasitě, načež následovala další, ale tlumenější střelba spolu s hlasitým výbuchem střelného prachu od řeky. Asi hodinu poté začali všichni psi strašlivě štěkat a země se zachvěla - tak výrazně, že svícny na polici nad krbem se začaly kácet. Bylo cítit silný pach síry a otec Luke Fennera prohlásil, že zaslechl třetí čili pohotovostní hvizd, ačkoli ostatní jej nepostřehli. `Tlumená palba z mušket zazněla znovu, vystřídána hlubokým ječením, méně pronikavým,ale strašnějším než předchozí; byl to jakýsi hrdelní, ohavně nepřirozený kašel či chrochtání, jehož označení jako jekot bylo spíš dáno jeho trváním a patologickým dojmem než vlastní akustickou hodnotou.

Poté byl v místech, kde ležela Curwenova farma, spatřen plamenný výbuch a ozvaly se zoufalé výkřiky poděšených mužů. Muškety zablýskly a zapraskaly a cosi hořícího padlo k zemi. Objevila se druhá hořící věc a bylo zřetelně slyšet lidský výkřik. Fenner napsal, že byl dokonce s to zapamatovat si několik slov vyplivnutých jako náhlým výbuchem: „Všemohoucí, ochraňuj své ovečky!“ Následovaly další výstřely a druhá věc padla k zemi. Poté nastalo asi třičtvrtěhodinové ticho; na konci této doby Arthur Fenner, Lukeův bratr, zvolal, že vidí, jak z prokleté farmy stoupá ke hvězdám „rudá mlha“. Nikdo kromě dítěte to nemohl dosvědčit, ale Luke připouští zvláštní shodu paniky a téměř křečovité hrůzy, která v té chvíli třem kočkám, které se nacházely v místnosti, prohnula hřbet a naježila srst.

Pět minut poté zavanul studený vítr a vzduch se naplnil nesnesitelným zápachem tak silným, že jen čerstvý mořský vzduch mohl zabránit, aby si toho nepovšimla pobřežní skupina nebo kterákoli bdící duše v Pawtuxetu. Zápach nepatřil k ničemu, s čím se kdokoli z Fennerů někdy předtím setkal, a probouzel v lidech svíravou beztvarou hrůzu, daleko horší než pach hrobu či kostnice. „těsně poté zazněl ohavný hlas, na který žádný nešťastník, který jej zaslechl, nemohl zapomenout. Duněl z oblohy jako ortel zkázy a okna drnčela, jak jeho ozvěna postupně slábla. Byl to hluboký a melodický hlas; mohutný jako kovové varhany, ale zlovolný jako zapovězené knihy Arabů. Nikdo není s

to povědět, co říkal, protože hovořil neznámou řečí, ale Luke Fenner, aby znázornil onu démonickou intonaci, si zapsal toto: „DÝSMÍS - JEŠET - RONEDOSEFFEDUVEMA - ENTTEMOS.`' Až do roku 1919 nebyl nikdo schopen spojit tento hrubý přepis s čímkoli v lidském povědomí, avšak Charles Ward zbledl, když v něm poznal cosi, co kdysi odsoudil Mirandola, třesa se hrůzou, jako nejzazší horor mezi inkantacemi černé magie.

Tomuto zlovolnému divu z Curwenovy farmy jako by odpovídal zcela jasně slyšitelný lidský výkřik či hluboký jednohlasný jek, načež se neznámý zápach zmnožil o další pach, stejně nesnesitelný. Nyní vypuklo úpění zřetelně odlišné od tohoto jeku a pokračovalo vytím ve stoupajících a klesajících kadencích. Chvílemi vypadalo téměř srozumitelně, třebaže žádný posluchač nedovedl vystopovat určitá slova; a v jednom okamžiku jako by vyvrcholilo v ďábelský a hysterický chechtot. Nato se z desítek lidských hrdel vyrval vřesk vrcholné hrůzy, vřesk, který zazněl silně a jasně přes tu nesmírnou hlubinu, ze které musel vytrysknout; a potom ovládla vše temnota a ticho. Spirály štiplavého dýmu stoupaly do výše a zastřely hvězdy, třebaže se neobjevily žádné plameny a na žádné budově se příštího dne neukázaly známky požáru.

K ránu zaklepali na dveře Fennerových dva vyděšení poslové, jejichž šat byl nasáklý nepostižitelnými pachy, a požádali o soudek rumu, který velmi dobře zaplatili. Jeden z nich sdělil členům rodiny, že s případem Josepha Curwena je skoncováno, a uložil jim, aby se o událostech uplynulé noci nezmiňovali. Ač tento příkaz zněl arogantně, vzhled těch, kdož jej vyslovili, ho zbavil veškeré nadutosti a dodal mu hrozivou autoritu; proto zůstávají jen tyto skrovné dopisy Luke Fennera, které - jak napsal svému příbuznému z Connecticutu - měl příjemce zničit. Jedině skutečnost, že příbuzný neuposlechl, takže dopisy se nakonec dochovaly, uchránily celou záležitost před milosrdným zapomenutím. Charles Ward byl schopen dodat ještě jednu podrobnost jako důkaz dlouhodobého zájmu pawtuxetských usedlíků o dávné tradice. Starý Slocum z této vesnice řekl, že jeho dědeček věděl o prapodivné pověsti o jakémsi ožehlém a znetvořeném těle, které bylo nalezeno v polích asi týden poté, co byla ohlášena smrt Josepha Curwena. Řeči udržoval v oběhu pouze dojem, že tělo, aspoň pokud se z jeho spáleného a znetvořeného stavu dalo usuzovat, nebylo ani zcela lidské, ani nepatřilo žádnému tvorovi, kterého kdy lidé z Pawtuxetu zhlédli či o kterém aspoň četli.

Ani jeden muž, který se toho strašného nájezdu účastnil, se nedal přimět k tomu, aby se o něm zmínil byť jen slovíčkem, a každý úryvek mlhavých údajů, který se dochoval, pochází od těch, kteří byli mimo hlavní bojovou skupinu. Je až cosi děsivého na důslednosti,s jakou tito skuteční nájezdníci zničili všechny zmínky, které v tomto směru ukrývaly sebemenší náznaky.

Osm námořníků zahynulo, ale ačkoli jejich těla nebyla dopravena zpátky, jejich rodiny se spokojily s prohlášením, že došlo ke srážce s celníky. Totéž prohlášení vysvětlilo i četné případy poranění, která převazoval a léčil výhradně dr. Jabez Bowen, který výpravu doprovázel. Nejhůře se dal vysvětlit onen nepojmenovatelný pach Ipící na všech nájezdnících, tedy věc, o níž se diskutovalo celé týdny. Z občanských vůdců měli nejvážnější rány kapitán Whipple a Moses Brown a dopisy jejich žen svědčí o překvapení, jaké vyvolávalo jejich mlčení a pečlivé skrývání obvazů. Po psychologické stránce jako by každý účastník zestárl, vystřízlivěla byl otřesen. Naštěstí šlo vesměs o silné, aktivní a prosté lidi ortodoxního náboženského přesvědčení, neboť kdyby tyli bývali jemnějšího založení a jejich duševní život byl složitější, zajisté by na to silně doplatili. Představený Manning byl rozrušen nejvíc; avšak i on překonal nejtemnější stíny a udusil vzpomínky v modlitbách. Každý z těchto vůdců měl v pozdějších letech vést aktivní život a je možná štěstí, že tomu tak bylo. Více než o rok později vedl kapitán Whipple dav, který zapálil celní loď Gaspee, a v tomto smělém činu můžeme vytušit jakýsi první krok k tomu,, aby vymazal z mysli bezbožné obrazy.

Vdově po Josephu Curwenovi byla předána zapečetěná olověná rakev podivného tvaru, kterou patrně nalezli na místě, kde jí bylo zapotřebí, a v níž - jak jí bylo sděleno - odpočívalo tělo jejího muže. Padl prý v bitce s celníky, o jejíchž podrobnostech by nebylo vhodné se příliš šířit. Kromě tohoto prohlášení se o konci Josepha Curwena nikdo nezmiňoval a Charles Ward měl po ruce jediný náznak, aby na něm mohl vybudovat jakousi teorii. Tímto náznakem byla pouhá nitka - roztřesenou rukou podtržená pasáž v zadrženém dopise Jedediáše Ornea Curwenovi, kterou si Ezra Weeden zčásti opsal. Kopie byla nalezena v majetku Smithových potomků; je na nás, abychom rozhodli, zdali ji Weeden předal svému společníkovi jako němý důkaz nenormálnosti, ke které došlo, když celá záležitost skončila, nebo zda ji - což je pravděpodobnější - měl Smith už předtím a sám podtrhl to, co dokázal ze svého přítele vytáhnout pomocí bystrého úsudku a obratných otázek. Podtržená část je pouze toto:

„A opět ti pravím, nevyvolávej nic, co nejsi s to zažehnati; čímž mám na mysli cokoliv, co by na druhé straně mohlo vyvolati proti tobě věc, kdež by ani tvoje nejmocnější

znamení nebyla k ničemuž. Dotazuj se těch menších, aby ti neodpověděli větší a nechtěli ti poroučeti nad míru. „

S ohledem na tento odstavec a se zřetelem k tomu, jaké ztracené a nepopsatelné spojence byl poražený muž schopen povolat v úzkých, byl možná Charles Ward na vahách, zda vůbec nějaký občan z Providence Josepha Curwena zabil.

Úmyslné vymazání každé památky na mrtvého ze života i z letopisů města Providence nesmírně podpořili sami vůdcové nájezdu. Zprvu neměli v úmyslu být tak důkladní a ponechali vdovu i jejího otce v neznalosti pravého stavu věcí; avšak kapitán Tillinghast byl bystrý muž a brzy objevil dosti pověstí, aby to v něm vzbudilo obavy a vedlo ho nakonec k tomu že požádal svou dceru a vnučku, aby si změnily jméno, spálily knihovnu a veškeré zbývající listiny a aby daly odtesat nápis z břidlicové desky nad hrobem Josepha Curwena. Dobře se znal s kapitánem Whipplem a patrně z tohoto drsného námořníka vytáhl více než kdokoli jiný, pokud šlo o to, jak prokletý čaroděj skončil.

Od té doby se Curwenova památka ocitala ve stále větším zapomenutí, což se nakonec s obecným souhlasem přeneslo i na městské záznamy a archívy Gazette. Po duchovní stránce to lze srovnat pouze s mlčením, jaké obklopovalo jméno Oscara Wildea po celých deset let po jeho pádu do nemilosti, a po stránce dosahu pouze s osudem onoho hříšného krále z Runaguru v povídce lorda Dunsanyho, o němž bohové rozhodli, že nejen musí sám přestat existovat, ale že musí být vymazána i památka na to, že vůbec kdy existoval.

Paní Tillinghastová, jak vdovu začali po roce 1772 nazývat, prodala dům na Olney Court a nastěhovala se ke svému otci do Power's Lane, kde žila až do své smrti v roce 1817. Farma v Pawtuxetu, které se nyní vyhýbala každá lidská duše, zůstala po celá léta na pospas plísním a zdálo se, že chátrá nepředstavitelnou rychlostí. Kolem roku 1780 z ní zůstaly stát jen kamenné a cihlové zdi a do roku 1800 se i ty rozpadly do beztvarých hromad suti. Nikdo se neodvážil projít změtí křovin na břehu řeky.

Když narazil na Smithův deník a archívy a když se mu dostal do rukou dopis Jedediáše Ornea, rozhodl se, že navštíví Salem a poohlédne se tam po Curwenově dřívější činnosti a vztazích, což učinil o velikonočních prázdninách v roce 1919. V Essex Institute, který dobře znal ze svých dřívějších pobytů v tomto okouzlujícím starém městě chátrajících puritánských lomenic a namačkaných mansardových střech, byl velice mile přivítán a objevil velké množství údajů o Curwenovi. Dozvěděl se, že jeho předek se narodil v Salem-Village, nyní Danversu, který leží asi sedm mil za městem, dne osmnáctého

února roku 1662-3 a že uprchl na moře ve věku patnácti let, aby se znovu objevil až po devíti letech, vybaven mluvou, oblečením a chováním rodilého Angličana, a usadil se přímo v Salemu. V té době se s rodinou příliš nestýkal a veškerý volný čas trávil nad podivnými knihami, které si přivezl z Evropy, a neznámými chemikáliemi, které mu přivážely lodi z Anglie, Francie a Holandska. Některé jeho výlety na venkov se staly předmětem značného zájmu a byly nejasně spojovány s pověstmi o nočních ohních na horách.

Curwenovými jedinými blízkými přáteli byli jacísi Edward Hutchinson ze Salem-Village a Simon Orne ze Salemu. S těmito muži byl často vídán při hovoru na návsi a jejich vzájemné návštěvy nebyly ničím neobvyklým. Hutchinson měl daleko u lesa dům, který se citlivějším povahám příliš nezamlouval kvůli zvukům, které se z něj za noci ozývaly. Říkalo se o něm, že mívá prapodivné návštěvníky, a světla, která bývalo vidět v jeho oknech, nemívala vždy stejnou barvu. Vědomosti, které měl o mrtvých a o věcech dávno minulých, byly považovány za obludné; v době, kdy začaly hony na čarodějnice, zmizel a nikdo o něm víc neslyšel. V téže době odcestoval i Joseph Curwen, ale lidé se brzy dozvěděli, že se usadil v Providenci. Simon Orne. Žil v Salemu do roku 1720, kdy začala budit veřejnou pozornost okolnost, že se na něm neprojevují žádné stopy stárnutí. Poté zmizel a asi po třiceti letech se vrátil jeho dvojník a údajný syn, aby vznesl nároky na dědictví. Jeho žádosti bylo vyhověno, když předložil doklady psané vlastní rukou Simona Ornea; Jedediáš Orne pak bydlel nadále v Salemu až do roku 1771, kdy jisté dopisy od občanů z Providence adresované ctihodnému Thomasi Barnardovi a jiným způsobily, že se v klidu odebral neznámo kam.

Doklady o všech těchto podivných událostech byly přístupné v Essex Institute, u soudu a na matričním úřadě a obsahovaly jak neškodné věci, jako vlastnická práva na pozemky a prodejní smlouvy, tak i nenápadné úryvky znepokojivější povahy. Zcela jednoznačné narážky na ně se objevily ve čtyřech či pěti zápisech o čarodějnických procesech, jako například v tom, kde Hepzibah Lawsonová dne 10. července 1692 přísahala u soudu v Oyeru a Terminen, jemuž předsedal soudce Hathorne, že „čtyřmecítma čarodějek a Temný muž se obyčejně setkávali v lesích za domem páně Hutchinsona“, a jistá Amity Howová při sezení 8. srpna prohlásila před soudcem Gedneyem, že „oné noci vložil Ďábel své znamení na Bridget S., Jonathana A., Simona O., Deliverance W., Josepha C, Susan P., Mehitable C. a Deborah B.“. Potom tu byl seznam titulů Hutchinsonovy pověstné knihovny, který nalezli, když zmizel, a nedokončený manuskript psaný jeho vlastní rukou šifrou, kterou se nikomu nepodařilo přečíst. Ward si dal zhotovit fotokopii tohoto rukopisu a začal na šifře nenápadně pracovat, hned jak mu ji dodali. Po srpnu nabyly jeho práce na šifře až horečné intenzity a podle jeho řečí a chování se lze

domnívat, že přišel na klíč k řešení před říjnem nebo listopadem. Nikdy však neřekl, zda uspěl či ne.

Největší bezprostřední zájem však budil materiál týkající se Ornea. Wardovi trvalo jen velmi krátkou dobu, aby podle totožnosti rukopisu dokázal to, co již považoval za prokázáno v textu dopisu adresovaného Curwenovi: že totiž Simon Orne a jeho údajný syn jsou jedna a táž osoba. Jak se už Orne zmínil ve svém dopise, nebylo příliš bezpečné žít v Salemu moc dlouho, a proto se uchýlil na třicet let do ciziny a vrátil se až jako představitel další generace, aby se ucházel o své pozemky. Orne byl zřejmě velmi opatrný a většinu své korespondence zničil, avšak občané, kteří v roce 1771 zahájili výše popsanou akci, našli a uchovali několik dopisů a listin, které vzbudily jejich zvědavost. Byly tu záhadné formule a diagramy psané jeho rukou či v jiných rukopisech, které nyní Ward pečlivě kopíroval a fotografoval, a jeden nesmírně záhadný dopis psaný písmem, v němž badatel podle matričních záznamů jednoznačně poznal rukopis Josepha Curwena.

Tento Curwenův dopis, třebaže mu chybí označení roku, nebyl zjevně tím, na nějž odpovídal Orne ve svém zadrženém dopise, a podle vlastních dokladů jej Ward umístil do doby před rokem 1750. Nebude možná chybou, uvedeme-li text vcelku jako vzorek stylu člověka, jehož osud byl tak temný a strašlivý. Adresát je oslovován jako Simon, avšak slovo je přeškrtnuto (zda Curwenem nebo Ornem, nebyl Ward schopen říci).

Providence, 1. květen.

Bratře,

a ctěný starý příteli, s veškerou uctivostí a vroucím díkůvzdáním Tomu, jemuž sloužíme pro jeho věčnou moc. Právě jsem objevil to, co sám měl bys znáti, co se věcí posledních dotejčí, a co v tom punktu učiniti třeba. Nehodlám tě následovati a pro léta svá se odebrati jinam, an Providence postrádá oné břitkostí jako Zátoka při postihování věcí nadobyčejných i horlivosti soudů. Jsemť též zaneprázdněn svými koráby a zbožím, a nemohl jsem tudíž učiniti, jakož jsi učinil ty; krom toho nachází se pod mojí farmou v Pawtuxetě to, co je ti povědomo a co by zajisté nemohlo čekati, až se navrátím zpět coby někdo jiný.

Nikterak však nejsem nepřipraven na těžké časy, jakž jsem ti pověděl, a dlouho jsem se obíral způsobou, jak se navrátiti zpátky po ztrátě těla. Minulé noci jsem napadl na slova,

jež dovedou vyvolati YOGG-SOTHOTHA, a poprvé jsem patřil na onu tvář, o níž hovoří lbn Schacabac v --------. A ona mi pravila, že klíč je ukryt v III. žalmu Liber damnatus. Až slunce vstoupí do pátého domu a ocitne se v trigonu se Saturnem, narejsuj Pentagram ohně a třikráte proslov devátý verš. Týž verš pak opakuj o každém svátku Nalezení sv. Kříže a v předvečer Všech svatých, a věc ona pak vezme svůj zrod ve vnějších sférách.

A ze semene starého pak se zrodí ten, kdož se bude ohlédati, ač nevěda, co hledá.

Leč toto vše nebude k ničemuž, jestliže nebude dědice a jestliže soli, či způsob, jak soli vyráběti, nebude připraven pro jeho ruce. A na tomto místě doznávám, že jsem potřebných kroků nepodnikl, aniž nalezl mnoho. Ten postup je vpravdě zapeklitý a hltá tak veliký počet vzorků, že jich získávám do statek jen s velkými obtížemi, v to nezapočítávaje námořníky, kteréž si přiváží z Indií. Zdejší lidé začínají větřiti, avšak dokážu si je udržeti od těla. Urození pak jsou horší nežli lid, jsouce podezřívavější při svém konání, a lid pak víc víry klade v to, co říkají. Obávám se, že ten farář a pan Merritt trochu více mluvili, ale prozatím nic nenasvědčuje nebezpečí. Chymické látky lze snadno obdržeti, an jest ve městě dvou výtečných chymiků, dr. Bowen a Sam Carew. Já pak kráčím cestou, kterouž vyznačil Borellus, a též Abdul Al-Hazred svou VII. knihou jest mi převelice nápomocen. Cožkoliv se mi zdaří vyzískati, z toho i ty budeš míti užitek. A mezitím nikterak nepolevuj a užívej oněch slov, kteráž jsem ti pověděl. Jsou řádně opsána, leč v pádě, že budeš si přáti spatřiti ho, užívejž toho, co jest psáno na kousku -------, kterýž přikládám do tohoto balíčku. Svoje verše odříkej vždy o svátku Nalezení sv. Kříže a v předvečer Všech svatých; a jestliže tvůj rod nevymře, pak přijde v létech příštích ten, kdo se ohlédati bude zpátky a použije oněch solí či látek, které mu zanecháš. Job XIV, 14.

Jsem šťasten, že se opět vynacházíš v Salemu, a troufám, že tě zas zanedlouho uzřím. Mám dobrého hřebce a pomýšlím na to, že si opatřím kočár, neb je tu v Providenci už jeden (páně Merrittův), ač cesty jsou špatné. Rád-li cestuješ, nepomíjej mne. Z Bostonu můžeš najmouti poštovní kočár na cestu přes Dedham, Wrentham a Attleborough, a ve všech těchto městech jsou znamenité hostince. Ubytuj se u pana Bolcoma ve Wrenthamu, kde jsou lože měkčí než u pana Hatche, však k jídlu se zastav u těch druhých, protože u nich se vaří lépe. Zahni do Providence u Patucketských slapů a projeď kolem krčmy pana Saylese. Můj dům nachází se hned proti krčmě pana Epeneta Olneye za Towne Street, na severní straně od Olney Court. Vzdálenost od Bostonu jest asi čtyřiačtyřicet mil.

Zůstávám starým a věrným přítelem a služebníkem Almonsin-Metratonu,

Josephus C.

Pan Simon Orne, William's-lane, v Salemu.

Tento dopis kupodivu jako první udal Wardovi přesné místo, kde stával v Providenci Curwenův dům, neboť žádný ze záznamů, s nimiž se až dosud setkal, nebyl tak přesný. Byl to dvojnásob překvapivý objev, protože jako novější Curwenův dům, který byl vystavěn v roce 1761 na místě starého, označil rozbořenou budovu, která dosud stála na Olney Court a byla Wardovi dobře známa z jeho starožitnických toulek po Stampers Hill. Dům byl vzdálen pouze několik bloků od jeho vlastního domu výše na kopci a nyní v něm bydlela černošská rodina, která požívala v okolí dobré pověsti, protože se zabývala příležitostným praním či úklidem a topením. Skutečnost, že ve vzdáleném Salemu našel tak náhle důkaz, že v historii jeho vlastní rodiny existovalo toto rodinné sídlo, učinila na Warda mohutný dojem, a tak se rozhodl, že si místo hned po návratu důkladně prohlédne. Mystičtěji zabarvená místa v dopise, která chápal jako výstřední symbolismus, ho zarážela; přesto se záchvěvem zvědavosti zaznamenal, že biblická pasáž, na kterou se dopis odvolával - Job XIV, 14 - obsahuje známý verš: „Kdyby mohl ožít muž, jenž zemřel, čekal bych po všechny dny své služby, až budu vystřídán.“

/2/

Mladý Ward se vrátil domů ve stavu příjemného vzrušení a strávil následující sobotu dlouhým a vyčerpávajícím studiem domu v Olney Court. Dům, nyní už zchátralý věkem, nikdy nebyl panským sídlem v pravém slova smyslu; byl to skromný dvouapůlpodlažní dřevěný městský dům v typickém koloniálním stylu se špičatou střechou, velkým ústředním komínem a umělecky vyřezávanými dveřmi s půlkruhovým oknem nad nimi, trojůhelníkovým štítem a úpravnými dórskými sloupy. Na první pohled utrpěl jen nepatrné změny, a Ward cítil, že hledí na něco, co je velmi blízké neblahému předmětu jeho pátrání.

Současní černí obyvatelé domu ho znali, a tak byl starým Asou a jeho ženou Hannah velmi zdvořile pozván dál. Uvnitř bylo více změn, než by se dalo z vnějšího pohledu předpokládat; Ward si s pocitem lítosti povšiml, že jemné spirálovité závitnice s vázami

nad krbem a vyřezávané obložení vestavěných skříní jsou pryč,zatímco značná část jemného táflování a přesahujících okrajových lišt je počmáraná, rozsekaná a vydlabaná či jednoduše zcela překrytá lacinými tapetami. Celkem vzato nepřinesla prohlídka zdaleka tolik, kolik Ward očekával; aspoň však bylo vzrušující stát uprostřed stěn, které kdysi obýval tak hrůzyplný muž jako Joseph Curwen. Se zachvěním si povšiml, že ze starobylého mosazného klepadla byl pečlivě odstraněn jakýsi monogram.

Od té doby až do skončení školy trávil Ward svůj volný čas nad fotokopií Hutchinsonových šifer a shromážděnými místními údaji o Curwenovi. Prvé mu stále odolávalo; druhého však měl - včetně vodítek k podobným datům jinde - tolik, že byl ochoten podniknout výlet do New Londonu a New Yorku, aby se mohl obeznámit se starými dopisy, o kterých tušil, že tam jsou. Cesta byla velmi užitečná, protože mu přinesla Fennerovy dopisy se strašlivým líčením nájezdu na pawtuxetskou farmu a korespondenci mezi Nightingalem a Talbotem, z níž se dozvěděl o portrétu, který měl být namalován na jednom panelu Curwenovy knihovny. Záležitost s portrétem ho obzvlášť zaujala, protože by byl dal mnohé za to, aby se dozvěděl, jak Joseph Curwen vlastně vypadal; a tak se rozhodl, že podnikne druhou výpravu do domu v Olney Court, aby se přesvědčil, zdali pod olupujícím se nánosem pozdějších barev nebo pod vrstvami plesnivých tapet nezůstaly po dávném portrétu nějaké stopy.

K průzkumu došlo brzy v srpnu a Ward pečlivě zkoumal stěny v každé místnosti, která byla dost velká na to, aby mohla pojmout knihovnu neblahého stavebníka. Zvlášť velkou pozornost věnoval velkým panelům nad původním ostěním, a asi po jedné hodině pocítil silné vzrušení, když dospěl k přesvědčení, že na širokém prostoru nad krbem je po odloupnutí několikerého nánosu barev povrch znatelně tmavší, než by odpovídalo obvyklému zabarvení či dřevu pod ním. Po několika pečlivějších pokusech s kapesním nožem měl jistotu, že narazil na značně velký portrét. S opravdovým sebezapřením se mladý muž rozhodl neriskovat poškození, k němuž by zajisté vedl bezprostřední pokus odhalit obraz pomocí nože, a vzdálil se z místa svého objevu pro odbornou pomoc. Po třech dnech se vrátil s velmi zkušeným umělcem, panem Walterem Dwightem, který měl svůj ateliér blízko úpatí College Hill, a znamenitý restaurátor se ihned pustil do práce pomocí vhodných metod a chemikálií. Starý Asa a jeho žena byli chováním svých návštěvníků patřičně vzrušeni a obdrželi za tuto invazi do svého domova náležitou odměnu.

Jak restaurování den za dnem pokračovalo, sledoval Charles Ward se vzrůstajícím zájmem linie a stíny, které byly po tak dlouhém zapomenutí postupně odhalovány. Dwight započal se spodní částí obrazu, a tak se, protože obraz měl trojnásobnou výšku

proti šířce, tvář po nějakou dobu neobjevovala. Mezitím vyšlo najevo, že jde o sporého, dobře rostlého muže v temně modrém kabátci a vyšívané vestě, krátkých kalhotách z černého saténu a bílých hedvábných punčochách, sedícího ve vyřezávaném křesle na pozadí okna, jež otevíralo výhled na mola a lodi. Když se objevila hlava, bylo vidět, že je pokryta nefalšovanou albemarleovskou parukou a že má hubenou, klidnou a bezvýraznou tvář, která připadala jak Wardovi, tak restaurátorovi povědomá. Teprve k posledku však restaurátor i jeho zákazník začínali žasnout nad podrobnostmi oné hubené, bledé tváře a se záchvěvem posvátné hrůzy si uvědomovali, jaký dramatický trik tu sehrála dědičnost. Neboť stačila konečná olejová lázeň a několik dotyků škrabky, aby se plně objevil výraz, který zakryla staletí; a aby postavila zmateného Charlese Dextera Warda, který tak rád prodléval v minulosti, tváří v tvář jeho vlastním živým rysům v obličeji jeho strašlivého prapraprapraděda.

Ward přivedl rodiče, aby zhlédli div, který odhalil, a otec se okamžitě rozhodl obraz zakoupit, třebaže byl vyveden na stávajícím ostění. Podobnost s chlapcem, byť v archaickém vydání, byla obdivuhodná; bylo zjevné, že přes jakýsi šalebný atavismus si fyzické rysy Josepha Curwena po půldruhém století nalezly přesný duplikát. Podobnost paní Wardové jejímu předkovi nebyla nikterak výrazná, i když si vzpomněla na některé příbuzné, kteří měli v obličeji rysy, jež její syn sdílel s dávno mrtvým Curwenem. Nebyla tímto objevem nijak nadšena a svému muži řekla, že by portrét měl spíš spálit než jej dát odnést domů. Bylo na něm, tvrdila, cosi bezbožného; nejen ve vlastní podstatě obrazu, ale právě v oné podobnosti s Charlesem. Pan Ward však byl praktický muž s váženým postavením - byl výrobcem bavlněných látek s velkými továrnami v Riverpointu v pawtuxetském údolí - a nebyl ochoten naslouchat ženským vrtochům. Obraz na něj podobností za níž měla být ukryta vrata do příkrého svahu, a nikdo se také nepokusil znovu rekonstruovat obraz scén, uprostřed nichž Joseph Curwen odešel od hrůz, které napáchal.

Pouze robustního kapitána Whipplea slyšeli bystří posluchači, jak si pro sebe občas mumlá: „Hrom aby do toho - ale proč jen se tolik chechtal, když tak ječel? Vypadalo to, jako by ten proklatec měl něco za lubem. Za půl koruny bych mu ten jeho barák spálil . . .“

kapitola třetí

Pátrání a evokace

/1/

Charles Ward, jak jsme viděli, se o tom, že pochází z Josepha Curwena, poprvé dozvěděl v roce 1918. Nepřekvapuje, že se okamžitě začal zajímat o vše, co mělo nějakou spojitost s dávnou záhadou; neboť každá mlhavá chýra, kterou o Curwenovi zaslechl, se nyní stala sama o sobě něčím životně důležitým pro toho, kdo v sobě měl Curwenovu krev. Žádný nadaný a nápaditý genealog by nejednal jinak, než že by od té doby začal horlivě a systematicky sbírat o Curwenovi veškeré údaje.

Na počátku se Ward své pátrání ani v nejmenším nepokoušel utajovat, takže dokonce i dr. Lyman je na vahách, zdali by se začátek jinochovy choroby měl posunout před konec roku 1919. Ward hovořil otevřeně s členy své rodiny - třebaže jeho matka neprojevovala zvláštní nadšení nad tím, že má za předka právě Curwena - i s úředníky různých muzeí a knihoven, které navštěvoval. Kdykoli žádal soukromé rodiny o záznamy, o kterých se domníval, že je mají, nikterak přitom nezastíral, o co mu jde, a sdílel s nimi poněkud pobavenou skepsi, s jakou se dívali na dávné pisatele deníků a dopisů. Často projevoval dychtivou zvědavost nad tím, co se asi před půldruhým stoletím událo na pawtuxetské farmě, jejíž polohy se marně snažil dopátrat, a jaký vlastně Curwen ve skutečnosti byl.

synovi učinil mocný dojem a byl přesvědčen, že si ho syn jako dárek zaslouží. S tímto názorem - jak netřeba zdůrazňovat - Charles co nejsrdečněji souhlasil; a tak po několika dnech vyhledal pan Ward majitele domu, drobného mužíka s tváří malého hlodavce a hrdelním přízvukem, a obdržel celý panel i ostění nad ním včetně obrazu za cenu, jež odvrátila hrozící příval nepříjemného handrkování.

Zbývalo tedy jen sejmout ostění a odvézt je do Wardova domu, kde byly provedeny úpravy pro jeho restauraci a instalaci nad elektrickým krbem v Charlesově studijní knihovně na třetím podlaží. Charlesovi byl svěřen úkol dohlédnout na odvoz, a tak 28. srpna doprovázel dva odborné dělníky od Crookerovy aranžérské firmy do domu v Olney Court, kde byly římsa krbu i panel nad ní odstraněny s velkou péčí a přesností, aby mohly být převezeny nákladním autem společnosti. Zůstala po nich plocha odkrytých cihel nad průběhem komínu, za níž si mladý Ward povšiml čtvercového výklenku velikostí asi jedné stopy, který byl umístěn očividně za hlavou portrétu. Protože byl zvědav, co takový prostor může znamenat či obsahovat, přiblížil se a nahlédl dovnitř; tam našel pod silnou vrstvou prachu a sazí několik zažloutlých listin,

hrubý silný sešit a několik zpráchnivělých útržků látky, zřejmě zbytků po stuze, kterou bylo vše svázáno dohromady. Když odfoukl větší část špíny a popela, vytáhl sešit a prohlédl si smělé tahy nápisu na jeho deskách. Byl psán rukou, kterou se naučil rozpoznávat už v Essex lnstitute, a označoval sešit jako „Deník a záznamy Josepha Curwena, gentlemana z Providence-Plantations, dříve bytem v Salemu. „

Jelikož ho objev nadmíru rozrušil, ukázal Ward sešit oběma zvědavým dělníkům, kteří byli na místě s ním. Jejich svědectví je zcela jednoznačné, pokud jde o povahu a pravost nálezu, a dr. Willett na ně klade velikou váhu k podpoře své teorie, že na počátku svého výstředního chování nebyl mladý muž ještě duševně chorý. Veškeré ostatní listiny byly rovněž psány Curwenovým rukopisem a jedna z nich vyhlížela obzvlášť zlověstně, protože nesla nápis: „Tomu, kterýž přijde po mně, a jak on se může ocitnouti mimo čas a sféry. „ Jiná byla psána šifrou jako Hutchinsonovo psaní, které bylo až dosud Wardovi hádankou. Třetí - a tu badatel zajásal - vypadala jako klíč k šifře, zatímco čtvrtá a pátá

nesly označení „Edw. Hutchinson, nositel erbu“ a „Jedediáš Orne, Esq.“, „nebo jejich dědicové anobrž ti, kdož je budou zastupovati.“ Šestá a poslední listina nesla nápis: „Joseph Curwen, jeho život a cesty v létech 1678 a 1687: O tom, kam cestoval, kde zůstával, koho navštívil a co se dozvěděl.

/2/

Dospěli jsme nyní k bodu, v němž akademičtější škola psychiatrů spatřuje počátek choromyslnosti Charlese Warda. Hned po svém objevu si mladý muž prostudoval několik dalších stránek sešitu a rukopisy a zřejmě v nich nalezl něco, co na něj učinilo nesmírný dojem. Vskutku, od doby, kdy ukázal názvy písemností dělníkům, jako by samotný text střežil s obzvláštní péčí a prožíval zmatení mysli nevysvětlitelné ani historickým a genealogickým významem nálezu. Po návratu domů oznámil novinu téměř zahanbeně, jako by chtěl zdůraznit její nesmírnou důležitost, aniž by bylo třeba důkazu. Nápisy na deskách rodičům ani neukázal a řekl pouze, že nalezl nějaké dokumenty psaně rukou Josepha Curwena, „většinou šifrované“, které bude muset

prostudovat velmi pečlivě, než vysvitne jejich pravý význam. Je nepravděpodobné, že by i dělníkům něco ukázal, nebýt jejich neskrývané zvědavosti. Podle všeho se nepochybně chtěl vyhnout zdání obzvláštní nesdílnosti, která by ještě více rozvázala jejich jazyky.

Oné noci proseděl Charles Ward ve svém pokoji drahnou dobu, pročítaje nalezený sešit a listiny, a neustal, ani když nastal den. Jídlo mu na jeho naléhavou žádost poslali nahoru, jak o to poprosil matku, když za ním přišla, aby se přesvědčila, co se děje; odpoledne se pak objevil jen nakrátko, když přišli dělníci instalovat Curwenův portrét na ostění knihovny. Příští noc spal přerušovaně v šatech a neustále horečně zápasil s luštěním šifrovaného rukopisu. Ráno si matka povšimla, že pracuje na fotokopii Hutchinsonovy šifry, kterou jí několikrát předtím ukázal; když se ho však zeptala, řekl jí, že Curwenův klíč pro ni nelze použít. Toho odpoledne zanechal práce a fascinovaně přihlížel, jak muži dokončují instalaci obrazu na ostění nad rafinovaně realisticky vyhlížejícím elektrickým krbem, přičemž tuto napodobevinu i s římsou odsadili poněkud od severní stěny, jako kdyby tam byl komín, a boční zdi obložili táflováním, které odpovídalo táflování pokoje. Přední panel s obrazem byl upilován a zavěšen tak, aby za ním zůstala volná prostora jako skříňka. Když dělníci odešli, přestěhoval se Ward se svou prací do knihovny a posadil se před obraz s očima napůl na šifře, napůl na portrétu, který na něj zíral zpět jako dávný, o staletí starší obraz v zrcadle. Rodiče, jak si dodatečně vzpomínají na jeho chování v té době, popisují zajímavé podrobnosti jeho tajnůstkaření. Před služebnictvem zřídkakdy ukrýval jakoukoli listinu, kterou právě studoval, protože správně předpokládal, že Curwenův spletitý a archaický rukopis je nad jejich pochopení. S rodiči však postupoval opatrněji a kromě případů, kdy šlo o šifrovaný rukopis nebo o pouhou směsici záhadných symbolů a neznámých ideogramů (jako v oné listině nadepsané „Tomu, kterýž přijde po mně . . . „), zakrýval text nějakým vhodným listem, dokud návštěvník neodešel. Přes noc měl listiny uzamčené ve svém starožitném sekretáři, kam je také vkládal, kdykoli místnost opouštěl. Brzy si osvojil dosti pravidelné hodiny a návyky až na to, že ustaly jeho dlouhé procházky a jiné zájmy mimo dům. Začátek školy, jejíž nejvyšší ročník nyní navštěvoval, ho zřejmě nevyrušil z klidu; častokrát se nechal slyšet, že nemá v úmyslu se obtěžovat s univerzitou. Tvrdil, že má před sebou důležitý speciální výzkum, který mu poskytne větší možnosti vzdělání v humanitních vědách než jakákoli univerzita na světě.

Přirozeně pouze člověk, který vždy býval pilný, výstřední a samotářský, byl s to se vydat po této cestě, aniž by na sebe přivábil pozornost. Ward však byl už svým založením učenec a poustevník; proto jeho rodiče spíš zarmoutila než překvapila přísná odloučenost a tajnůstkaření, jimiž se obklopil. Jak otci, tak matce nadto připadalo

podivné, že jim nechce ukázat ani částečku svého pokladu ani je seznámit se žádnými údaji, které vyluštil. Tuto zdrženlivost vysvětloval tím, že chce vyčkat, až se mu podaří nějaké ucelenější odhalení, avšak jak míjely týdny a objevy se nedostavovaly, začalo mezi mladým mužem a rodiči vzrůstat jakési napětí; to později zesílilo u jeho matky v otevřený odpor ke všemu, co mělo něco společného s pátráním týkajícím se Curwena. Během října začal Ward opět navštěvovat knihovny, tentokrát však nikoli kvůli starožitnostem jako dříve. Předmětem jeho bádání se nyní staly čarodějnictví a magie, okultismus a démonologie; když mu pak prameny v Providenci vyschly, nasedl do vlaku do Bostonu a čerpal z bohatých zdrojů velké knihovny na Copley Square, Widenerovy knihovny na Harvardu či Sionské experimentální knihovny v Brookline, kde jsou k dispozici vzácné traktáty o bibli. Nakoupil spoustu knih a dal ve své knihovně zřídit dodatečnou soustavu polic pro nově získaná díla o záhadných věcech; o vánočních svátcích kromě toho podnikl okružní cestu mimo město včetně výletu do Salemu, aby tam nahlédl do jistých záznamů v Essex Institute.

Kolem poloviny ledna 1920 se ve Wardově chování objevil zákmit triumfu, který nevysvětlil, načež zanechal práce nad Hutchinsonovými šiframi. Namísto toho se vydal dvojí cestou: chemických bádání a shromažďování záznamů. Pro první si zřídil laboratoř na nepoužívané půdě domu, pro druhou sháněl veškeré možné prameny důležitých statistických dat z Providence. Místní obchodníci s léčivy a vědeckými přístroji při pozdějším vyšetřování udávali zvláštní a zdánlivě nesmyslné seznamy látek a přístrojů, které Ward nakupoval; avšak úřednicí v guvernérském paláci, na radnici a v různých knihovnách se shodují v tom, co bylo předmětem jeho druhého zájmu: pátral intenzívně a horečně po hrobu Josepha Curwena, z jehož náhrobního kamene lidé předchozích generací tak moudře odtesali jméno.

V rodině Wardových ponenáhlu vzrůstalo přesvědčení, že něco není v pořádku. Charles trpěl vrtochy a drobnými změnami zájmů i dříve, avšak toto rostoucí tajnůstkaření a zaujetí pro záhady nebylo ani u něho obvyklé. Práci pro školu jen předstíral, a ačkoli u žádné ze zkoušek nepropadl, bylo vidět, že jeho někdejší píle vymizela. Měl nyní jiné zájmy: když nebyl ve své laboratoři s tucty starých alchymistických knih, byl k nalezení bud' nad starými městskými pohřebními záznamy, nebo nad okultními svazky ve své knihovně, kde na něho z velkého panelu na severní stěně upíraly ironický pohled tak překvapivě mu podobné - a zdálo se, že stále podobnější - rysy Josepha Curwena.

Koncem března přidal Ward ke svým archivářským toulkám sérii výprav po různých starých hřbitovech ve městě. Důvod se objevil později, kdy se úředníci z radnice nechali slyšet, že patrně

našel důležitý klíč. Své pátrání po hrobu Josepha Curwena mezitím náhle zaměřil na hrob jakéhosi Naphthali Fielda; změna se vysvětlila, když vyšetřovatelé, kteří po něm přezkoumávali záznamy, našli zlomkovitý zápis o Curwenově pohřbu, který se kupodivu zachoval a ve kterém se konstatovalo, že ona podivná olověná rakev byla zakopána „deset sotp na jih a pět stop na západ od hrobu Naphthali Fielda v --------." Skutečnost, že v zachovaném zápisu chybí bližší údaj o hřbitově, značně komplikovala pátrání a hrob Naphthali Fielda se stával stejně nepolapitelným jako Curwenův; zde však v minulosti nedošlo k systematickému výmazu jména, a dalo se tedy rozumně předpokládat, že Ward narazí na náhrobní kámen, i kdyby záznam o něm zanikl. Proto tedy ony výpravy - z nichž byly vyloučeny hřbitovy Svatojánský (dříve Královský) a kongregacionalistický na Swan Pointu, protože podle jiných statistik byl jediný Naphthali Field (zesnulý v roce 1729), o kterého se mohlo jednat, baptista.

/3/

Blížil se květen, když dr. Willett, na žádost starého Warda a vybaven veškerými údaji o Curwenovi, které rodina od Charlese získala ještě v době, kdy nic nezatajoval, s mladým mužem konečně promluvil. Setkání však mělo malý význam a skončilo bezvýsledně, protože Willett po celou dobu cítil, že Charles je naprostým pánem sama sebe a zaobírá se důležitými věcmi; aspoň však tajnustkářského mladíka donutilo podat nějaké racionální vysvětlení svého chování v poslední době. Ward byl typ bledého, nevýrazného člověka, který se ocitá v rozpacích, přesto však byl docela ochoten hovořit o svých počinech, i když ne tak, aby odhalil jejich cíl. Prohlašoval, že listiny jeho předka skrývají jistá podivuhodná tajemství tehdejšího vědeckého poznání, většinou šifrovaná, která jsou asi na stejné úrovni jako objevy Baconovy či snad je i převyšují. Sama o sobě však byla bezvýznamná, ledaže by byla uvedena v soulad se souborem dnes již překonaného učení, a kdyby byla vystavena na odiv světu ovládanému pouze moderním vědeckým názorem, oloupilo by je to o veškerou osobitost a dramatickou významnost. Aby mohla zaujmout skutečně důležité postavení v historii lidského poznání, bylo třeba, aby je nejprve uvedl v soulad člověk obeznámený s pozadím, z něhož vyrůstala - a tomuto úkolu se nyní Ward zasvětil. Pokoušel se co nejrychleji vstřebat znalost oněch zanedbávaných umění starých dob, jakými musel každý skutečný tlumočník curwenovských údajů disponovat, přičemž doufal, že časem bude moci učinit významné prohlášení, podat úplnou zprávu a prezentovat světu záležitosti pro lidstvo a svět ducha

nesmírně významné. Ani Einstein, prohlašoval; nedokázal tak hluboce revolucionizovat běžný pohled na svět.

Pokud šlo o jeho pátrání po hřbitovech, jehož cíl otevřeně připustil, i když o podrobnostech svého postupu pomlčel, pravil, že má důvod k domněnce, že zneuctěný náhrobní kámen u hrobu Josepha Curwena byl popsán jistými mystickými znaky - vytesanými podle směrnic v jeho poslední vůli a z nevědomosti zachovanými těmi, kdo vymazali jméno - které jsou absolutně podstatné pro konečné rozluštění jeho kryptického systému. Curwen si podle Warda přál uchovat svá tajemství velmi pečlivě; v důsledku toho své údaje roztrousil mimořádně podivným způsobem. Když ho dr. Willett požádal, aby si ony mystické dokumenty směl prohlédnout, projevil Ward velkou zdráhavost a snažil se ho odvrátit takovými věcmi, jako byly fotografie Hutchinsonových šifer a Orneových formulí a diagramů; nakonec mu však ukázal vnější strany některých skutečných curwenovských nálezů - „Deník a záznamy šifry (titul rovněž šifrovaný) a poselství „Tomu, kterýž přijde po mně“, plné formulek - a dovolil mu nahlédnout do dokumentů, které byly psány záhadnými znaky.

Otevřel také deník na stránce, kterou vybral, patrně pro její nezávadnost, a umožnil Willettovi spatřit Curwenův souvislý rukopis v řeči anglické. Doktor si velice dobře povšiml kudrlinkových a komplikovaných písmen a všeobecného ovzduší sedmnáctého století, které ulpívalo na krasopisu i stylu, přestože pisatel přežil do století osmnáctého, a brzy nabyl jistoty, že dokument je pravý. Text sám byl relativně triviální a Willett se upamatoval jen na zlomek:

„Středa 16. Oktobris 1754. Moje šalupa Wahefal z Londýna se tohoto dne objevila s dvaceti novými muži najatými v Indiích, Španěly z Martineca a Holanďany ze Surinamu. Holanďani by rádi opustili loď, neb zaslechli cosi neblahého o těchto výpravách, než pokusím se je přemluvit, aby zůstali. Pro pana Knighta Dextera U vavřínu a knihy 120 kusů látky pro pláště a 100 pro pláštěnky, 20 kusů houní modré barvy, 50 kusů calamanca, 300 kusů shendsoye. Pro pana Greena U slona 20 ohřívacích pánví, 10 pudů uzených jazyků. Pro pana Perriga 1 sada šídel. Pro pana Nightingalea 50 rysů formátu 12 X 15 palců. Minulé noci jsem třikráte vyvolával SABAOTHA, leč nikdo se mi neobjevil. Musím zvěděti více od pana H. V Transylvánii ho však lze jen těžko dosíci a je nadmíru s podivem, že mi nemůže poskytnouti toho, co tak výtečně používal posledních sto let. Simon mi za posledních pět týdnů nenapsal, než očekávám, že o něm brzičko uslyším.“

Když dr. Willett při čtení dospěl až sem a chystal se obrátit list, bylo mu v tom spěšně zabráněno Wardem, který mu sešit přímo vytrhl z rukou. Doktorovi se podařilo na otevřené stránce přečíst pouhých pár vět; ty se mu však kupodivu nadlouho vryly do paměti. Zněly takto:

„Když tě jsem odříkal verš z Liber damnatus o svátku Nalezení sv. Kříže a v předvečer Všech svatých, troufám, že se ta věc líhne mimo sféry. A přiláká toho, kdož má přijíti, jestliže zajistím, aby se narodil a aby si oblíbil věci minulé, a aby se ohlížel zpátky přes staletí celá, pro kterýžto účel jest mi připraviti soli či to, z čeho je lze připraviti.“

Willett více nezahlédl, než i tento nepatrný záblesk vnesl jakýsi nový a nejasný děs do malovaných rysů Josepha Curwena, který na ně z panelu ironicky shlížel. Od té doby se stále nemohl zbavit podivného dojmu - a jeho lékařské zkušenosti ho ujišťovaly, že je to pouhý dojem - že v očích portrétu se skrývá jakési přání, ne-li přímo nutkání k tomu, aby sledoval mladého Charlese Warda, jak se pohybuje po pokoji. Před odchodem se zastavil, aby podrobně obraz prostudoval, a znovu užasl nad jeho podobností Charlesovi, zatímco se snažil vštípit si do paměti každičký detail té záhadné bezbarvé tváře včetně drobné jizvy či důlku na hladkém čele nad pravým okem. Cosmo Alexander, usoudil, byl malíř hodný Skotska, které dalo vznik Raeburnovi, a učitel hodný svého vynikajícího žáka Gilberta Stuarta.

Ujištěni lékařem, že Charlesovu duševnímu zdraví nic nehrozí, že se však na druhé. straně zabývá výzkumy, které by mohly být skutečně důležité, byli Wardovi shovívavější, než by tomu bylo za jiných okolností, když v průběhu června mládenec se vší rozhodností prohlásil, že do koleje nenastoupí. Prohlásil, že se musí věnovat studiím daleko větší životní důležitosti, a projevil přání vydat se příštím rokem do ciziny, aby tam získal jisté prameny k údajům kterých se mu v Americe nedostávalo. Starší Ward sice. jeho druhé přání odmítl jako absurdní vzhledem k tomu, že hoch sotva překročil osmnáctý rok věku, ale svolil, pokud se týkalo univerzity; a tak po složení nepříliš slavné maturitní zkoušky na škole Mosese Browna následovala pro Charlese tříletá etapa, kdy intenzívně studoval okultismus a pátral po hřbitovech. Byl považován za výstředníka a z očí přátel své rodiny zmizel ještě důkladněji než předtím; držel se jen své práce a jen občas si vyjel do jiného města, aby tam prostudoval tajné záznamy. Jednou zajel na jih, aby si pohovořil s podivným starým mulatem, který žil uprostřed močálu a o němž noviny napsaly podivný článek. Jindy zas navštívil malou vesničku v Adirondackých horách, odkud pronikly na venek zprávy o jakýchsi prazvláštních starých ceremoniích. Rodiče mu však stále odmítali povolit cestu do Starého světa, po níž toužil.

Když dosáhl v březnu roku 1923 dospělosti a předtím zdědil menší sumu po dědovi z matčiny strany, rozhodl se Ward konečně, že podnikne cestu do Evropy, která mu byla tak dlouho odpírána. O tom, kam zamýšlí cestovat, nechtěl říci nic víc, než že ho jeho studia nutně zavedou na mnohá místa, slíbil však, že rodičům bude psát vydatné a podrobné zprávy. Když nahlédli, že si věc nedá vymluvit, přestali mu bránit a pomáhali mu ze všech sil; a tak v červnu mladý muž vyplul do Liverpoolu s požehnáním otce i matky, která ho doprovodila do Bostonu a mávala mu na rozloučenou z mola v Charlestownu, dokud loď nezmizela za obzorem. Dopisy brzy přinesly zprávu, že bezpečně doplul a že si zajistil dobré bydlení v Great Russell Street v Londýně, kde zamýšlel nějakou dobu zůstat - aniž navázal styky s jakýmikoli rodinnými přáteli - dokud nevyčerpá veškeré prameny Britského muzea v jistém ohledu. O každodenním životě psal jen málo, neboť prakticky nebylo o čem. Studium a experimenty mu zabíraly veškerý čas a Ward se zmínil o laboratoři, kterou si zařídil v jednom z pokojů. Skutečnost, že se vůbec nezmiňoval o historických toulkách po onom kouzelném starobylém městě s lákavými obrysy starodávných kupolí a věží a změtí uliček, považovali rodiče za dobrou známku toho, do jaké míry nové zájmy rozšířily jeho rozhled.

V červnu roku 1924 sdělila krátká noticka, že Charles odjel do Paříže kam si byl předtím odskočil na dva krátké výlety pro materiály do Bibliothéque Nationale. Tři měsíce poté posílal pouze pohlednice a udal svou adresu v Rue St. Jacques, přičemž se zmínil o zvláštním bádání mezi vzácnými rukopisy v knihovně jakéhosi neznámého soukromého sběratele. Známým se vyhýbal a žádní turisté nepřijížděli se zprávou, že by ho byli navštívili. Poté se rozhostilo ticho; v říjnu pak Wardovi obdrželi pohlednici z Prahy se zprávou že Charles se ocitl v tomto starobylém městě jen proto, aby se poradil s jistým nesmírně starým mužem, který prý byl posledním žijícím vlastníkem jakési podivné informace ze středověku. Udal svou adresu na Novém Městě a další pohyb oznámil až příští leden, kdy poslal několik pohledů z Vídně se zprávou, že městem projíždí cestou do jakési východněji ležící země, kam ho prý pozval jeden z těch, s nimiž si dopisoval a sdílel zálibu v okultismu.

Příští pohlednice přišla z Kluže v Transylvánii a popisovala Wardův postup k jeho cíli. Měl v úmyslu navštívit jistého barona Ferenczyho, jehož pozemky ležely v horách na východ od Rakusu; psát se mu mělo do Rakusu, kde byl pod ochranou tohoto šlechtice. Další pohlednice o týden později a rovněž z Rakusu sdělovala, že pro něj přijel povoz jeho hostitele a že z městečka odjíždí do hor, což byla poslední zpráva po značně dlouhou dobu; na časté dopisy rodičů neodpovídal až do května, kdy dopisem odmítl plán matky, která se s ním zamýšlela setkat v Londýně, Paříži nebo Římě někdy v létě,

kdy Wardovi plánovali cestu po Evropě. Jeho bádání, psal, je takové povahy, že by mu nedovolilo opustit současné bydliště, a poloha zámku barona Ferenczyho beztak nebyla pro návštěvy vhodná. Zámek stál v horách na divokém útesu mezi temnými lesy a místní lidé se kraji natolik vyhýbali, že by se tu návštěvníci necítili ve své kůži. Baron kromě toho údajně nepatřil k lidem, v nichž by mohli nalézt zalíbení korektní a konzervativně založení obyvatelé Nové Anglie. Jeho vzhled a způsoby budily odpor a byl prý tak starý, až to budilo zneklidňující dojem. Bude lépe, psal Charles, když rodiče počkají na jeho návrat do Providence, což nebude trvat dlouho.

Návrat se nicméně uskutečnil až v květnu 1925, kdy poté, co příjezd oznámilo několik pohlednic, mladý poutník klidně vklouzl na palubě Homeniku do New Yorku a dlouhé míle do Providence překonal autobusem, vpíjeje dychtivě očima vlnící se zelené pahorky, voňavé kvetoucí sady a bílá věžatá městečka jarního Connecticutu; poprvé po téměř čtyřech letech vychutnával starobylou Novou Anglii. Když vůz přejel Pawcatuck a vjel na půdu Rhode Islandu uprostřed pohádkově zlatého pozdního jarního odpoledne, srdce se mu rychleji rozbušilo a vjezd do Providence po Reservou a Elmswood Avenue se stal báječným a závratným zážitkem i přes hloubku zakázaného vědění, do něhož se na tak dlouho ponořil. Z vyvýšeného náměstí, kde se spojují Broad, Weybosset a Empire Street, viděl v ohni západu slunce před a pod sebou líbezné a nezapomenutelné domy, kupole a věže starého města; hlavu měl podivuhodně lehkou, když vozidlo sjíždělo ke stanici za hotelem Biltmore, nabízejíc výhled na velký dóm a něžnou, střechami přerušovanou zeleň starého vrchu na druhé straně řeky a vysokou koloniální vížku Prvního baptistického kostela, zalitou růžovou barvou magického večerního světla v kontrastu s čerstvou jarní zelení jejího srázného pozadí.

Stará Providence! Právě toto místo a tajuplné síly z jeho dlouhé a nepřerušené historie mu daly život a nyní ho přitahovaly zpět k divům a záhadám, jejichž hranice žádný prorok nemohl určit. Zde leželo ono arkánum, zázračné i děsivé zároveň, na něž ho veškerá léta putování a námahy připravovala. Taxík s ním sviště l přes Post Office Square s výhledem na řeku, kolem staré tržnice a na konec zátoky, a pak vzhůru po srázném a zaobleném svahu Waterman Street na Prospect Street, kde mu kynuly od severu obrovská zářící kupole a západem zrudlé jónské sloupy kostela Křesťanské vědy. Potom osm bloků podle půvabných starých sídel, která vídaly jeho dětské oči, a kolem cihlových chodníků, po nichž tolikrát stoupaly jeho mladé nohy. A nakonec malý bílý, dávno zapomenutý farmářský domek po pravé straně a na levé klasícistický Adamův portál a vznosnými arkýři zdobená fasáda velkého cihlového domu, kde se narodil. Nastal soumrak a Charles Dexter Ward se vrátil domů.

/4/

Jedna psychiatrická škola, méně akademicky založená než dr. Lyman, přisuzuje počátek Wardovy duševní choroby jeho výletu do Evropy. I když připouští, že byl na počátku cesty duševně zdráv, je přesvědčena, že po návratu jeho chování zaznamenalo katastrofální proměnu. Avšak i tento názor dr. Willett odmítá připustit. Bylo tu něco, tvrdí, co se stalo až později; mladíkovo podivínství v tomto stadiu připisuje praktikování rituálů, kterým se naučil v cizině - což je samozřejmě samo o sobě dosti podivná věc, ale v žádném případě z ní nevyplývá duševní aberace jejich vykonavatele. Ward sám, třebaže viditelně zestárlý a zatvrzelejší, byl stále normální, pokud jde o jeho celkové chování, a v několika rozhovorech s Willettem projevil duševní vyrovnanost, jakou žádný choromyslný - byť i na počátku své choroby - nedovede nepřetržitě předstírat delší dobu. Názor, že o onemocnění šlo již v této době, vznikl na podkladě zvuků, jež bylo po celou dobu slyšet z Wardovy půdní laboratoře, kde se většinou zdržoval. Bylo to jakési prozpěvování a opakování slov a dunivé deklamace ponurých veršů; a ačkoli zvuky vždy pronášel Wardův vlastní hlas, cosi v kvalitě toho hlasu a v přízvuku zaklínacích formulí, které pronášel, nutně vnášelo chlad do krve každého, kdo je zaslechl. Lidé si také všimli, že Nig, ctihodný a milovaný černý domácí kocour, při určitých tónech prskal a ježil hřbet.

Také vůně, které příležitostně pronikaly ven z laboratoře, byly podivné. Občas odporně páchly, avšak častěji byly aromatické a měly strašidelnou, nepolapitelnou kvalitu, jež jako by měla moc vyvolávat fantastické obrazy. Lidé, kteří je čichali, měli sklon k chvilkovým přeludům obrovských výhledů na podivné horské vrcholy či na dlouhé aleje sfing a hypogrify ztrácející se v nekonečnu. Ward neobnovil své dřívější toulky a namísto toho se ve svých místnostech věnoval záhadným knihám, které si přivezl domů, a stejně záhadným bádáním; na vysvětlenou prohlašoval, že evropské prameny velice rozšířily jeho možnosti, a sliboval velkolepé objevy, které v příštích letech učiní. Wardův zestárlý vzhled překvapující měrou zvýšil jeho podobnost s Curwenovým portrétem a dr. Willett který se často při své návštěvě před obrazem zastavoval, nyní žasl nad tím, že je prakticky shodný; jen malý dolíček nad pravým okem obrazu zůstával teď jako jediný rozdíl mezi dávno zesnulým čarodějem a žijícím mladým mužem. Willettovy návštěvy, které vykonával na žádost starého Warda a jeho ženy, byly velmi zvláštní. Ward nikdy doktora neodmítl přijmout, ale tomu bylo jasné, že proniknout do

duše mladíka se mu nikdy nepodaří. Často si povšiml podivných věcí: malých voskových sošek groteskních tvarů na policích nebo na stolech, zpola vymazaných zbytků po kruzích, trojúhelnících a pentagramech vyvedených křídou či uhlem ve vyklizené ústřední části velké místnosti. Po nocích pokračovaly rytmické inkantace, a tak bylo velmi obtížné udržet si služebnictvo či potlačovat kradmé zmínky o Charlesově duševní chorobě.

V lednu 1927 se přihodila zvláštní věc. Jednou okolo půlnoci, když Charles prozpěvoval jakýsi rituál, jehož čarodějné kadence zaznívaly nepříjemně celým domem, se přihnal od zátoky náhlý poryv studeného vichru a země se slabě zachvěla, čehož si povšiml každý v sousedství. Kocour současně projevil neobyčejné známky hrůzy a psi se rozštěkali na míle daleko. To vše bylo předehrou k silné bouři, na tuto roční dobu nezvyklé, během níž se ozvala taková rána, že Wardovi byli přesvědčeni, že dům zasáhl blesk. Vyřítili se po schodech nahoru, aby se přesvědčili, co se stalo, avšak Charles je u dveří na půdu zastavil; byl bledý, odhodlaný a zlověstný, tváří mu však pohrávala směsice až děsivě vítězného sebevědomí a vážnosti. Ujistil rodiče, že dům nebyl zasažen bleskem a bouře se brzy přežene. Zarazili se a vyhlédli z okna a viděli, že má pravdu; blýskání se postupně vzdalovalo a stromy se v tom podivném ledovém poryvu od moře přestaly ohýbat. Hrom poklesl do tlumeného blábolivého chechtotu a nakonec odezněl vůbec. Vyšly hvězdy a pečeť triumfu ve tváři Charlese Warda vykrystalizovala ve velmi zvláštní výraz.

Po dva měsíce po této příhodě byl Ward přikován ke své laboratoři méně než jindy. Projevoval zvláštní zájem o počasí a kladl divné otázky po době příchodu jarního tání. Jednou v noci koncem března odešel po půlnoci z domu a vrátil se až téměř k ránu, kdy jeho matka, trpící nespavostí, zaslechla zvuk vozidla zastavujícího u vjezdu. Ozvaly se tlumené kletby, a když paní Wardová vstala a přistoupila k oknu, spatřila čtyři temné postavy, jak pod Charlesovým vedením vytahují z nákladního auta podlouhlou těžkou bednu a vnášejí ji postranním vchodem do domu. Slyšela namáhavé dýchání a těžké kročeje na schodech, a konečně i dunivé dupání na půdě; poté kroky opět sestupovaly a čtyři muži se objevili venku a s vozem odjeli.

Příštího dne se Charles opět vrátil do svého ústraní na půdě, zatáhl temné záclony na oknech laboratoře, a jak se zdálo, pustil se do práce na jakési kovové substanci. Nikomu nechtěl otevřít dveře a vytrvale odmítal veškerou nabízenou potravu. Okolo poledne bylo slyšet páčivý zvuk, po němž následoval strašlivý výkřik a zvuk pádu, ale když paní Wardová zabušila na dveře, syn jí nakonec slabým hlasem odpověděl, že se nic nestalo. Odporný a nepopsatelný zápach, který se valil z místnosti, označil za naprosto neškodný

a bohužel nevyhnutelný. Tvrdil rovněž, že nyní hlavně potřebuje samotu a že se později objeví u večeře. Odpoledne, poté co ustaly jakési podivné syčivé zvuky, které vycházely z uzamčených dveří, se konečně objevil se strhanými rysy a zakázal komukoli vstupovat do laboratoře pod jakoukoli záminkou. Tím vlastně započala nová utajovací taktika; neboť od té doby nesměl nikdo navštívit ani záhadné pracoviště v mansardě, ani přilehlý sklad, který si sám vyklidil, zhruba vybavil nábytkem a připojil jako ložnici ke své nedotknutelné soukromé doméně. Zde bydlel s knihami, které si přinesl ze své dolní knihovny, až do doby, kdy si zakoupil přízemní domek v Pawtuxetu a přestěhoval se do něj se všemi vědeckými náležitostmi.

Večer si Charles vzal noviny před ostatními členy rodiny a částečně je poškodil, patrně náhodou. Když si později dr. Willett ověřil datum podle výpovědi různých členů domácnosti, vyhledal nedotčenou kopii novin v redakci Journalu a na místě zničené části nalezl tuto malou noticku:

NOČNÍ KOPÁČI PŘEKVAPENI NA SEVERNÍM HŘBITOVĚ.

Robert Hart, noční hlídač na Severním hřbitově, objevil dnes ráno v nejstarší části hřbitova skupinu několika mužů s nákladním autem, avšak zřejmě je vyplašil předtím, než dosáhli toho, co zamýšleli, ať už to bylo cokoli.

K objevu došlo kolem čtvrté ranní, kdy byla Hartova pozornost přivábena zvukem motoru před jeho domkem. Chtěje se přesvědčit, co se děje, spatřil na hlavní cestě několik desítek metrů opodál velké nákladní auto; nestačil však k němu doběhnout dříve, než ho zvuk kroků na štěrku cesty prozradil. Muži rychle naložili do vozu velkou bednu a odjeli po silnici, než je stačil dohonit; jelikož žádný známý hrob nebyl poškozen, je Hart přesvědčen, že právě tuto bednu chtěli zakopat.

Kopáči museli pracovat poměrně dlouho předtím, než byli vyrušeni, protože Hart nalezl dosti daleko od hlavní cesty vykopanou velkou jámu v místě u hrobu Amosy Fieldové, odkud dávno zmizela většina starých náhrobních kamenů. Jáma, o velikostí a hloubce běžného hrobu, byla prázdná; neodpovídala rovněž žádnému pohřbu, o němž by byla zmínka v hřbitovních záznamech.

Seržant Riley z Druhé policejní stanice si místo prohlédl a vyjádřil se v tom smyslu, že jámu vykopali pašeráci lihovin, kteří dostali poněkud morbidní, ale chytrý nápad, když pátrali po bezpečném místě, kde by sotva mohli být vyrušeni. V odpovědi na dotazy

Hart prohlásil, že prchající vůz směřoval na Rochambeau Avenue, ačkoli si tím nebyl jist.

Během několika příštích dnů rodina Charlese Warda sotva zahlédla. Poté, co ke svému půdnímu království připojil i ložnici, zůstával tam v naprostém osamění a nechával si přinášet jídlo, které odebíral až poté, co služebná odešla. Mumlání jednotvárných formulí a prozpěvování bizarních veršů se občas opakovalo, zatímco jindy mohli náhodní posluchači slyšet zvuk cinkajícího skla, sykot chemikálií, tekoucí vodu či hučící plynové plameny. Často se přede dveřmi vznášely pachy neurčitelných vlastností, naprosto nepodobné čemukoli předtím známému; a výraz viditelného napětí na tváři mladého poustevníka, kdykoli si nakrátko vyšel ven, vzbuzoval nejodvážnější spekulace. Jednou si vyrazil na spěšný výlet do Athenea pro jakousi knihu, kterou potřeboval, jindy si najal posla, aby mu z Bostonu přivezl nanejvýš nesrozumitelný svazek. Napětí se hrozivě stahovalo nad celou situací, a jak rodina, tak dr. Willett přiznávali, že jsou s rozumem v koncích a nevědí, co si o všem myslet.

/5/

Patnáctého dubna dostaly věci podivný spád. Zatímco se zdánlivě nic nezměnilo, pokud jde o věc samotnou, zajisté došlo k děsivému rozdílu, pokud jde o její stupeň, a dr. Willett z nějakého důvodu této změně připisuje značný význam. Bylo to na Velký pátek, což byla okolnost, která velmi vzrušila služebnictvo, kterou však jiní zcela přirozeně neberou v úvahu jinak než jako shodu okolností. Pozdě odpoledne začal mladý Ward opakovat jistou formuli obzvláště silným hlasem a současně pálil jakousi látku, která páchla tak pronikavě, že její dým pronikl celým domem. Formule byla tak dobře slyšitelná i v předsíni před zamčenými dveřmi, že paní Wardová nemohla jinak než si ji zapamatovat, když tam úzkostlivě čekala a naslouchala, a později byla schopna ji na žádost dr. Willetta popsat. Slova zněla takto - a podle znalců, kteří to sdělili dr. Willettovi, lze jejich blízkou analogii nalézt v mystických spisech „Elifase Leviho“, záhadného ducha, který se dokázal proplížit štěrbinou v zapovězených dveřích a vrhnout pohled na děsivé výhledy v prázdnotě za nimi: „Per Adonai Eloim, Adonai Jehova,

Adonai Sabaoth, Metraton Ou Agla Methon, verbum pythonicum, mysterium salamandrae, cenventus sylvorum, antra gnomorum, daemonia Coeli God, Almonsin, Gibor,

Jehosua, Evam, Zariathnatmik, Veni, veni, veni. „

Toto pokračovalo po dvě hodiny beze změny či přerušení, když se pojednou v celém sousedství rozpoutalo pandemonium psího vytí. Rozsah tohoto vytí lze posoudit podle prostoru, jakého se mu dostalo příštího dne v novinách, ale pro lidi v domácnosti Wardových bylo to vše přehlušeno zápachem, který se okamžitě nato rozšířil: ohavným, vše pronikajícím zápachem, jaký nikdo z nich nikdy předtím ani potom nepocítil. Uprostřed této mefitické záplavy se velmi jasně zablesklo jako při bouřce září tak silnou, že by byla schopna oslnit, nebýt denního světla; a potom se ozval hlas, na který nikdo, kdo jej kdy zaslechl, nikdy nezapomene, neboť duněl jako vzdálená bouře a byl fantasmagoricky odlišný od Wardova hlasu. Otřásal domem a přes vytí psů ho zřetelně slyšeli nejméně dva sousedé. Paní Wardová, která plna zoufalství naslouchala před zamčenou synovou laboratoří, se třásla, pociťujíc závan pekel; neboť Charles jí pověděl, jak zlé pověsti se ten hlas těší v temných knihách, a podle Fennerových dopisů duněl nad odsouzenou farmou v Pawtuxetu oné noci, kdy došlo k záhubě Josepha Curwena. Nebylo možné si pomýlit onu hrozivou větu, protože Charles ji příliš živě popsal za oněch dávných dnů, kdy otevřeně hovořil o svém pátrání po Curwenovi. A přece to byl jen tento zlomek dávného a zapomenutého jazyka: „DIES MIES JESCHET BOENE DOESEF DOUVEMA ENITEIVIAUS.“

Vzápětí po rachotu se na okamžik zatmělo, třebaže západ slunce měl nastat až za hodinu, a potom se přihnal závan dalšího pachu, odlišný od předchozího, ale stejně nesrozumitelný a nesnesitelný. Charles teď opět prozpěvoval a matka dokázala rozeznat slabiky, které zněly jako Yi-nash-Yog-Sothoth-he-lglb-fi-throdag“ zakončené na „Yah!“ a jejichž maniakální síla se vystupňovala do uší zaléhajícího crescenda. O sekundu později veškeré předchozí vzpomínky vymazal ječivý výkřik, který vyrazil ven se zběsilou razancí a postupně přešel do paroxysmu ďábelského a hysterického chechtotu. Paní Wardová se v oné směsi strachu a slepé odvahy, jakou matky mívají, přiblížila a zabušila úděsně na dveře, neobdržela však žádnou odpověď. Opět zabušila, ale zarazila se na pokraji nervového zhroucení, když se ozval druhý skřek, tentokrát neomylně hlasem jejího syna - který zněl současně s dosud praskajícím řehotem onoho druhého hlasu. Hned nato omdlela, ačkoli stále ještě není s to vzpomenout si na pravou příčinu své mdloby. Paměť občas milosrdně vymazává vzpomínky.

Pan Ward se. ze svého obchodního jednání vrátil ve čtvrt na sedm, a když nenašel ženu dole, byl poděšeným služebnictvem informován, že je pravděpodobně u Charlesových dveří, odkud vycházely daleko podivnější zvuky než kdykoli předtím. Když okamžitě vystoupil po schodech nahoru, uviděl paní Wardovou, jak leží na podlaze chodby před laboratoří; sotva si uvědomil, že omdlela, odchvátal pro sklenici vody z umyvadla v sousedním přístěnku. Vylil jí chladnou tekutinu do tváře, a s potěšením pozoroval okamžitou reakci z její strany a viděl, že překvapeně otevřela oči, když tu jím projel mráz a obava, že i on sám se brzy ocitne ve stejném stavu, z něhož se probírala. Neboť na první pohled tichá laboratoř nebyla zdaleka tak tichá, jak se zdálo, a vycházelo z ní mumlání tlumeného rozhovoru, příliš tichého, než aby mu bylo možno rozumět, přesto však hluboce zraňujícího duši.

U Charlese nebylo samozřejmě ničím novým, že si pro sebe mumlal nějaké formule; toto mumlání však bylo naprosto jiného rázu. Tohle byl zjevný dialog či napodobování řečové modulace, naznačující otázky a odpovědi, prohlášení a odezvy. Jeden hlas patřil nesporně Charlesovi, druhý však měl hloubku a dutost, jimž se jinochovy imitátorské schopnosti mohly sotva přiblížit. Bylo v něm cosi ohyzdného, bezbožného a abnormálního, a nebýt výkřiku jeho procitající manželky, Theodore Howland Ward by se stěží mohl ještě téměř rok vychloubat, že dosud nikdy neomdlel. Za daných okolností uchopil ženu do náruče a rychle ji snesl dolů, dříve než si mohla všimnout hlasů, jež ho tak hrozně rozrušily. I tak nebyl dostatečně rychlý, aby unikl a nezaslechl cosi, co způsobilo, že se nebezpečně zapotácel i se svým břemenem. Neboť výkřik paní Wardové zjevně zaslechli i jiní než on, a v odpověď na něj se za zavřenými dveřmi ozvala první rozeznatelná slova, která vyšla z toho hrůzného dialogu. Byla to jen nervózní výzva k opatrnosti Charlesovým vlastním hlasem, ale význam oněch slov pro otce, který je zaslechl, tajil nevýslovnou hrůzu. Věta zněla takto: „Tiše! - Piš!“

Wardovi se nějakou dobu po večeři radili a pan Ward se rozhodl, že s Charlesem ještě ten večer rozhodně a vážně promluví. Ať už měl před sebou sebedůležitější cíl, takové chování nadále nebylo možné trpět; neboť poslední vývoj překračoval veškeré meze zdravého rozumu a stával se hrozbou pro pořádek a nervovou vyrovnanost celé domácnosti. Chlapce zřejmě opustily smysly, neboť jen čiré šílenství ho mohlo dohnat k tak divokým výkřikům a k předstíraným rozhovorům s napodobováním hlasů jako dnes. Bylo třeba, aby vše přestalo; v opačném případě hrozilo, že se paní Wardová roznemůže a bude problém udržet si služebnictvo.

Když skončila večeře, pan Ward vstal a stoupal po schodech nahoru k Charlesově laboratoři. Ve třetím podlaží se však zastavil, když z opuštěné synovy knihovny zaslechl

jakési zvuky. Zřejmě tam létaly knihy a divoce šustily listiny; když přistoupil ke dveřím, spatřit uvnitř jinocha, kterak rozčileně sbírá plnou náruč knih všech velikostí a tvarů. Charles měl zdivočelý a zběsilý výraz a při zvuku otcova hlasu upustil leknutím celý svůj náklad. Na otcův příkaz se posadil a po nějakou dobu poslouchal výtky, které si tak dlouho zasluhoval. K žádné scéně nedošlo. Ke konci souhlasil, že otec má pravdu a že jeho hlasy, mumlání, prozpěvování a chemické pachy jsou nepřípustně rušivé. Přislíbil, že se bude chovat klidněji, i nadále však trval na naprostém soukromí. Větší část jeho budoucí práce, tvrdil, tak jako tak představuje čistě knižní výzkum; pro vykonávání hlasitých rituálů, které se v budoucnu ukáží jako nutné, se může přestěhovat jinam. Při zprávě, že matka úděsem omdlela, projevil nejvyšší sklíčenost a vysvětloval, že rozmluva, kterou později zaslechla, byla součástí složitého symbolismu, kterým měla být navozena jistá duchovní atmosféra. Těžko pochopitelné chemické termíny, jichž syn užíval, pana Warda poněkud poplašily, avšak když se s Charlesem loučil, měl dojem, že je po duševní stránce nepopiratelně zdravý a vyrovnaný, přestože v něm stále převládalo záhadné a nejvýš závažné napětí. Rozhovor vlastně nic nevyřešil, a když Charles sebral svou náruč knih a odešel z místnosti, pan Ward sotva věděl, co si má o celé věci myslet. Bylo to všechno stejně záhadné jako smrt ubohého starého Niga, jehož tuhnoucí tělo s vytřeštěnýma očima a strachem pokřivenou tlamou bylo hodinu předtím nalezeno ve sklepě.

Poháněn nejasným detektivním pudem nahlédl nyní nešťastný rodič do poloprázdných polic, aby se přesvědčil, co syn odnesl na půdu. Jinochova knihovna byla přehledně a přesně roztříděna,

takže člověk mohl říci na první pohled, které knihy, či aspoň jaký druh knih byl odstraněn. Při této příležitosti pana Warda překvapilo, že z okultních či historických knih nechybí nic než ty, které si už mladý muž odnesl dříve. Tituly odnesené nyní byly všechny novějšího data: historická a vědecká pojednání, zeměpisné knihy, literární příručky, filozofická díla a jisté současné noviny a časopisy. Znamenalo to vskutku velmi zvláštní odklon od nedávné čtenářské záliby mladého Warda, a otec se zarazil v rostoucím víru zmatku a stoupajícím pocitu cizoty. Tuto cizotu vnímal velmi ostře a velmi mu tížila hruď, když se snažil přesvědčit, co se to vlastně okolo něho děje. Něco tu doopravdy nebylo v pořádku jak v hmotném, tak duchovním smyslu. Po celou dobu, co v pokoji prodléval, měl dojem, že tu něco nesouhlasí, a teprve nyní mu začalo svítat co.

Na severní stěně se stále tyčil starobylý vyřezávaný panel z domu v Olney Court, avšak na popraskanou a tak obtížně restaurovanou olejomalbu velkého Curwenova portrétu

padla pohroma. Čas a nestejnoměrné vytápění nakonec vykonaly své a nějakou dobu po posledním úklidu pokoje došlo k nejhoršímu. Portrét Josepha Curwena se odlupoval od dřeva, až se zkroutil do menších a menších plošek - a nakonec se s hrozivě tichou náhlostí rozpadl na malé kousíčky; navždy zanechal svého dozoru nad jinochem a ležel na podlaze v podobě vrstvičky jemného modrošedého prášku.

Kapitola čtvrtá

Mutace a šílenství

/1/

V týdnu, který následoval po onom nezapomenutelném Velkém pátku, bylo Charlese Warda vidět častěji než obvykle, jak neustále přenáší knihy mezi knihovnou a půdní laboratoří. Choval se klidně a rozumně, měl však pokradmý a štvaný výraz, který se matce vůbec nezamlouval, a neuvěřitelnou chuť k jídlu - soudě podle požadavků na kuchařku.

Dr. Willett byl o pátečních zvucích a událostech zpraven a měl příští úterý s mladým mužem dlouhý pohovor v knihovně, nyní již zbavené pohledu starého obrazu. Rozhovor byl jako vždy bezvýsledný; avšak Willett je stále ochoten přísahat, že jinoch byl v té době při smyslech a duševně zcela zdráv. Stále opakoval své sliby brzkého odhalení, a též se zmínil o nutnosti přemístit laboratoř na jiné místo. Nad ztrátou portrétu truchlil podivuhodně málo, uvážíme-li jeho prvotní nadšení; naopak, zdálo se, že v náhlém rozpadu obrazu shledává cosi humorného.

Někdy ve druhém týdnu se Charles začal zdržovat po dlouhá údobí mimo dům, a když jednoho dne stará dobrá černoška Hannah přišla vypomoci s jarním úklidem, zmínila se o jeho častých návštěvách starého domu v Olney Court, kam prý přicházel s velkými zavazadly a prováděl ve sklepě podivné vykopávky. Vždy se k ní i ke starému Asovi choval vlídně, ale připadal jí ustaranější než dříve, což ji, které od narození vyrůstal před očima, velmi zarmucovalo.

Jiná zpráva o Charlesovi přišla z Pawtuxetu, kde ho někteří přátelé rodiny překvapivě často vídali na dálku. Zdálo se, že obzvláště rád se zdržuje ve výletním domku v Rhodesu na Pawtuxetu, a pozdější dotazy dr. Willetta v tomto bodě vyjevily skutečnost, že neustále usiloval o to, aby pronikl k zahrazenému břehu řeky, po němž chodíval směrem k severu, aby se pak na dlouhou dobu neobjevoval.

Později v květnu došlo k dočasnému oživení rituálních zvuků v půdní laboratoři, což vedlo pana Warda k přísnému napomenutí a Charlese k poněkud roztržitému slibu nápravy. Přihodilo se to jednoho rána a vypadalo to jako opakování onoho imaginárního rozhovoru z bouřlivého Velkého pátku. Jinoch se hádal sám se sebou a přel se velmi prudce, protože náhle propukly dobře rozeznatelné série různohlasých řinčivých výkřiků v podobě střídavých dotazů a popírání, což vedlo paní Wardovou k tomu, že vyběhla nahoru a poslouchala u dveří. Nepodařilo se jí zaslechnout víc než útržek, jehož jediná prostá slova byla „musím to mít krvavé po tři měsíce“; všechny zvuky však ihned ustaly, když zaklepala. Když byl později Charles otcem vyslýchán, řekl, že mezi sférami vědomí existují různé konflikty, které se dají obejít jen velkou obratností, že se však pokusí přenést je do jiných oblastí.

Okolo poloviny června došlo k prazvláštní noční příhodě. Za časného večera se v laboratoři nahoře ozval jakýsi hluk, a pan Ward se právě chystal zjistit, co se děje, když se náhle vše utišilo. 0 půlnoci pak, když se rodina odebrala na lože, zamykal sluha na noc domovní dveře, když se prý pod schody objevil poněkud potácivě a nejistě Charles s velkým zavazadlem a gesty naznačoval, že by chtěl vyjít z domu. Mladý muž nepromluvil ani slovo, avšak ctihodný Yorkshiřan zachytil pohled jeho horečnatých očí a bez příčiny se roztřásl. Otevřel mu dveře a Ward vyšel ven; ráno pak dal sluha paní Wardové výpověď. V pohledu, který na něho Charles vrhl, bylo prý cosi zlověstného. Není správné, prohlásil sluha, aby si mladý gentleman takto měřil pohledem poctivého člověka, a není tedy ani možné, aby nadále zůstal na místě, byť i na jedinou noc. Paní Wardová sluhovi dovolila odejít, ale jeho výpovědi nevěnovala přílišnou pozornost. Představa, že by oné noci Charles dočista zdivočel, byla směšná, protože než usnula, slyšela seshora z laboratoře slabé zvuky; znělo to jako vzlyky a kroky a vzdechy, které mohly znamenat jen krajní zoufalství. Byla už zvyklá nočním zvukům naslouchat, neboť záhadné chování jejího syna jí vyhánělo z mysli cokoli jiného.

Příští večer, právě tak jako onoho večera téměř tři měsíce předtím, odnesl Charles noviny velmi brzy a náhodou jejich větší část ztratil. Na událost si vzpomněli až později, když dr. Willett začal ověřovat nevysvětlené části problému a shledával tu a

tam chybějící články. V redakci Journalu nalezl část, kterou Charles ztratil, a zaznamenal dvě zprávy, které mohly mít význam:

OPĚTNÉ KOPÁNÍ NA HŘBITOVĚ.

Dnes ráno objevil Robert Hart, noční hlídač na Severním hřbitově, že na staré části hřbitova se opět činili vykradači hrobů. Hrob Ezry Weedena, který se podle jeho převráceného a zběsile poničeného náhrobku narodil v roce 1740 a zemřel v roce 1824, byl nalezen prázdný a vyloupený, což bylo zjevně vykonáno lopatou ukradenou z přilehlé kůlny.

Vše, co z obsahu hrobu více než století po pohřbu zbylo, zmizelo až na několik třísek shnilého dřeva. Nezůstaly žádné stopy po kolech, avšak policie zjistila pár otisků bot, které byly nalezeny v sousedství a ukazují na muže vytříbeného vkusu.

Hart se kloní k názoru, že příhoda má spojitost s kopáním, na které se přišlo minulého března, kdy byla vyplašena skupina lidí s nákladním autem, když předtím na hřbitově vykopala hlubokou jámu; avšak seržant Riley z Druhé policejní stanice tuto teorii popírá a poukazuje na naprosté rozdíly v obou případech. V březnu se kopalo na místě, kde žádný hrob nebyl; tentokrát byl vypleněn hrob dobře vyznačený a udržovaný, a to s veškerými známkami cílevědomého a úmyslného činu, což se projevilo rozbitím náhrobku, který byl ještě včera nepoškozen.

Když se členové Weedenovy rodiny dozvěděli o tom, co se stalo, vyjádřili úžas a rozhořčení; nebyli také s to pomyslet na jakéhokoli nepřítele, který by měl zájem na znesvěcení hrobu jejich předka. Hazard Weeden z Angell Street č. 598 si vzpomíná na legendu, podle níž se Ezra Weeden krátce před revolucí zapletl do jakési velmi podivné záležitosti, která jej však nikterak nezkompromitovala; o žádném novodobém sporu či záhadě nemá pak ani potuchy. Případ byl svěřen inspektoru Cunninghamovi, který doufá, že se mu podaří v nejbližší budoucnosti učinit cenná odhalení.

PSI V PAWTUXETU ROZRUŠENI.

Občané Pawtuxetu byli dnes ráno okolo třetí hodiny probuzeni mimořádným štěkotem psů, který se zdál být soustředěn v okolí řeky na sever od Rhodesu na Pawtuxetu. Rozsah a druh štěkotu byly podle názoru většiny těch, kdož jej slyšeli, neobyčejně podivné. Fred Lemdin, noční hlídač v Rhodesu, prohlašuje, že byl doprovázen zvuky

velmi podobnými výkřikům člověka ve smrtelné úzkosti a agónii. Rychlá a velmi krátce trvající bouřka, která se zřejmě rozpoutala někde blízko břehu řeky, přerušila tento rozruch. Podivné a nepříjemné pachy, pravděpodobně z olejových nádrží na břehu zátoky, které lidé uvádějí s touto příhodou ve spojitost, možná svým dnem přispěly k rozrušení psů.

Charlesova tvář nyní nabyla velmi vyděšeného a štvaného výrazu, a všichni, kdož si na to vzpomínají, se shodují v názoru, že snad právě v tomto období by byl velmi rád učinil jakési prohlášení či doznání, od něhož ho zdržoval jen čirý strach. Z matčina morbidního nočního naslouchání vyšlo najevo, že častokrát vyšel pod rouškou tmy ven, a většina akademičtěji založených psychiatrů je v současné době zajedno, když ho obviňuje z pobuřujících případů vampirismu, které noviny tou dobou senzačně vytrubovaly, ale které nebylo možno s konečnou platností připsat na vrub žádnému známému zločinci. Tyto případy, příliš časté a známé, než aby bylo třeba je podrobněji rozebírat, zahrnovaly oběti každého věku a typu a zdálo se, že se soustřeďují okolo dvou rozdílných míst: kolem sídlištního pahorku v North Endu poblíž Wardova domu a v předměstských okrscích poblíž Pawtuxetu ležících už na území Cranstonu. Napadáni byli jak pozdní chodci, tak lidé, kteří spali při otevřeném okně, a ti, kdož přežili a byli schopni o všem vyprávět, popisovali jednoznačně vyzáblou, pružnou skákající nestvůru s planoucíma očima, která zatínala zuby do hrdel či paží svých obětí a hltavě na nich hodovala.

Dr. Willett, který odmítá i domněnku, že Charlesova duševní choroba začala v této době, vysvětluje tyto děsivé jevy s opatrností. Tvrdí, že má jisté vlastní teorie, a své výroky omezuje na zvláštní druh negace. „Nebudu uvádět," tvrdí, „kdo nebo co spáchalo podle mého názoru tyto útoky a vraždy, ale prohlašuji, že Charles Ward jimi není vinen. Mám důvod k tomu; abych si byl jist, že nepoznal chuť krve, což ostatně lépe než jakékoli slovní vývody potvrzuje jeho tendence k chudokrevnosti a vzrůstající bledost. Ward se zapletl s hrůznými věcmi, za což zaplatil, ale sám nebyl žádným zločincem ani nestvůrou. Pokud jde o dnešní stav, nerad o něm uvažuji. Nastala jistá změna, a já se spokojuji s vírou, že starý Charles Ward s ní přestal existovat. Alespoň jeho duše určitě; neboť to šílené tělo, které zmizelo z Waiteova ústavu, mělo duši jinou."

Willett se vyjadřuje autoritativně, protože býval u Wardů častým hostem a ošetřoval tam paní Wardovou, jejíž nervy pod strašným náporem začaly povolovat. Noční naslouchání

jí přinášelo jakési morbidní halucinace, s nimiž se doktorovi svěřovala jen váhavě a které on před ní zlehčoval, ačkoli nad nimi hloubal, když byl sám. Přeludy se vždy týkaly slabých zvuků, které ve své fantazii slyšela z půdní laboratoře a ložnice, přičemž zdůrazňovala zejména tlumené vzdechy a vzlyky, které se údajně ozývaly v nejneočekávanějších hodinách. Začátkem července poslal Willet paní Wardovou na delší pobyt do Atlantic City a nabádal jak pana Warda, tak zdrceného a vyhýbavého Charlese, aby jí psali pouze veselé dopisy. Zdá se, že právě tomuto vynucenému pobytu vděčí paní Wardová za svůj život a pokračující duševní zdraví.

/2/

Zanedlouho po matčině odjezdu začal Charles Ward sjednávat koupi pawtuxetského domku. Byla to sešlá dřevěná budova s betonovou garáží, sedící vysoko nad řídce zastavěným břehem řeky poněkud výše než Rhodes, avšak mladý muž z nějakého podivného důvodu o žádné jiné stavení neměl zájem. Nedal obchodníkům s nemovitostmi pokoje, dokud mu ji jeden z nich za přemrštěnou cenu od trochu neochotného majitele nezajistil, a ihned, jakmile byla volná, převzal ji ještě za tmy a přestěhoval tam ve velkém krytém nákladním autě celý obsah své půdní laboratoře včetně čarodějnických i novodobých knih, které si vypůjčil ze své knihovny. Nechal si auto naložit v časných ranních hodinách a za tmy; otec si vzpomíná jen na tlumené kletby a dusot kroků té noci, kdy byly věci odvezeny. Nato se Charles přestěhoval zpátky do svého bytu a na půdu už nikdy nevkročil.

Do pawtuxetského domku Charles přestěhoval veškerá tajemství, která obklopovala jeho půdní království, s tou výjimkou, že teď je s ním sdíleli dva společníci: lotrovsky vyhlížející portugalský míšenec z nábřežní části South Main Street, který zřejmě plnil úlohu sluhy, a hubený cizinec učeneckého vzhledu s temnými brýlemi a krátkým a jakoby obarveným plnovousem, který zjevně vystupoval jako Wardův spolupracovník. Sousedé se s těmito podivnými chlapíky marně pokoušeli zapříst rozhovor. Mulat Gomes mluvil anglicky málo a vousáč, který udal své jméno jako dr. Allen, se ochotně držel jeho příkladu. Ward sám se snažil o větší přívětivost, ale svými nesouvislými výklady o chemických pokusech budil pouze zvědavost. Netrvalo dlouho a začaly se vyprávět podivné historky o tom, že se v domku celé noci svítí; o něco později, když svícení konečně ustalo, se objevily ještě podivnější historky o neúměrně velkých objednávkách masa u řezníka, o tlumeném volání, deklarování, rytmickém prozpěvování

a výkřicích, které jako by vycházely z nějakého hlubokého sklepení pod domem. Nová a prapodivná domácnost si rozhodně nezískala mezi místními počestnými občany zvláštní oblibu a nebylo divu, že se vyskytly temné narážky uvádějící ji do spojitosti se souběžnou epidemií upířích útoků a vražd, zvláště když se okruh této epidemie omezil téměř výhradně na Pawtuxet a přilehlé edgewoodské uličky.

Ward většinu času trávil v domku, avšak někdy spával i doma a stále byl považován za obyvatele otcovského domu. Dvakrát se vzdálil z města na týdenní cesty, jejichž účel se až dosud nepodařilo odhalit. Pleť měl stále pobledlejší, byl vyhublejší než dříve, a když dr. Willettovi opakoval svou starou povídačku o budoucích odhaleních, ztrácel něco ze své bývalé jistoty. Willett ho často překvapil v otcovském domě, protože starší Ward propadl starostem a zmatku a chtěl pro svého syna tak dobrý lékařský dohled, jak to jen bylo u tak tajnůstkářského a individualistického jedince možné. Lékař stále trvá na svém, že i v tak pozdní době byl mladík stejný jako dříve, a na podporu svého tvrzení uvádí mnohé rozhovory, které s ním vedl.

Okolo září vlna vampirismu pominula, ale v lednu dalšího roku se Ward ocitl v těžkých nesnázích. Už nějakou dobu si lidé povídali o tom, jak za nocí přijíždějí k domku a zase od něj odjíždějí nákladní auta, a v této souvislosti odhalila nepředvídaná komplikace alespoň jeden druh jejich nákladu. Na osamělém místě poblíž Hope Valley došlo totiž k jednomu z častých trestuhodných přepadů aut lupiči, kteří šli po černých dodávkách lihovin. Tentokrát se však měli stát obětmi nemilého překvapení zločinci sami. Podlouhlé bedny, kterých se zmocnili, obsahovaly totiž, jak se ukázalo, daleko hrůznější kontraband - tak hrůzný, že se věc nedala mezi příslušníky podsvětí utajit. Zloději spěšně zakopali, co objevili, když se ale o věci dozvěděla státní policie, bylo zahájeno přísné vyšetřování. Jeden nedávno zadržený tulák dal nakonec souhlas k tomu, že na místo zavede skupinu policistů, když mu předtím byla slíbena dodatečná beztrestnost. Národnímu - či dokonce mezinárodnímu - smyslu pro veřejné dekorum by zajisté neprospělo, kdyby se veřejnost měla dozvědět, co úděsem ochromená skupina policistů tehdy objevila, což bylo více než jasné i nepříliš vzdělaným strážcům veřejného pořádku. Vzápětí stíhal jeden telegram do Washingtonu druhý.

Bedny byly určeny Charlesi Wardovi do jeho pawtuxetského příbytku, kde státní i federální policie vzápětí vykonala důraznou a závažnou návštěvu. Policisté našli pobledlého a ustaraného muže se dvěma podivnými společníky a získali cosi jako vysvětlení a snad i důkaz, že nešlo o žádný zločin. Ward údajně potřeboval určité anatomické vzorky jako součást výzkumného programu, jehož závažnost a validitu mohl potvrdit každý, kdo ho za posledních deset let poznal, a proto tedy objednal požadovaný

druh a počet od institucí, které považoval za tak legální, jak jen možno. O totožnosti vzorků neměl ani potuchy a patřičně ho šokovalo, když mu vyšetřovatelé vysvětlili, jak obludný dopad by mělo na city veřejnosti a na národní hrdost, kdyby věc vyšla najevo. V tomto doznání ho podporoval jeho vousatý kolega dr. Allen, jehož zvláštně dutý hlas měl ještě. větší přesvědčivost než Wardova vlastní nervózní obhajoba; a tak úředníci nakonec nic nepodnikli a pouze si pečlivě poznamenali newyorské jméno a adresu, jež jim Ward poskytl jako podklad pro - jak se později ukázalo - bezúspěšné vyšetřování. Pro pořádek je třeba dodat, že vzorky byly rychle a v tichostí navráceny na jejich patřičná místa a veřejnost se nikdy nedozví, jak bezbožně byl narušen jejich klid.

Dne 9. února 1928 obdržel dr. Willett od Charlese Warda dopis, kterému přikládá mimořádnou důležitost a kvůli němuž se často přel s dr. Lymanem. Lyman je přesvědčen, že psaní obsahuje pozitivní důkaz velmi rozvinutého případu dementia praecox, zatímco Willett jej naopak považuje za dokonale normální projev neštastného mladíka. Obzvláště přitom poukazuje na charakter rukopisu, který se neodlišuje od normy; ten, třebaže vykazuje známky nervového rozrušení, je nicméně očividně Wardův. Úplný text zní takto :

100 Prospect Street, Providence, R. I. 8. února 1928

Drahý dr. Willette,

cítím, že konečně nadešla chvíle, abych Vám odhalil to, co jsem Vám tak dlouho sliboval a kvůli čemu jste na mne tak často naléhal. Trpělivost, kterou jste svým vyčkáváním proje

vil, a důvěru v mé duševní zdraví, jakou jste prokázal, Vám nikdy nezapomenu.

Teď, když jsem připraven promluvit, musím pokorně doznat, že žádného triumfu, o kterém jsem snil, nebudu moci dosáhnout. Namísto triumfu jsem nalezl děs, a můj pohovor s Vámi tedy nebude chloubou vítězství, ale prosbou o pomoc a radu, jak zachránit sebe i celý svět před hrůzou, jež je nad veškeré lidské pomyšlení a chápání. Vzpomínáte si jistě, co říkaly Fennerovy dopisy o oné dávné skupině nájezdníků v Pawtuxetu. To vše je třeba učinit znovu a rychle. Závisí teď na nás více, než lze vyjádřit slovy - celá civilizace, veškeré přirozené právo, možná dokonce i osud celé sluneční soustavy a vesmíru. Přivedl jsem na svět monstrum, ale učinil jsem tak ve jménu vědy. Nyní mi musíte pomoci jménem všeho života a přírody zatlačit je zpátky do temnot.

Opustil jsem navždy onen dům v Pawtuxetu a musíme vymýtit vše, co tam je, ať živé či neživé. Já sám se tam už nikdy nevrátím a Vy nesmíte uvěřit, kdybyste někdy slyšel, že tam jsem. Až Vás uvidím, povím Vám, proč to říkám. Vrátil jsem se domů natrvalo a přeji si, abyste mne navštívil, jakmile budete mít volných pět či šest hodin, abyste mi mohl popřát sluchu. Potrvá to tak dlouho - a věřte mi, říkám-li Vám, že jste nikdy nebyl postaven před jasnější profesionální povinnost, než je tato. Můj život a rozum je to nejmenší, co je tu v sázce.

Neodvažuji se o tom povědět svému otci, protože by nepochopil, jak je celá věc důležitá. Řekl jsem mu však, že se nacházím v nebezpečí, a on zařídil, aby dům hlídali čtyři muži z detektivní agentury. Nevím, kolik toho zmohou, neboť proti sobě mají síly, které si sotva dovedete představit a uznat i Vy sám. Přijďte tedy rychle, jestliže mne chcete spatřit živého a slyšet, jak byste mohl zachránit vesmír od přímo pekelné moci.

Vyhovuje mi jakákoli doba - nehnu se z domu. Netelefonujte předem, protože nelze říci, kdo či co by se mohlo pokusit Vás zadržet. A modleme se ke všem bohům, kteří existují, aby tomuto našemu setkání nic nezabránilo.

Se vší vážností a zoufalstvím

Charles Dexter Ward.

P.S. Zastřelte dr. Allena, jakmile ho uvidíte, a jeho tělo rozpusťte v kyselině. Nepalte ho!

Dr. Willett psaní obdržel v půl jedenácté dopoledne a okamžitě si zařídil, aby měl volno na celé odpoledne a večer pro rozhovor; pamatoval přitom na to, aby tuto dobu mohl podle potřeby protáhnout do noci. Naplánoval si, že dorazí před čtvrtou odpolední, a po několik hodin, které zbývaly, se zmítal v těch nejdivočejších spekulacích a většinu své práce prováděl jen mechanicky. I když by se nezasvěcenému mohl dopis zdát výtvorem chorobné mysli, Willett zažil u Charlese Warda tolik podivností, že jej nemohl pokládat za pouhý výsledek chorobného třeštění. Cítil docela dobře, že se nade vším vznáší cosi nepostižitelného, prastarého a strašlivého, a narážka na dr. Allena mu připadala téměř srozumitelná s ohledem na vše, co se v Pawtuxetu o Wardově záhadném kolegovi proslýchalo. Willett onoho muže nikdy na vlastní oči nespatřil, ale dost toho slyšel o tom, jak vypadá, a zbýval mu jen podiv, jaké oči se to ukrývají za těmi černými brýlemi.

Přesně ve čtyři se dr. Willett dostavil do Wardova domu, ale k velkému zklamání shledal, že Charles své rozhodnutí zůstat doma nedodržel. Strážci byli na místě, řekli mu však, že mladý muž vypadal, jako by ztratil část své ustrašenosti. Ráno se prý po telefonu vyděšeně hádal a přel, řekl jeden z detektivů, a odpovídal nějakému neznámému hlasu slovy jako „jsem velmi unaven a musím si odpočinout“, „prosím vás, odložte rozhodnou akci, dokud nepřijdu na nějaký kompromis“, „jistou dobu nemohu nikoho přijmout, budete mne muset omluvit“ nebo „velice lituji, ale teď si od všeho musím odpočinout; promluvíme si o tom později“. Potom zřejmě po meditaci nabyl odvahy a vyklouzl ven tak pokradmu, že ho nikdo nezahlédl ani si nevšiml jeho nepřítomnosti, dokud se okolo jedné nevrátil a nevstoupil beze slova do domu. Vyšel po schodech nahoru, kde se mu patrně jeho ustrašenost vrátila; jakmile totiž vstoupil do knihovny, slyšeli ho vykřiknout vysokým zděšeným hlasem, který později přešel v rdousivé lapání po dechu. Když se však šel sluha podívat, co se děje, objevil se ve dveřích s odhodlaným výrazem a beze slova muže odehnal způsobem, který strážce nesmírně podsil. Poté zřejmě něco přerovnával v policích, protože bylo slyšet velké bušení, dupot a praskot; nato se znovu objevil a ihned odešel. Willett se ptal, zdali nezanechal nějaký vzkaz, ale bylo mu řečeno, že nikoli. Sluha vypadal podivně rozrušen čímsi v Charlesově vzhledu a chování a starostlivě se vyptával, zdali je nějaká naděje na vyléčení jeho nervové choroby.

Téměř celé dvě hodiny čekal dr. Willett marně ve Wardově knihovně, pozoroval zaprášené police se širokými mezerami, odkud byly odstraněny knihy, a chladně se usmíval na panelové ostění na severní stěně, odkud ještě před rokem shlížely mírně do pokoje jemné rysy Josepha Curwena. Po chvíli začaly narůstat stíny a radostná nálada západu slunce ustupovala neurčitému děsu, který letěl jako stín před příchodem noci. Pan Ward se konečně vrátil domů a projevil nad nepřítomností svého syna velký podiv a rozhořčení vzhledem k veškeré námaze, která byla na jeho ochranu vynaložena. O Charlesově schůzce nic nevěděl a příslíbil že dá dr. Willettovi vědět, jakmile se mládenec vrátí domů. Když se s doktorem loučil s přáním dobré noci, prohlásil, že je naprosto konsternován tím, co se děje se synem, a naléhal na hosta, aby udělal, co je v jeho silách, a synovi vrátil jeho dřívější klid. Willett docela rád z knihovny unikl, protože se mu zdálo, že v ní přebývá cosi děsivého a bezbožného; jako kdyby zmizelý obraz po sobě zanechal dědictví zla. Nikdy se mu nezamlouval, a i teď, třeba měl dosti silné nervy, měl dojem, že v tom prázdném panelu číhá cosi, co v něm budí naléhavé nutkání dostat se co nejdříve na čerstvý vzduch.

Příštího rána obdržel Willett od staršího Warda zprávu, že Charles stále není doma. Ward se zmínil, že mu dr. Allen telefonicky vzkázal, že Charles nějaký čas zůstane v Pawtuxetu a nesmí být vyrušován. Bylo to údajně nutné, protože Allen sám byl na neurčitou dobu odvolán, takže byl nucen nutný výzkum přenechat Charlesovu stálému dohledu. Charles údajně posílá mnoho pozdravů a omlouvá se za veškeré potíže, které snad jeho náhlá změna způsobila. Při tomto vzkazu uslyšel pan Ward poprvé hlas dr. Allena, jenž v něm probouzel jakousi neurčitou a zasutou vzpomínku, kterou sice nedovedl nikam zařadit, ale která ho vzrušovala a děsila.

Tváří v tvář těmto zarážejícím a navzájem si odporujícím zprávám byl dr. Willett na vahách, co si počít. Zoufalá vážnost Charlesova psaní byla nepopiratelná, ale co si měl člověk myslet o tom, že hned v příštím okamžiku porušil vlastní rozhodnutí? Mladý Ward přece psal, že jeho bádání dostalo bezbožný a hrozivý charakter, že musí být spolu s jeho vousatým kolegou vymýceno za každou cenu a že on sám se k němu nikdy nevrátí; podle posledních svědectví však na všechno zapomněl a vrátil se znovu doprostřed všech záhad. Zdravý rozum nabádal k tomu, aby jinocha i s jeho výstřednostmi nechal na pokoji, avšak nějaký hlubší instinkt nedovoloval, aby dojem z onoho bláznivého dopisu opadl. Willett jej pročítal znovu a znovu, nebyl však schopen přimět se k přesvědčení, že obsah dopisu je tak prázdný a šílený, jak se zdály naznačovat jeho bombastické fráze. Hrůza v dopisu byla příliš hluboká a reálná a spolu s tím, co už doktor věděl, vyvolávala příliš živé náznaky přízraků z míst mimo prostor a čas, než aby umožňovala jakékoli cynické vysvětlení. Tam kdesi v dálce číhaly nepopsatelné hrůzy; a bez ohledu na to, jak nepatrnou možnost člověk měl, aby se k nim přiblížil, měl být připraven kdykoli na cokoli.

Po celý týden přemítal dr. Willett nad dilematem, které mu bylo vnuceno, a stále více se přikláněl k názoru, že musí Charlese v jeho pawtuxetském příbytku navštívit. Žádný jinochův přítel se nikdy do této zapovězené pevnosti neodvážil vniknout a i otec věděl o jejím vnitřku pouze z popisů, které se mu syn uráčil poskytnout; Willett však cítil, že přímý dohovor s pacientem je nutný. Pan Ward dostával od syna krátké a nicneříkající strojopisné zprávy a tvrdil, že paní Wardová na tom ve svém útulku v Atlantic City není o nic lépe. Nakonec se tedy doktor odhodlal k činu a přes podivný pocit, který mu vnukaly staré pověsti o Josephu Curwenovi, se odvážně vypravil do domku na kopci nad řekou.

Willett to místo navštívil už dříve z čiré zvědavosti, ačkoli pochopitelně nikdy nevstoupil do domu a neoznámil svou přítomnost; věděl proto docela přesně, kudy se dát. Vyjel jednou odpoledne koncem února ve svém malém autě z Broad Street a myšlenky mu kupodivu zabloudily k oné odhodlané skupince mužů, která se stejnou cestou vydala sto padesát let předtím, aby splnila strašlivé poslání, které nikdo nikdy nebyl s to plně pochopit.

Cesta chátrajícím předměstím byla krátká a brzy se před ním objevily učesaný Edgewood a ospalý Pawtuxet. Willett zahnul doprava po Lockwood Street a zajel vozem po venkovské cestě co nejdál, potom vystoupil a kráčel k severu, kde čněl vrchol kopce nad půvabnými zátočinami řeky a zamlženou nížinou za ní. Bylo tu stále ještě málo domů a osamělý domek s betonovou garáží na vršku po jeho levici se nedal nikterak přehlédnout. Svižným krokem vystoupil po zanedbaném štěrkovém chodníku, silnou rukou zabušil na dveře a bez zachvění oslovil zlověstně vyhlížejícího portugalského mulata, který je na štěrbinu otevřel.

Willett řekl, že musí okamžitě vidět Charlese Warda v životně důležité záležitosti. Žádnou omluvu nechtěl přijmout a dodal, že v případě odmítnutí bude nucen napsat starému Wardovi úplnou zprávu o celé záležitosti. Mulat stále váhal a opřel se o dveře, když se je Willett pokoušel otevřít. Avšak doktor jen zvýšil hlas a opakoval svůj požadavek. Nato se z temného vnitřku ozval chraplavý šepot, který návštěvníka skrz naskrz probodl chladem, ačkoli nebylo důvodu k obavám. „Pust' ho dovnitř, Tony," řekl ten hlas, „můžeme si promluvit tak dobře hned jako kdykoli jindy." I když samotný šepot byl znepokojivý, ještě větší byla hrůza, která ho vystřídala. Podlaha zapraskala a před doktorovým zrakem se objevil mluvčí - a původcem těch podivných vibrujících tónů nebyl nikdo jiný než Charles Dexter Ward.

Přesnost, s níž si dr. Willett vybavil a zaznamenal rozhovor onoho odpoledne, je výrazem důležitosti, jakou tomuto zvláštnímu údobí přikládá. Nyní totiž konečně připouští základní změnu v myšlení Charlese Dextera Warda a je přesvědčen, že v této chvíli hovořil hlasem mladého muže mozek na hony vzdálený mozku, jehož rozvoj sledoval plných šestadvacet let. Kontroverze s dr. Lymanem ho donutila k velké přesnosti a Willett s konečnou platností datuje choromyslnost Charlese Warda od doby, kdy začaly jeho rodičům docházet strojopisné zprávy. Zprávy nejsou psány Wardovým normálním stylem: dokonce ani stylem onoho posledního zoufalého dopisu Willettovi. Mají podivný ráz a jsou psány archaickou mluvou, jako kdyby se pisateli v hlavě cosi pohnulo a vypustilo z ní záplavu sklonů a dojmů, které chlapec nasbíral v době dětského zápalu pro starobylosti. Lze vysledovat zjevné úsilí o moderní projev, ale duch a občas i jazyk projevu pocházejí z minulosti.

Tato minulost se projevovala v každém Wardově tónu a gestu, když doktora uváděl do onoho přízračného stavení. S úklonami jej vyzval, aby se posadil, a náhle se rozhovořil oním zvláštním šepotem, který se pokoušel hned na počátku vysvětlit.

„Onemocněl jsem tuberkulózou," začal, „z toho proklatého povětří od řeky. Omluvte prosím můj jazyk. Troufám, že přicházíte od mého rodiče, byste se ujistil, co mne tíží, a jsem té víry, že mu nevypovíte ničeho, co by jej znepokojilo."

Willett nesmírně pečlivě studoval ty chraplavé tóny, ale ještě pozorněji tvář hovořícího. Měl pocit, že tu cosi nehraje, a přemýšlel o tom, co mu kdysi rodina vyprávěla o noční příhodě, která tak vystrašila yorkshirského sluhu. Přál si, aby nebyla taková tma, ale nepožádal, aby vytáhli některou žaluzii. Namísto toho se jen Warda zeptal, proč jedná v protikladu s tím zoufalým psaním, které mu poslal asi před týdnem.

„Hnedle se k tomu dostaneme," odvětil jeho hostitel. „Prosím, abyste pochopil, že mé nervy jsou na tom špatně, a tak konám a říkám podivné věci, za něž nemohu býti činěn odpovědným. Jak jsem vám opětovně vypověděl, jsem na prahu velkých objevů a jejich enormita stoupá mi občas do hlavy. To, co jsem již objevil, leckterého by vylekalo, ale já nejsem ten, který by se na dlouho odraditi nechal. Byl jsem hlupcem, žádaje o tu vartu před domem a zamykaje se v pokoji, neb kdyžtě jsem dospěl tak daleko na své cestě, mé místo jest zde. Ti čmuchaví sousedé nevedou o mně dobré řeči a snad mne i zavedla slabost, kdyžtě jsem sám uvěřil tomu, co o mně povídají. Nic z toho, co činím, není zlé, činím-li to, jak se patří. Buďte té lásky a popřejte mi asi šest měsíců - potom vám ukážu něco, co vám vaši trpělivost vynahradí přebohatě.

Patrně jste také povědom, že znám způsobu, kterak se dobrati věcí minulých z pramenů jistějších nežli knihy, a ponechávám tedy na vás, byste posoudil důležitost toho, co mohu dodati k historii, filozofii a uměnám díky dveřím, jimiž mohu k nim vstupovati. Předek můj toto vše vlastnil, kdyžtě přišli ti zpropadení šťouralové a zamordovali ho. Opět to nyní vlastním, nebo se alespoň nedokonale přibližuji tomu, abych se zmocnil alespoň části toho vědění. Tentokráte se nesmí nic přihoditi jen proto, že se mne občasně zmocňují idiotské pochyby. Prosím, zapomeňte na všecko, co jsem vám napsal, milý pane, a buďte dobré mysli a beze strachu z místa tohoto či kohokoli v něm. Dr. Allen jest mužem vybroušených zájmů a dluhuji mu omluvu za všechno zlé, co jsem byl o něm pověděl. Přál bych si, abych jej nemusel postrádati, ale jsou věci, které je nucen prováděti jinde. Jeho zaujetí pro veškeré věci tyto je rovno mému a mám za to, že když

u mne převládl strach nad dílem mým, převládl též strach vůči němu, ježto on byl mi v něm nejlepším pomocníkem.“

Ward umlkl a doktor byl na vahách, co říci či co si o všem myslet. V konfrontaci s klidným popřením dopisu si připadal jako hlupák; a přece se nemohl zbavit dojmu, že i když tento rozhovor je podivný, nepochopitelný a nepochybně bláznivý, psaní bylo tragické v tom, že bylo přirozené a podobné Charlesi Wardovi, kterého znal. Willett se nyní pokoušel obrátit rozhovor k věcem minulým a vyvolat u mladého muže vzpomínky na některé dávné události, které by mu vrátily chování, jaké znal. Při tomto počínání však dospěl k nanejvýš groteskním výsledkům. Bylo tomu tak později se všemi psychiatry. Důležité úseky mentálních obrazů ze zásobárny Charlese Warda, zejména pak ty, které se týkaly moderní doby a jeho vlastního osobního života, byly nevysvětlitelným způsobem vymazány, zatímco veškerá masa historických zájmů z mládí vytryskla z hlubokého podvědomí a zaplavila všechno soudobé a osobní. Mimořádné znalosti mladého muže o minulosti byly abnormální a nezdravé, a tak se je pokoušel co nejlépe skrýt. Když se Willett zmínil o nějakém oblibeném předmětu jeho chlapeckých historických studií, vysvětlil jej častokrát s takovou znalostí, jaká se od normálního smrtelníka v žádném případě nedala očekávat, a doktor se rozechvěl, když se kolem něho kmitla taková nenucená narážka.

Nebylo přirozené, aby někdo znal tolik podrobností o příhodě tlustého šerifa, kterému sklouzla z hlavy paruka, když se předklonil při jakési hře v Douglassově Histrionické akademii na King Street 11. února 1762, kteréžto datum připadlo na čtvrtek; nebo o tom, jak herci sestříhali text Steeleho „Svědomitého milence“ tak neobratně, že byl člověk rád, když úřady prolezlé baptisty divadlo o čtrnáct dní později zavřely. To, že bostonský kočár Thomase Sabina byl „šlakovitě nepohodlný“, se dalo vyčíst ze starých písemností; ale který milovník historie by si dokázal vzpomenout na to, že vrzání nového vývěsního štítu Epeneta Olneyho (totiž okázalé koruny, kterou na něj posadil, když začal svou krčmu nazývat Korunní kavárnou) znělo přesně stejně jako prvních pár not nového jazzového kousku, který vyhrávaly všechny rádiové přijímače v Pawtuxetu?

Ward se však nedal tímto způsobem dlouho vyslýchat. Novější a osobní záležitosti zcela sumárně přešel a o dávné události projevil naprostý nezájem. Zjevně si především přál uspokojit svého návštěvníka natolik, aby odešel a už se nevrátil. Za tímto účelem Willettovi nabídl, že mu ukáže celý dům, a hned ho provedl všemi místnostmi od sklepa až po půdu. Willett si všechno prohlédl, avšak neušlo mu, že je tu příliš málo knih - a to ještě neškodných - než aby zaplnily široké mezery ve Wardových regálech doma, a že skrovná „laboratoř“ představuje velmi chabý zastírací pokus. Jistěže tu někde musela

být knihovna i laboratoř; ovšem kde, to se nedalo říci. To, co nedovedl pojmenovat, se Willettovi v podstatě vypátrat nepodařilo, a tak se vrátil do města ještě před večerem a pověděl starému Wardovi o všem, co se stalo. Dospěli k souhlasnému názoru, že mladý muž to rozhodně nemá v hlavě v pořádku, ale že zatím není třeba podnikat nic drastického. Především však bylo třeba, aby paní Wardová byla udržována v naprosté nevědomosti, jak to jen strojopisné dopisy jejího syna dovolovaly.

Pan Ward se nyní rozhodl, že syna osobně navštíví a že to bude návštěva naprosto nečekaná. Dr. Willett ho jednoho večera vzal svým vozem na dohled domku a trpělivě čekal, až se vrátí. Návštěva trvala dlouho a otec se z ní vrátil velmi posmutnělý a zmatený. Přijat byl podobně jako Willett, až na to, že když si vynutil vstup do předsíně a pánovitě rozkázal Portugalci, aby mu přivedl syna, Charles si dal pořádně na čas, než se objevil; v chování změněného syna kromě toho nezůstalo ani stopy po synovské oddanosti. Pří tlumeném osvětlení si mladý muž sužoval, že je krutě oslňován. Vůbec nepromluvil nahlas, ohánějе se tím, že ho bolí v krku; jeho chraplavý šepot v sobě měl cosi znepokojivého, a na tuto vzpomínku pan Ward dlouho nemohl zapomenout.

Jako spojenci rozhodnutí učinit vše pro záchranu jinochovy mysli jali se pan Ward a dr. Willett shromažďovat veškeré drobty údajů, které jim jeho případ mohl poskytnout. Nejprve prostudovali, o čem se vypráví po Pawtuxetu, což bylo poměrně snadné, protože oba měli v této oblasti přátele. Dr. Willett získal nejvíce zpráv, jelikož lidé s ním hovořili otevřeněji než s otcem ústřední postavy, a ze všeho, co uslyšel, vyvodil, že život mladého Warda se vskutku podivně změnil. Řeči, které kolovaly mezi lidmi, nepřestávaly uvádět jeho domácnost do spojitosti s vampirismem uplynulého léta a noční příjezdy a odjezdy nákladních aut rovněž napomáhaly šíření těchto ponurých spekulací. Místní obchodníci kroutili hlavami nad nadměrnými objednávkami masa a čerstvé krve, které dodávaly dva řeznické krámy v blízkém sousedství. Pro domácnost se třemi lidmi byla taková množství zcela absurdně vysoká.

Byl tu také problém podzemních zvuků. Zprávy o nich byly těžko postižitelné, ale všechny neurčité náznaky se daly redukovat do jistých základních odrůd. Zcela pozitivně existovaly zvuky rituálního charakteru, a to v době, kdy se v domě nesvítilo. Mohly pochopitelně vycházet i ze známého sklepa, ale udržovaly se pověsti, že dole existují hlubší a rozsáhlejší krypty. Willett a pan Ward této skupině pověstí věnovali vážnou pozornost, protože si vzpomínali na dávné legendy o Josephu Curwenovi a jeho katakombách a jaksi předem předpokládali, že nynější dům byl vybrán právě proto, že ležel na místě starého Curwenova sídla, jak to odhalil jeden obrázek nalezený za portrétem; bez úspěchu se mnohokrát pokoušeli najít v břehu řeky ony dveře, o kterých

se zmiňovaly staré rukopisy. Pokud šlo o všeobecné mínění o jednotlivých obyvatelích domu, bylo brzy jasné, že Portugalcem lidé opovrhovali, vousatého a brýlatého dr. Allena se báli a k bledému mladému učenci chovali hluboký odpor. Během několika posledních týdnů se Ward zjevně velice změnil, neboť se přestal pokoušet o přívětivost a při těch několika málo příležitostech, kdy se odvážil ven, se dorozumíval jen chraplavým a zvlášť odpudivým šepotem.

Takové byly útržky a fragmenty tu a tam nasbíraných zpráv, nad nimiž měli pan Ward a dr. Willett mnoho dlouhých a vážných porad. Snažili se cvičit v dedukci, indukci a konstruktivní představivosti až po samy hranice možností a pokoušeli se uvádět všechny známé skutečnosti Charlesova pozdějšího života včetně onoho zoufalého dopisu, který teď doktor otci ukázal, do souvislosti s hubeným průkazním materiálem týkajícím se starého Josepha Curwena, který měli k dispozici. Dali by mnohé za to, kdyby mohli nahlédnout do listin, které kdysi našel Charles Ward, neboť jim bylo jasné, že klíč k jinochově choromyslnosti vězí v tom, co se dozvěděl o starém čaroději a jeho činech.

/4/

A přesto celkem vzato nezahájil příští etapu tohoto zvláštního případu žádný krok pana Warda nebo dr. Willetta. Otec i lékař, zaraženi a zmateni stínem příliš beztvarným a neuchopitelným, než aby s ním bylo možno zápolit, odpočívali nepokojně u vesel, zatímco strojopisné dopisy mladého Warda rodičům byly stále řidší. Potom nadešel první den v měsíci a s ním spojené finanční vyrovnávání, a úředníci několika bank začali podivně potřásat hlavami a navzájem si telefonovat. Ti z nich, kteří znali Charlese Warda od vidění, zašli do domku, aby se zeptali, proč každý jeho šek v poslední době vypadá jako neobratný padělek, a příliš je neuklidnilo, když jim mladý muž chraptivě vysvětloval, že mu ruku postihl nervový otřes, který téměř znemožnil normální psaní. Rukopisná písmena dokázal údajně psát jen velmi obtížně; dokládal to skutečností, že je nucen psát na stroji veškeré své dopisy, dokonce i otci a matce, kteří měli jeho výpověď potvrdit.

Vyšetřovatele ovšem nezarazila a nezmátla jen tato okolnost, protože takové případy se už staly a nebyly tedy zásadně podezřelé; nezmátly je dokonce ani řeči obíhající v Pawtuxetu, o kterých ten či onen cosi zaslechli. Byli však zcela konsternováni některými vy“roky mladého muže, z nichž vycházela najevo naprostá ztráta paměti ohledně

důležitých finančních záležitostí, které měl ještě před jedním či dvěma měsíci v malíčku. Něco tu nehrálo; přestože jeho projev byl souvislý a racionální, pro špatně skrývanou ztrátu paměti ohledně důležitých věcí neexistovalo žádné normální vysvětlení. I když žádný z mužů příliš dobře Warda neznal, nemohli se také ubránit dojmu, že se v řeči i chování změnil. Slyšeli, že se zajímá o starobylosti, ale ani ten nejbeznadějnější milovník historie neustále nepoužíval starodávné mluvy a gest. Celkem vzato, kombinace chraplavosti, ochromených rukou, špatné paměti, pozměněné řeči a chování musela znamenat nějakou vážnou poruchu, která byla nepochybně základem pro většinu podivných zvěstí; úředníci se proto při odchodu rozhodli, že pohovor se starším Wardem je zcela na místě.

A tak se šestého března 1928 konala v pracovně pana Warda dlouhá a vážná porada, po níž zcela popletený a rezignovaný otec zavolal dr. Willetta. Willett si prohlédl přehnané a neobratné podpisy šeků a srovnal je v duchu s rukopisem onoho posledního zoufalého dopisu. Změna byla vskutku radikální a hluboká, ale přece mu nové písmo připadalo podivně známé. Mělo velmi zvláštní složité a archaické kudrlinky a jeho tahy vyhlížely naprosto odlišně od písma, kterého jinoch odjakživa používal. Bylo to zvláštní - ale kde je už zahlédl? Vcelku bylo zřejmé, že Charles trpí duševní chorobou. O tom nemohlo být nejmenší pochyby. A protože nebylo pravděpodobné, že by byl schopen spravovat majetek nebo i nadále jednat s okolním světem, bylo třeba s jeho přehmaty něco podniknout a zahájit léčení. Právě v té době byli povoláni psychiatři, doktoři Peck a Waite z Providence a dr. Lyman z Bostonu, kterým pan Ward a dr. Willett nejpodrobněji popsali celý případ a kteří se velmi dlouho radili v nyní nepoužívané knihovně jejich mladého pacienta, prohlížejíce knihy a časopisy, které tu zanechal, aby získali další představy o jeho normálním duševním rozpoložení. Když si prohlédli tento materiál a pročetli mladíkův dopis Willettovi, shodli se všichni v názoru, že studia mladého Warda by sama o sobě postačila k tomu, aby zviklala či alespoň zvrátila jakýkoli běžný intelekt, a vyjádřili co nejdůraznější přání zhlédnout knihy a dokumenty důvěrnějšího rázu; věděli však, že to bude možné až po zhlédnutí domku samotného, pakliže vůbec. Willett nyní zkoumal celý případ s horečnou energií; teprve nyní získal svědectví dělníků, kteří viděli, jak Charles Ward objevil Curwenovy doklady, a teprve teď si dal dohromady příhody se zničenými novinovými zprávami, které pak vyhledal v redakci Journalu.

Ve čtvrtek osmého března vykonali doktoři Willett, Peck, Lyman a Waite v doprovodu pana Warda u jinocha náhlou návštěvu; aniž zastírali cíl svého počínání, podrobili nyní pacienta co nejpodrobnějšímu výslechu. Charles, třebaže mu trvalo nesmírně dlouho, než se objevil, a byl cítit podivnými a odpornými pachy z laboratoře, se naprosto

neprojevoval jako zarputilec; bez váhání připustil, že jeho paměť a duševní vyrovnanost poněkud utrpěly přílišným zaujetím těmito odlehlými vědami. Nekladl odpor, když naléhali na to, aby byl přemístěn jinam, a vskutku projevil vysoký stupeň inteligence. Jeho chování by bylo vyšetřovatele přimělo ke zmatenému ústupu, nebýt persistentně archaického trendu v jeho mluvě a skutečnosti, že moderní myšlení bylo v jeho vědomí zcela nepochybně nahrazeno starobylými názory, což ho jasně odlišovalo od normálu. O tom, co dělá, nebyl ochoten skupině lékařů povědět víc, než byl dříve sdělil své rodině a dr. Willettovi, a zoufalý dopis z minulého měsíce prohlásil za důsledek nervového otřesu a hysterie. Trval na tom, že v domě nemá žádnou knihovnu ani laboratoř kromě těch, které viděli, a ztrácel se v neurčitých frázích, když mel vysvětlit, proč v domě nejsou cítit pachy, kterými má nasáklé šaty. Klevety v sousedství připisoval pouze laciným výmyslům popletené zvědavosti. O tom, kde se nachází dr. Allen, nedokázal říci nic určitého, ale ujistil své návštěvníky, že onen vousatý a brýlatý muž se vrátí, až ho bude zapotřebí. Když vyplácel mzdu nepohnutému Bravovi, který nereagoval na žádné dotazy návštevníků, jakož i pří zamykání domu, který zdánlivě skrýval tolik temných tajemství, neprojevil Ward žádné známky nervozity, snad až na sotva postřehnutelnou pauzu, kdy se zarazil, jako kdyby naslouchal velmi slabému zvuku. Zřejmě ho opanovala klidná filozofická rezignace, jako kdyby jeho odvoz byl pouhou přechodnou příhodou, která způsobí nejmenší potíže, když ji jednou provždy snadno a rychle vyřídíme. Bylo jasné, že důvěřuje očividně neporušené bystrostí svého ducha, která mu pomůže překonat všechny nepříjemnosti, do nichž ho zavedla zvrácená paměť, ztracený hlas a rukopis a tajnůstkářské a výstřední chování. Bylo dohodnuto, že matce o této změně nepodají zprávu; otec mel zařídit, aby jí i nadále docházely dopisy s jeho jménem. Ward byl odvezen do klidného a malebně položeného soukromého ústavu pro choromyslné, který vedl dr. Waite v zátoce na ostrově Conanicut, a všichni lékaři, kteří byli na případu zúčastněni, ho podrobili velmi důkladným prohlídkám a výslechům. Právě tehdy byly zaznamenány ony fyzické odlišnosti - zpomalený metabolismus, kožní změny a neúměrné nervové reakce. Dr. Willetta znepokojily výsledky vyšetření nejvíce, protože Warda ošetřoval celý život a s děsivou rychlostí dovedl ocenit rozsah jeho fyzického rozkladu. Dokonce i ona známá olivová skvrna na jeho hýždi zmizela, zatímco na hrudi se objevila velká černá bradavice či jizva, která tam dříve nebyla a která uvedla Willetta v podiv, zda se snad mladý muž někdy nepodrobil obřadu, při kterém se účastníkům jistých nočních shromáždění na divokých opuštěných místech udělovala „čarodějnická znamení“. Doktor se nemohl ubránit vzpomínce na přepis záznamu jednoho čarodějnického procesu v Salemu, který mu Charles za starých časů, když před ním ještě neměl tajemství, ukázal a který zněl: „ . . . oné noci vložil Ďábel své znamení na Bridget S., Jonathana A., Simona O., Deliverance W., Josepha C., Susan P., Mehitable C. a Deborah B.“ Rovněž Wardova tvář ho podivně znepokojila, až si náhle

uvědomil proč. Nad pravým okem mladého muže se objevilo cosi, čeho si dříve nikdy nevšiml - malá jizvička nebo důlek, který byl stejný jako ten na zničeném portrétu Josepha Curwena a mohl svědčit o jakémsi ohavném rituálním očkování, jemuž se oba podrobili v jistém stadiu svých okultních kariér.

Zatímco si nad Wardem v nemocnici doktoři lámali hlavy, byl udržován přísný dohled nad veškerou poštou adresovanou jemu či dr. Allenovi a podle příkazu pana Warda byla posílána přímo jemu samotnému. Willett předpovídal, že bude objeveno jen málo vzhledem k tomu, že jakákoli životně důležitá komunikace bude pravděpodobně udržována prostřednictvím poslů; avšak v druhé půli března přišel z Prahy dopis adresovaný dr. Allenovi, a doktorovi i otci poskytl látku k důkladnému zamyšlení. Byl psán kudrlinkami a velmi starobylým slohem, a třebaže zcela jistě nešlo o výplod cizince, projevoval se v něm stejný odklon od moderní angličtiny jako v mluvě mladého Warda samotného. Dopis zněl následovně :

Kleinstrasse 11, Praha, Staré Město, 11. února 1928. Bratře v Almonsin-Metratonu!

Dne tohoto obdržel jsem povědění Tvé o tom, cože vzešlo ze solí, kteréž jsem byl Tobě poslal. Je to nedobré a jasně značí, že náhrobky byly zaměněny, když mi ten vzorek Barnabus přivezl. Vpravdě tomu častokráte tak bývá, jak zajisté pamatuješ podle věci, kterouž obdržel jsi ze hřbitova King's Chapell v roce 1769 a ze Starého hřbitova v roce 1690, což vedlo ke skončení jeho. Sám získal jsem takovou věc v Egyptě před pětasedmdesáti léty; od ní pak pochází jizva, kterouž Tvůj chlapec viděl tu u mne v roce 1924. Jak jsem Ti už před dávnými časy pověděl, nikdá nevyvolávej to, co nebudeš moci zažehnati; a to jak z mrtvých soli, tak mimo sféry časové. Měj vždy po ruce zaklínání a nezapomínej se ujišťovati, máš-li jakoukoliv pochybnost, koho že jsi vlastně vyvolal. Kameny náhrobní taktéž jsou teď pozměněny v devíti případnostech z 10. Nikdá nenabudeš jistoty, kdyžtě se nezeptáš. V těchto dnech slyšel jsem od H., že měl potíž jakousi s vládními vojáky. Převelmi jej rmoutí, že Transylvanie z Uher doOmánie připadla, a rád by pozměnil bydliště svého, nebýt jeho zámek naplněn tím, o čem víme. Však Ti o tom zajisté psaní napsal. V mém příštím poselství bude cosi z jedné mohyly na východě, což způsobí Ti potěšení nemalé. Zatím však buď pamětliv, že velice toužím po B. F., když bys jej pro mne získati mohl. Znáš G. v Pensylvánii lépe než já. Měj si ho poprvé, an je taková Tvá vůle, leč neužívej ho přespříliš, aby se nezatvrdil, nebýt musím k němu ještě promlouvati, než skončí.

Yog-Sothoth Neblod Zin Simon O. Panu J. C. v Providenci.

Pan Ward a dr. Willett byli zaraženi a naprosto zmateni tímto případem očividné choromyslnosti. Stal se tedy nepřítomný dr. Allen, a nikoli Charles Ward, nakonec vůdčí osobností v Pawtuxetu? To by zajisté vysvětlovalo přehnané narážky a rozhodnost v jinochově posledním zoufalém dopisu. A co si myslet o označení vousatého a brýlatého cizince jako „pan J. C.“? Skryté narážce nebylo možno uniknout, ale i obludnosti přece měly jisté hranice! A kdo byl „Simon O.“? Stařec, kterého Ward navštívil před čtyřmi roky v Praze? Snad; v minulých stoletích ovšem existoval jiný Simon O. - Simon Orné alias Jedediah Orne ze Salemu, který zmizel roku 1771 a jehož zvláštní rukopis nyní dr. Willett neomylně rozpoznával podle fotokopií Orneových formulí, které mu kdysi Charles ukázal. Jaké to hrůzy a záhady, jaké protimluvy a poruchy přírodních zákonů se po půldruhém století vrátily, aby zneklidnily starou Providenci s jejími shluky věží a kupolí?

Otec i starý lékař, nevědouce, co si počít a co si myslet, šli navštívit Charlese do nemocnice a vyptávali se ho tak nenápadně, jak to jen bylo možné, na dr. Allena a návštěvu Prahy i na to, co je mu známo o Simonovi nebo Jedediahu Orneovi ze Salemu. Na všechny tyto dotazy mladý muž odpovídal s neúčastnou zdvořilostí a jen vyštěkl svým chraplavým šepotem, že jak se přesvědčil, má dr. Allen podivuhodný duševní sport s jistými duchy z minulosti, a že pisatel, který sis vousatým dopisuje z Prahy, je pravděpodobně stejně nadán. Když pan Ward a dr. Willett odcházeli, uvědomili si ke své rozladěnosti, že vyslýcháni byli vlastně oni dva a že aniž by vězněný jinoch sám prozradil něco životně důležitého, dostal z nich obratně veškeré informace, které dopis z Prahy obsahoval.

Doktoři Peck, Waite a Lyman nebyli nikterak ochotni přikládat podivné korespondenci společníka mladého Warda velký význam; znali totiž sklon spřízněných výstředníků a monomaniaků ke sdružování a byli přesvědčeni, že Charles nebo Allen prostě objevili spřízněnou duši, která kdysi emigrovala; možná někoho, kdo znal Orneův rukopis a okopíroval jej, aby tak mohl vystupovat jako reinkarnace dávno žijící osoby. Allen sám byl něčím podobným a možná přesvědčil jinocha, aby ho přijal za avatara dávno mrtvého Curwena. Takové věci byly známy již dříve, a na tomto základě odbyli tvrdohlaví doktoři rostoucí Willettův neklid, pokud šlo o současný rukopis Charlese Warda, jak jej ukazovaly náhodné vzorky získané pomocí různých úskoků. Willett se domníval, že nakonec přišel na to, proč je mu písmo tak povědomé, a že se vzdáleně podobá dávnému rukopisu samotného Josepha Curwena; ostatní lékaři to však považovali za napodobovací fázi, jakou bylo možno při tomto druhu mánie očekávat, a

odmítali jí přikládat jakoukoli důležitost, ať už příznivou či nepříznivou. Protože o tomto prozaickém postoji svých kolegů věděl, poradil Willett panu Wardovi, aby si nechal pro sebe obsah dopisu, který došel druhého dubna na adresu dr. Allena z Rakusu v Transylvánii a jehož písmo se tak silně podobalo písmu v dopisu od Hutchinsona, že otce i lékaře obešla posvátná hrůza, ještě než zlomili pečeť. Dopis zněl takto:

Zámek Ferenczy, 7. března 1928. Drahý C.,

navštívil mne oddíl asi dvaceti vojínů a hovořili se mnou o tom, co lid venkovský si vypráví. Rumuni tito jsou šlakovitě obtížní, jsouce komisní a puntičkářští současně, kdež Maďara jsi lehce koupil jídlem a pitím. Posledního dne v měsíci mi M. dodal sarkofág Pěti sfing z Akropole, kteréžto místo mi označil ten, jehož jsem vyvolal, a já jsem třikráte měl pohovor s tím, co v něm pochováno bylo. Je to vzdorovité, než Ty máš povědomost a způsob, jak na ně. Posílám to přímo do Prahy k S. O. Bylo vpravdě moudré, že zachováváš u sebe méně věcí nežli dříve; nebyloť pak nutno míti po ruce stráže a ujídati jim hlavy, což způsobilo, že nalezeno bylo mnohé, když nastaly obtíže, jakž sám nejlíp víš. Nyní jsi mocen pohybu a díla a netřeba Ti zabíjeti v případě potřeby, a troufám, že v brzké době Tě nic k takové strastiplné pouti nutkati nebude. Cítím potěšení, že se už tolik nespolčuješ s těmi mimo sféry, neb povždy plynulo z toho smrtelné nebezpečenství, a zajisté víš, co pošlo z toho, kdyžtě jsi prosil o ochranu někoho, kdo ji odmítl dáti. Žádáš ode mne mnoho, prose o takové formule, kteréž by jiný za Tebe s prospěchem říkati mohl, leč Borellus je toho domnění, že by to snad vpravdě možné bylo, ale musil bys znáti správná slova. Používá jich Tvůj chlapec často? Rmoutí mne, že je tak netýkavým, jakž jsem se toho namoutě obával, když u mne prodléval takměř patnácte měsíců, než mám za to, že víš, jak na něho. Nemůžeš jej pokrotiti formulemi, neb ty oučinkují jenom na takové, kteréž jiné formule ze solí vyvolaly; než stále vládneš rukou silnou a nožem či pistolí a hroby vykopati není tak obtížné, jakož ani o kyseliny nouze nebývá. Ach ano, pravíš, že jsi ho přislíbil B. F.; pak ho chci míti po něm. B. zakrátko k Tobě se dostaví a možná dá Ti to, oč jsi žádal temnou věc pod Memfidou. Buď pečliv na to, co vyvoláš, a střez se chlapce! Zralé bude to do roka, kdy budou připraveny legie z podzemí, a pak už hranic nebude tomu, co nám náležeti bude. Měj důvěru v slova má, neboť znáš O. a já mám za sebou oněch sto padesát roků nadto, a tudíž jsem oprávněn v těchto věcech Tobě raditi.

Nephreu-ka nai Hadoth Edw: H. Pro J. Curwena, Esq. v Providenci.

Jestliže však Willett a pan Ward opominuli ukázat tento dopis psychiatrům, pak zajisté neopominuli jednat. Žádná učená sofistika nedokázala vyvrátit skutečnost, že podivný vousatý a brýlatý dr. Allen, o kterém Charlesův dopis hovořil jako o obludné hrozbě, byl v blízkém a hrůzném písemném styku se dvěma nevysvětlitelnými tvory, které kdysi Ward navštívil na svých cestách, a kteří otevřeně prohlašovali, že jsou Curwenovými přežívajícími společníky či avatary ze Salemu. A že on sám se považuje za reinkarnaci Josepha Curwena a chová - byť i třeba na radu druhých - vražedné úmysly vůči jakémusi „chlapci“, kterým ovšem mohl být míněn sotvakdo jiný než Charles Ward. Dělo se tu cosi nekalého, a bez ohledu na to, kdo začal, zmizelý dr. Allen ve věci hrál klíčovou roli; pan Ward, vzdávaje díky Bohu za to, že Charles je v bezpečí ústavu, proto neztrácel čas a najal detektivy, aby se o záhadném vousatém doktorovi dozvěděli co nejvíce. Chtěl zjistit, odkud přišel a co je o něm v Pawtuxetu známo, a pokud možno odhalit, kde se v současné době zdržuje; mužům svěřil jeden z klíčů od domku, které mu Charles vydal, a nařídil, aby prohledali prázdný Allenův pokoj, který identifikovali při balení pacientových zavazadel, a získali veškeré možné informace z toho, co po sobě zanechal. Pan Ward s detektivy hovořil ve staré knihovně svého syna a muži cítili značnou úlevu, když odtud nakonec odešli, neboť nad celým místem jako by se vznášel neurčitý opar zla; snad to bylo tím, co zaslechli o zlopověstném starém čaroději, jehož obraz tu kdysi hleděl z panelu v ostění, a možná že i z jiných a celkem nepodstatných důvodů; v každém případě všichni jako by pociťovali nehmatatelné miazma, které se soustřeďovalo na onen vyřezávaný pozůstatek starého obydlí a občas nabývalo intenzity hmatatelné emanace.

Kapitola pátá

Noční můra a pohroma

/1/

Vzápětí nato došlo k onomu ohavnému zážitku, který zanechal na duši Marina Bicknella Willetta nesmazatelný otisk hrůzy a k viditelnému věku člověka, jehož mládí bylo i tak dávno pryč, přidal ještě jedno desetiletí navíc. Dr. Willett se s panem Wardem dlouho

radil a shodli se na několika bodech, kterým by se, jak oba cítili, psychiatři vysmáli. Dospěli k názoru, že na světě existuje strašlivé hnutí, o jehož přímé návaznosti na nekromancii ještě staršího data než čarodějnictví v Salemu se nedá pochybovat. Skutečnost, že nejméně dva živí lidé - a jeden, na něhož se ani neodvažovali pomyslet - absolutně ovládají mysli či osobnosti, které žily kolem roku 1690 a dříve, byla rovněž nenapadnutelně prokázána, a to v protikladu ke všem známým přírodním zákonům. Co tyto strašlivé bytosti - a spolu s nimi Charles Ward - dělají či se pokoušejí dělat, vysvítalo celkem jasně z jejich dopisů a každého úryvku dávných i nových informací, které případ dotvářely. Vylupovali hroby ze všech dob, včetně hrobů nejmoudřejších a největších mužů světa, v naději, že z jejich dávného popela získají stopy vědění a znalostí, které je kdysi oživovaly.

Mezi těmito přízračnými bytostmi se rozvíjel odporný obchod, při kterém byly směňovány pozůstatky vznešených mužů s chladnou vypočítavostí školáků vyměňujících si knihy; od toho, co z věkovitého prachu vymámili, si pak slibovali moc a vědění přesahující vše, co kdy ve vesmíru nashromáždil jeden člověk či skupina lidí. Přišli na ďábelské způsoby, jak udržet své mozky při

životě buď v témže, nebo v různých tělech; a zřejmě se jim podařilo vstoupit do spojení s vědomím těch nebožtíků, které společně nashromáždili. Zřejmě tedy měl kus pravdy chimérický starý Borellus, když psal, že i z nejstarších pozůstatků lze připravovat jisté „základní soli“, z nichž je možné vyvolat stín dávno mrtvého člověka. Existovala formule, jak takový stín vyvolat, a jiná, jak jej zažehnat; a tento způsob byl tak zdokonalen, že se mu dalo úspěšně naučit. Bylo jen třeba opatrnosti při evokacích, protože nápisy na starých náhrobcích nebyly vždy přesné.

Willett a pan Ward se chvěli, když přecházeli od jednoho závěru k druhému. Věci - bytosti či hlasy - bylo tedy možné vyvolat z neznámých míst právě tak dobře jako z hrobů, a i při tomto procesu bylo třeba zachovávat opatrnost. Joseph Curwen nepochybně kdysi dávno vyvolal mnohé zapovězené bytosti, a pokud jde o Charlese - co si o něm myslet? Jaké to síly „mimo sféry“ po něm sáhly z Curwenových dnů a obrátily jeho mysl k zapomenutým věcem? Byl veden k tomu, aby našel určité cesty a vydal se po nich. V Praze hovořil s hrůzným mužem a dlouhou dobu strávil s oním tvorem skrývajícím se v transylvánských horách. A dozajista nakonec nalezl i hrob Josepha Curwena. Článek v novinách a to, co matka v noci zaslechla, byly příliš významné důkazy, než aby se daly přehlédnout. Potom cosi vyvolal a ono to přišlo. Ten mocný hlas shůry na Velký pátek a ty rozdílné hlasy v zamčené původní laboratoři! Čemu se jen podobala ta jejich hloubka a dutost? Nebylo to jakési strašlivé předznamenání příchodu obávaného cizince dr. Allena s jeho přízračným basem? Ano, právě to pan

Ward cítil s neurčitou hrůzou při svém jediném telefonickém hovoru s tímto člověkem - byl-li to vůbec člověk.

Jaké to pekelné vědomí či hlas přispěchaly na volání tajných rituálů Charlese Warda za těmi zamčenými dveřmi? Hlasy zaslechnuté při hádce - „musím to mít krvavé po tři měsíce“ - dobrý Bože! Nebylo to právě předtím, než vypukla vlna vampirismu? Vyloupení starého hrobu Ezry Weedena a pozdější výkřiky v Pawtuxetu - jaká mysl to kdysi zosnovala pomstu a napomohla k objevu dávné bezbožnosti? A potom domek a vousatý cizinec, pověsti a strach. Konečné Charlesovo onemocnění nedovedli vysvětlit ani otec, ani doktor. Byli si však jisti, že mysl Josepha Curwena se opět vrátila na zem a pokračuje ve svých dávných morbidních sklonech. Že by démonická posedlost byla opravdu možná? Allen do toho byl zcela jistě zapleten, a bylo nutné, aby detektivové nalezli více informací o člověku, jehož existence ohrožovala život mladého muže. Mezitím, protože jeho existence se zdála být mimo diskusi, bylo třeba vynaložit úsilí, aby bylo nalezeno rozsáhlé sklepení pod domkem. Willett a pan Ward, vědomi si skeptického postoje psychiatrů, se při své poslední poradě rozhodli, že podniknou společné pátrání, a to velice důkladně; sjednali si schůzku příštího rána u domku se zavazadly a jinými nástroji a pomůckami obvyklými při archeologickém pátrání a podzemním průzkumu.

Ráno šestého dubna se vyjasnilo a oba průzkumníci byli u domku kolem desáté ráno. Pan Ward měl klíč, vešli tedy dovnitř a provedli běžnou prohlídku. Z nepořádku v pokoji dr. AIlena bylo zřejmé, že detektivové tu už byli, a pozdější badatelé doufali, že našli něco, co by se ukázalo jako cenné. To hlavní bylo nepochybně ve sklepě; bezodkladně tam tedy sestoupili a prošli jej tak jako při předchozím marném pátrání ve společnosti choromyslného mladého majitele. Po nějakou dobu byli zmateni, protože každá píď hliněné podlahy a kamenných zdí vypadala tak pevně a neškodně, že se sotva dalo pomýšlet na nějaký zející otvor. Willett uvažoval tak, že pokud byl novodobý sklep vyhlouben bez vědomí, že pod ním jsou katakomby, musel být začátek chodby tam, kde pracoval mladý Ward a jeho pomocníci. když pátrali po dávných sklepeních, o nichž se doslechli z pověstí ne zcela čistými prostředky.

Doktor se tedy vmyslel do Charlesova postavení a snažil se představit si, jak by asi takový podnikavec začal, avšak tato metoda mu nepřinesla přílišnou inspiraci. Rozhodl se tedy pro vylučovací metodu a pečlivě si celé podzemí prohlédl jak ve smyslu kolmém, tak vodorovném, pokoušeje se každý coul podlahy propátrat odděleně. Tím se mu prostor pro hledání značně zúžil a nakonec zbyla jen malá plošinka před prádelními kotly, kterou už jednou - a marně - prohlížel. Nyní se o to pokoušel všemi možnými

způsoby a za použití značné síly, až konečně shledal, že se povrch skutečně otáčí a klouže vodorovně na otáčivém čepu v rohu místnosti. Pod ním byla čistá betonová plocha s otvorem

přikrytým železným víkem, k němuž pan Ward okamžitě a se vzrušeným zápalem přispěchal. Víko nebylo obtížné zvednout a otec je zcela odklopil, když si Willett všiml, že se tváří nějak podivně. Vrávoral a hlava mu opile klimbala, a doktor brzy seznal dostatečný důvod v závanu odporného zápachu, který sem vnikal z temné propasti pod nimi.

V mžiku dr. Willett položil svého omdlévajícího společníka na podlahu a křísil ho studenou vodou. Pan Ward reagoval chabě a bylo vidět, že smrdutý závan z krypty ho vážně postihl. Protože nechtěl riskovat, pospíšil Willett na Broad Street pro taxík a brzy poslal trpícího přes jeho slabé protesty domů; poté vytáhl elektrickou svítilnu, přikryl si nos pruhem sterilní gázy a sestoupil dolů, aby ještě jednou nahlédl do znovu objevených hlubin. Zkažený vzduch tou dobou poněkud vyvětral a Willettovi se podařilo vyslat do té styžské temnoty paprsek světla. Viděl, že po nějakých deset stop jde o válcovitou šachtu s kolmými betonovými stěnami a železným žebříkem; pak šachta pokračovala starými kamennými schody, které se patrně dříve vynořovaly ze země někde na jih od stávající budovy.

Willett otevřeně připouští, že na okamžik mu vzpomínka na dávné curwenovské legendy zabránila sestoupit do toho páchnoucího jícnu. Nemohl si pomoci a musel myslet na to, co hlásil Luke Fenner za oné obludné noci. Poté však přišla ke slovu povinnost, a tak se vydal na tu pouť s velkým zavazadlem, aby v něm mohl odnést případné listiny, které by se mohly ukázat jako užitečné. Zvolna, jak to odpovídalo jeho věku, sestupoval po žebříku dolů, až dospěl ke slizem pokrytému schodišti. To, jak mu napověděla svítilna, bylo dílem dávných zedníků; na kapkami pokrytých zdech viděl chorobný staletý mech. Schody sestupovaly stále dolů, nikoli spirálovitě, ale ve třech ostrých zátočinách. Byly tak úzké, že jen obtížně by tudy prošli dva muži vedle sebe. Willett napočítal asi třicet schodů, když k němu dolehl velmi slabý zvuk; potom už neměl na počítání stupňů ani pomyšlení.

Byl to nezemský zvuk: jakási nízkotónová, lstivá urážka přírody. Nazvat jej tlumeným nářkem, skučením obtěžkaným vinou či beznadějným vytím celého chóru úzkostného a sklíčeného těla bez duše by znamenalo nepostihnout jeho kvintesenciální hnus a duši mučící zabarvení. Byl snad tohle onen hlas, kterému jako by Ward chvilku naslouchal, když jej odváděli? Byl to nejotřesnější zvuk, jaký kdy Willett slyšel, a linul se z neurčita ještě i poté, co doktor dospěl na konec schodiště a zaměřil světlo svítilny na vysoké

stěny široké chodby překlenuté kyklopskou klenbou a zející bezpočtem černých arkád. Síň, ve které stál, byla od podlahy ke středu klenby asi čtrnáct stop vysoká a deset či dvanáct stop široká. Podlaha byla z velkých přitesaných dlaždic, stěny a strop tvořilo omítnuté zdivo. Délku nebyl s to odhadnout, protože se táhla do nekonečné tmy. Některé z arkád měly dveře šestipanelového koloniálního typu, jiné nic.

Překonávaje děs navozený zápachem a vytím, začal Willett prohledávat arkády jednu za druhou; našel za nimi místnosti s žebrovanými stropy, každou středně velkou a patrně určenou k bizarním účelům. Ve většině z nich byly krby, jejichž komíny by svým průběhem mohly představovat zajímavou inženýrskou studii. Nikdy předtím ani potom nespatřil tolik přístrojů či jejich náznaků, které tu trčely ze všech stran z prachu a pavučin půldruha století, v mnoha případech zjevně rozbité dávnými nájezdníky. Neboť mnohé komnaty vypadaly, jako by se jich nedotkla noha novodobého člověka, a nepochybně představovaly nejranější a nejprimitivnější fáze experimentů Josepha Curwena. Willett posléze dospěl do místnosti zjevně novodobé nebo alespoň nedávno obydlené. Byly tu měřidla oleje, police na knihy a stoly, křesla a sekretáře a stůl s vysokou hromadou listin různého stáří a zachovalosti. Porůznu tu stály svícny a olejové lampy, a když našel i zápalky, rozsvítil Willett ty, které se daly použít.

V jasnějším světle se ukázalo, že obydlí není ničím jiným než poslední studovnou či knihovnou Charlese Warda. Mnohé z knih doktor viděl už předtím a značná část nábytku očividně pocházela ze sídla na Prospect Street. Tu a tam stály kusy Willettovi dobře známé a pocit povědomosti natolik zesílil, že málem pozapomněl na zvuky a nářek, které tu bylo slyšet lépe než od úpatí schodiště. Jeho prvořadou povinností podle předchozí dohody bylo najít a odnést veškeré listiny, které se mu budou zdát životně důležité; zvláště pak ony zlověstné dokumenty, které Charles před dávnou dobou nalezl za obrazem v domě na Olney Court. Při pátrání si uvědomoval, jak obrovský úkol bude představovat konečné rozluštění: police za policí byly plné listin psaných podivnými znaky a rukopisy, a bylo zřejmé, že potrvá měsíce a možná i léta, než je bude možno rozluštit a vydat. Na jednom místě našel velké balíky dopisů s pražskými a rakouskými poštovními razítky, psané písmem zřetelně rozpoznatelným jako Orneovo či Hutchinsonovo; ty všechny vzal s sebou jako část balíku, který hodlal vynést nahoru ve svém zavazadle.

Konečně, v uzamčeném sekretáři, který kdysi zdobil Wardův dům, našel Willett i složku se starými Curwenovými listinami; poznal je podle zběžného pohledu, který mu na ně Charles před mnoha lety umožnil. Mladý muž je zřejmě uchovával pohromadě ve stejném uspořádání, v jakém je našel, neboť tu byly veškeré tituly, na které si dělníci

vzpomněli, s výjimkou listů adresovaných Orneovi a Hutchinsonovi a šifry s jejím klíčem. Willett to vše uložil do svého zavazadla a dále prohlížel přihrádky. Jelikož nejvíc v sázce byl nyní stav mladého Warda, hledal nejusilovněji mezi zjevně nejnovějším materiálem; a tu si v hojnosti soudobých dopisů povšiml zvláštnosti, která ho velmi zarazila. Onou zvláštností byl nepatrný počet písemností psaných vlastní Charlesovou rukou; ty byly navíc nejméně dva měsíce staré. Na druhé straně tu byla doslova spousta listin se symboly a formulemi, historickými poznámkami a filozofickými komentáři psanými kudrlinkovým písmem, které se naprosto shodovalo se starým písmem Josepha Curwena, třebaže listiny nesly novodobá data. Část programu posledních dnů byla očividně věnována pečlivé imitaci písma starého čaroděje, které Charles dovedl do stavu naprosté dokonalosti. Po nějakém třetím rukopisu, který by patřil Allenovi, nebylo ani stopy. Stal-li se tedy tento muž nakonec vůdčí osobností, musel mladého Warda přinutit, aby mu dělal písaře.

V tomto novém materiálu se jedna mystická formule, či spíš pár formuli opakoval tak často, že jej Willett uměl nazpaměť, než zpola dokončil pátrání. Pozůstávala ze dvou sloupců vedle sebe, přičemž levý byl shora nadepsán archaickým symbolem zvaným „dračí hlava“,jak se v dávných almanaších označoval vzestupný lunární uzel, kdežto pravý nesl znamení „dračího ohonu“ čili sestupného lunárního uzlu. Celek vypadal zhruba následovně a doktorovi téměř podvědomě došlo, že druhá polovina je totožná s první, ale psaná obráceně - s výjimkou posledních slabik a podivného jména Yog-Sothoth, které se naučil rozeznávat v různých variantách přepisu z jiných písemností, jež zhlédl ve spojitosti s touto děsivou záležitostí.

Formule zněly takto - přesně takto, jak je Willett ochoten dosvědčit - a první z nich udeřila na starou strunu nepříjemné a skryté vzpomínky v jeho mozku, kterou si uvědomil později, když se snažil rekapitulovat události onoho strašného Velkého pátku rok předtím. Formule byly tak strašidelné a doktor na ně narážel tak často, že aniž si to uvědomoval, neustále si je potichu opakoval. Konečně nabyl dojmu, že všechny listiny, které byl pro přítomnou dobu schopen zpracovat, zajistil; proto se rozhodl, že nebude dále pátrat, dokud skeptické psychiatry jako celek nepřinutí k rozsáhlejší a systematičtější návštěvě těchto míst. Stále ještě mu zbývalo najít tajnou laboratoř, a tak své zavazadlo ponechal v osvětlené místnosti a znovu se vynořil na temné hlučné chodbě, jejíž klenba neustále odrážela ozvěnu jednotvárného a ohavného nářku.

Sousední místnosti, které vyzkoušel, byly docela prázdné nebo plné rozpadlých beden a hrozivě vyhlížejících olověných rakví; mocný dojem však na něj učinila rozsáhlost původních operací Josepha Curwena. Myslel na otroky a námořníky, kteří zmizeli, na hroby ve všech částech světa, jež byly zneuctěny, a na to, jak asi vypadal konečný nájezd; pak dospěl k názoru, že bude lépe na to už nemyslet. Minul po pravici stoupající kamenné schodiště a usoudil, že dříve asi směřovalo k jedné z Curwenových staveb - možná že právě ke známé kamenné budově s vysokými štěrbinovitými okny - za předpokladu, že schody, po kterých sem sestoupil, vedly z bývalého farmářského domu se šikmou střechou. Vtom jako by stěny vpředu ustoupily a nářek vzrostl. Willett viděl, že dospěl do ohromné otevřené prostory, tak velké, že ji světlo svítilny nedokázalo překlenout; jak postupoval vpřed, narazil občas na silné sloupy podpírající strop.

Po chvíli dospěl ke kruhu sloupů seskupených jako monolity ve Stonehenge, s velkým tesaným oltářem na třístupňové základně uprostřed; řezby na oltáři byly tak zvláštního rázu, že se přiblížil, aby si je mohl prohlédnout v elektrickém světle. Když však spatřil, co znázorňují, odskočil, chvěje se na celém těle, a nezastavil se ani, aby si blíže prohlédl temné skvrny, které zbarvily horní plochu oltáře a roztekly se několika tenkými praménky do stran. Namísto toho nalezl vzdálenou stěnu a sledoval ji, jak se ztrácí do dáli v obrovském kruhu, přerušovaném tu a tam černými otvory a spoustou mělkých výklenků se železnými mřížemi a pouty pro ruce a nohy, které byly zabudovány do zdiva vydutého pozadí. Cely byly prázdné, ale stále bylo cítit strašlivý zápach a slyšet příšerný nářek, nyní naléhavější než předtím a občas jakoby přerušovaný jakýmsi klouzavým tlukotem.

/2/

Od onoho strašného zápachu a zlověstného hluku se už Willettova pozornost nedala odvrátit. Obojí bylo jasnější a odpornější ve velké sloupové síni než kdekoli jinde a působilo nejasným dojmem, jako by i v tomto temném záhrobním světě podzemních záhad přicházelo odněkud z velké hloubi. Doktor zamýšlel propátrat některé z temných dveřních otvorů, aby odhalil případné schody, jež by vedly ještě hlouběji, předtím ale zaměřil svůj světelný paprsek okolo sebe na dlaždice kamenné podlahy. Byly kladeny velmi volně a v nepravidelných intervalech bylo vidět kamenné desky s malými nepravidelně uspořádanými otvory; na jednom místě ležel nedbale odhozený velmi dlouhý žebřík. Právě na žebříku - a to bylo zvláštní - jako by ulpíval značnou měrou

onen strašný a vše pronikající zápach. Jak okolo něj zvolna kráčel, došlo náhle Willettovi, že jak hluk, tak zápach jsou nejsilnější přímo nad podivnými děravými kameny,jako kdyby to byly hrubé padací dveře vedoucí hlouběji dolů do jakýchsi neznámých hrůzných končin. Poklekl u jedné desky, ohmatal ji oběma rukama a shledal, že je schopen s ní pohnout, byť jen s velkou námahou. Když se desky dotkl, nářek dole pod ní se vystupňoval do vyšší tóniny, a tak těžký kámen vydržel zvedat jen s velkým sebezapřením. V tom okamžiku se z hloubi vyvalil nepopsatelný zápach a doktorovi se zatočila hlava, když desku položil stranou a zaměřil paprsek svítilny na otevřený čtvereční metr zející tmy.

Pokud očekával řadu schodů vedoucí do nějaké nesmírné hrůzné propasti, pak mu osud připravil zklamání; neboť v onom oparu zápachu a nakřáplého vytí rozeznal pouze horní část cihlové šachty snad půldruhého metru v průměru a bez jakéhokoli žebříku či jiné možnosti sestupu. Jak světlo zasvitlo dolů, nářek se náhle změnil v proud jakéhosi hrozného štěkotu; spolu s ním se znovu ozval onen zvuk slepého šmátrání a kluzkého tlukotu. Průzkumník se třásl, neschopen si ani představit, jaká obludná věc může v propasti číhat; po chvíli však sebral odvahu nahlédnout vleže přes hrubě přitesaný okraj, spustiv paži se svítilnou do otvoru šachty. Na vteřinu nebyl s to rozeznat nic než slizké a mechem pokryté cihlové stěny, padající bez hranic do napolo hmatatelného miazmatu příšeří a hniloby a úzkostného šílenství; potom si všiml, že na dně úzké šachty, které muselo být na dvacet či pětadvacet stop pod kamennou podlahou, na níž ležel, poskakuje cosi tmavého nahoru a dolů. Svítilna se mu v ruce roztřásla, ale znovu se podíval, aby se přesvědčil, jaký to živý tvor je tu uvězněn v té nepřirozené studni; tvor, kterého opustil a odsoudil k celoměsíčnímu hladovění mladý Ward, když ho lékaři odvedli, a zřejmě jen jeden z velkého počtu uvězněných v podobných studních, jejichž děravá kamenná víka byla tak hustě rozeseta na kamenné podlaze velké klenuté síně. Ať už šlo o jakékoli tvory, v tak těsných prostorách se nemohli položit; museli se tu choulit a naříkat a čekat a chabě poskakovat po celé strašné týdny, co je jejich pán bezohledně opustil.

Marinus Bicknell Willett však zalitoval, že se dolů podíval znovu; neboť třeba chirurg a veterán piteven, od toho okamžiku se nenapravitelně změnil. Je těžké vysvětlit, jak jediný pohled na hmatatelný předmět měřitelných rozměrů může člověkem tak otřást a změnit jej ; a můžeme jen říci, že jisté obrysy a tvary mají moc symbolů a náznaků, jež na pohled citlivého myslitele působí děsivě a vnukají mu hrůzná tušení temných kosmických vztahů a nepopsatelných skutečností za ochranným valem iluzí, jež nám předvádí obyčejný zrak. Při onom druhém pohledu spatřil Willett takový obrys a tvar, a na několik příštích okamžiků se z něho stal právě takový běsnící šílenec jako kterýkoli

pacient soukromého ústavu pro choromyslné dr. Waitea. Svítilna mu vypadla z ruky, kterou opustila veškerá síla a schopnost nervové koordinace, a nevnímal zvuk skřípějících zubů, který vypovídal o jejím osudu na dně propasti. On sám jen řval a řval a řval hlasem, jehož panické falzetto by nerozpoznal žádný z jeho přátel, a ačkoli nebyl schopen postavit se na nohy, zoufale se plazil a kutálel pryč po vlhkém dláždění, kde tucty pekelných studní chrlily dále svůj zubožený nářek a štěkot v odpověď na jeho šílený křik. Drásal si ruce po drsných volných dlaždicích a mnohokrát narazil hlavou o četné sloupy, ale neustal. Nakonec přece jen v naprosté tmě a zápachu přišel k sobě a zacpal si uši, aby neslyšel bublavý nářek, ve který se změnily výtrysky štěkotu. Byl zbrocen potem a neměl možnost rozsvítit světlo; ochromen a na pokraji nervového zhroucení v propastné temnotě a děsu, drcen vzpomínkou, kterou nikdy nebude schopen vymazat z paměti. Tucty oněch hrůzných tvorů byly pod jeho nohama stále naživu a u jedné z šachet zůstalo odklopené víko. Věděl, že to, co zahlédl, nebude nikdy s to vylézt ven po kluzkých stěnách, avšak celý se roztřásl pří pomyšlení, že by se přece jen mohlo zachytit o nějaký výstupek.

Nikdy nevypověděl, oč vlastně šlo. Snad o cosi podobného obrazům vytesaným na pekelném oltáři, ovšem nadané životem. Příroda to v oné podobě nikdy nestvořila, neboť to bylo příliš hmatatelně nedokončené. Defekty byly příliš překvapivé a abnormalita rozměrů nepopsatelná. Willett toliko připouštěl, že tvor byl dozajista jednou z bytostí, které Ward vyvolal z nedokonalých solí a udržoval naživu ke služební a rituální potřebě. Kdyby neměl jistý význam, nebyl by jeho obraz jistě vytesán na onom příšerném oltáři. Nebylo to ostatně to nejhorší, co bylo v kameni zpodobněno - Willett ovšem nikdy neotevřel jinou z šachet. V té chvíli ho jako první souvislá myšlenka napadla jedna bezvýznamná věta ze starých Curwenových údajů, které zpracoval již dávno; věta, které použil Simon či Jedediáš Orne v onom zlověstném zadrženém dopisu mrtvému čaroději:

„Zajisté, že nic než nejdivější ohavnost vzešla z toho, co H, vyvolal z věci, kteréž dokázal získati jen část.“

Poté se rozpomněl, spíš k doplnění než vystřídání tohoto obrazu, na přetrvávající dávné pověsti ohledně oné spálené a pokroucené věci, kterou nalezli v polích asi týden po nájezdu na Curwena. Charles Ward kdysi doktorovi sdělil, co o ní prohlásil starý

Slocum; že to nebylo ani lidské, ani se to úplně nepodobalo žádnému živému tvoru, kterého by lidé v Pawtuxetu kdy zhlédli nebo o něm četli.

Tato slova zněla doktorovi v hlavě, jak se kolébal ze strany na stranu, dřepě na kamenné podlaze. Pokoušel se je zapudit a sám pro sebe se modlil k Pánu; pak upadl do mnemonické změti podobné modernistické „Pustině“ pana T. S. Eliota a nakonec se uchýlil k často opakované dvojí formuli, kterou chvíli předtím našel ve Wardově podzemní knihovně: „Y'ai 'ng'ngah, Yog-Sothoth“ a dále až ke konečnému „Zhro „. Zdálo se, že ho to uklidňuje, a po nějaké době se potácivě postavil na nohy; hořce želel své svítilny, kterou v úděsu ztratil, a zoufale pátral ve svíravé černi chladného vzduchu po nějakém zákmitu světla. Uvažovat nebyt schopen; napínal však zrak všemi směry, zda nespatří alespoň záblesk či odraz jasného světla, jež zanechal v knihovně. Po chvíli měl dojem, jako by zachytil náznak světla kdesi v nekonečné dálce, a plazil se tím směrem s úzkostnou opatrností po rukou a kolenou v tom zápachu a vytí, neustále pečlivě tápaje kolem sebe, aby nenarazil na některý z četných velkých pilířů nebo se nezřítil do úděsné propasti, kterou před chvílí odkryl.

Jednou se jeho prsty dotkly něčeho, co, jak předpokládal, mohly být stupně k pekelnému oltáři, a odskočil od místa s odporem. Jindy zas narazil na proděravělé kamenné víko, které předtím odklopil, a tu se jeho opatrnost zvýšila až politováníhodně. S hrůzným zejícím otvorem, který by ho zadržel, se však již nesetkal. Pokaždé když Willettovy prsty nahmátly děravé víko, roztřásl se. Když přes ně lezl, vyvolalo to někdy dole zesílené sténání, ale většinou bez dalšího efektu, protože se pohyboval téměř nehlučně. Jak postupoval, světélko před ním několikrát viditelně skomíralo, a Willett si uvědomil, že různé svíčky a lampy, které za sebou zanechal, jedna po druhé zhasínají. Pomyšlení na to, že by zůstal ztracen bez zápalek v naprostých tmách uprostřed tohoto podsvětí přízračných bludišť, ho donutilo k tomu, aby vstal a dal se do běhu, což teď, když minul otevřenou šachtu, už mohl učinit bez nebezpečí ; věděl totiž, že kdyby mu světlo zhaslo, bude spočívat jeho naděje na záchranu a přežití v záchranné výpravě, kterou za ním po uplynutí dostatečné doby pan Ward vyšle. Nyní se však dostal z otevřené prostory do užší chodby a s jistotou nalezl světlo vycházející z jedněch dveří po jeho pravici. V okamžení tam doběhl a opět se ocitl v tajné knihovně mladého Warda; zachvěl se úlevou, když spatřil prskající zákmity poslední lampy, která ho přivedla do bezpečí.

Vzápětí rychle doplnil vyhořelé lampy ze zásobníku oleje, kterého si dříve povšiml, a když se v místnosti opět rozjasnilo, začal se rozhlížet po nějaké lucerně pro další pátrání. I když jím totiž zmítal strach, stále převládaly jeho smysl pro povinnost a zatvrzelost a Willett byl pevně rozhodnut neponechat kámen na kameni při svém pátrání po ohavných faktech, které se ukrývaly za bizarní choromyslností Charlese Warda. Když lucernu nenašel, vybral nejmenší lampičku, naplnil si kapsy svíčkami a zápalkami a vzal s sebou i jednogalonovou zásobu oleje, kterou zamýšlel použít jako rezervu ve skryté laboratoří, kterou by případně objevil kdesi za onou strašlivou otevřenou prostorou s nečistým oltářem a nepopsatelnými krytými šachtami. Tušil, že opětný průchod prostorami si vyžádá jeho nejvyšší statečnosti, ale věděl, že je to třeba učinit. Ani hrůzný oltář, ani otevřená šachta naštěstí nebyly nablízku obrovské zdi s výklenky podobnými celám, která obkružovala celý prostor jeskyně a jejíž tajuplné arkády byly příštím logickým cílem pátrání.

Willett se tedy vrátil zpět do velké sloupové síně plné zápachu a úzkostného vytí, stáhnuv plamen lampy, aby ani zdálky nezahlédl pekelný oltář či otevřenou šachtu a vedle ní ležící poklop. Většina arkád vedla pouze do malých místností, z nichž některé byly prázdné a jiné zřejmě sloužily jako skladiště; v některých těchto prostorách zahlédl hromady šatstva a otřáslo jím, když se přesvědčil, že je nepochybně půldruhého sta let staré. V jiné místnosti našel četné části moderního šatstva, jako kdyby se tu postupně chystaly zásoby pro velký počet lidí. Největší odpor však pocítil k rozměrným měděným kádím, které se tu občas vyskytly; k nim a k příšerným povlakům na nich. Zamlouvaly se mu ještě méně než olověné misky nepřirozených tvarů, na jejichž úlomcích lpěly podezřelé nánosy a kolem nichž se vznášely odpudivé pachy, které byly patrné i ve zkaženém zápachu celé krypty. Když obešel zhruba polovinu celého okruhu stěny, nalezl další chodbu, podobnou té, kterou se sem dostal; otvíralo se z ní vícero dveří.

Začal je ihned otvírat, a poté, co vstoupil do tří středně velkých místností bez významného obsahu, dospěl nakonec do rozlehlého podlouhlého obydlí, v němž věcně vyhlížející nádržky a stoly, hořáky a novodobé přístroje - a občas i knihy a nekonečné police plné džbánů a lahví - jasně svědčily o tom, že to je skutečně ona dlouho hledaná laboratoř Charlese Warda - a před ním bezpochyby i starého Josepha Curwena.

Když zapálil tří lampy, které tu našel naplněné a připravené k použití, prohlédl si dr. Willett s největším zájmem celou místnost a příslušenství; z relativně velkého množství rozličných reagencií na policích usoudil, že převažující zájem mladého Warda byl

soustředěn na jisté odvětví organické chemie. Celkem vzato, z vědeckého zařízení, které zahrnovalo i hrůzně vyhlížející pitevní stůl, se dalo vyčíst jen málo; místnost sama byla tedy tak trochu zklamáním. Mezi knihami byl roztřepený starý svazek Borella, psaný gotickým písmem, a bylo hrůzně zajímavé, že Ward si v něm podtrhl stejnou pasáž, jejíž zvýraznění tolik vyděsilo před půldruhým stoletím dobrého pana Merritta na Curwenově farmě. Ona starší kopie musela být ovšem zničena při konečném nájezdu spolu se zbytkem Curwenovy okultní knihovny. Z laboratoře se otvíraly tři arkády, a doktor se je jal prohlížet jednu po druhé. Po běžné prohlídce zjistil, že dvě z nich vedou pouze do menších skladišť; ta však procházel opatrně, protože si povšiml hromad rakví v různém stavu poškození a silně se roztřásl při pohledu na dvě tří tabulky, jimiž byly označeny a které byl schopen rozluštit. Také v těchto prostorách bylo hodně šatstva a několik nových a pevně sbitých beden, které neměl čas zkoumat. Nejzajímavější ze všeho snad byly podivné kousky, které, jak usoudil, byly zlomky z původního laboratorního vybavení Josepha Curwena. Utrpěly škodu rukama nájezdníků, ale stále se daly částečně rozeznat jako chemické přístroje z georgiánského údobí.

Třetí arkáda vedla do velmi rozsáhlé komnaty, zcela obstavené policemi a uprostřed se stolem, na němž stály dvě lampy. Willett lampy rozsvítil a v jejich zářivém světle studoval nekonečné police, které ho obklopovaly. Některé z horních byly zcela prázdné, ale většina prostoru byla vyplněna malými podivně vyhlížejícími olověnými džbánky dvou všeobecných typů: jedny vysoké a bez držadel jako řecké lekythy či džbány na olej, druhé s jediným držadlem a tvaru faleronu. Všechny měly kovové zátky a byly popsány podivnými symboly modelovanými v mělkém reliéfu. V okamžení si doktor povšiml, že džbány jsou velmi přísně seřazeny; neboť všechny lekythy byly na jedné straně místnosti s velkým dřevěným označením „Custodes“ nahoře, zatímco všechny falerony na straně druhé, označené „Matena“. Všechny džbánky kromě těch na horních policích byly, jak se ukázalo, prázdné, a měly k sobě připevněny lepenkové štítky s čísly zřejmě katalogizovanými; Willett se rozhodl, že se pokusí katalog na místě nalézt. Prozatím ho více zaujal způsob uspořádání jako celek, a tak namátkou otevřel některé lekythy a falerony, aby si mohl utvořit všeobecný obraz. Výsledek byl neměnný. Oba typy džbánů obsahovaly malé množství jednoho druhu látky: jemného prášku nepatrné váhy a mnoha odstínů mdlého neutrálního zabarvení. Pro barvy, které tvořily jedinou proměnnou, tu nebylo žádné zjevné použití; nebyl také rozdíl mezi tím, co se nacházelo v lekythech, a tím, co se nacházelo ve faleronech. Modravě šedý prášek mohl stát vedle narůžověle bílého a kterýkoli prášek ve faleronech mohl mít svůj protějšek v některém z lekythy. Nejvýraznějším rysem prášků byl nedostatek adhezivity. Willett si jeden nasypal do dlaně, a když jej vrátil do džbánku, shledal, že mu na dlani nezůstalo ani zrnko.

Význam dvou nápisů ho mátla v duchu si kladl otázku, proč je baterie chemikálií tak přísně oddělena od prášků ve skleněných nádobách na policích v laboratoři. „Custodes“, „Matena“; to byl latinský překlad pro „Strážci“ a „Látka`` - a tu mu opět blesklo v mysli, kde slovo „strážci“ předtím ve spojení s tímto hrůzným tajemstvím zahlédl. Bylo to pochopitelně v nedávném dopisu adresovaném dr. Allenovi údajně od starého Edwarda Hutchinsona; slova zněla: „ . . . nebyloť pak nutno míti po ruce stráže a ujídati jim hlavy, což způsobilo, že nalezeno bylo mnohé, když nastaly obtíže, jakž sám nejlíp víš.'` Co to znamenalo? Ale počkat - nebyla tu v této věci ještě jiná narážka na „strážce“, na kterou si v době, kdy pročítal Hutchinsonovo psaní, nedovedl plně vzpomenout? V těch dávných dnech bez tajnůstkaření mu přece Ward pověděl o deníku Eleazara Smithe, který zaznamenal zprávu o Smithově a Weedenově pozorování Curwenovy farmy, a v té děsivé kronice byla zmínka o rozhovorech vyslechnutých předtím, než se starý čaroděj nadobro odstěhoval pod zem. Jak tvrdili Smith a Weeden, v zaznamenaných rozmluvách figurovali Curwen, jeho zajatci a strážci těchto zajatců. Těmto strážcům podle Hutchinsona či jeho avatara byly „ujídány hlavy“, takže nyní je dr. Allen neudržoval v dobrém stavu. A když ne v dobrém stavu, jak jinak nežli jako „soli“, do kterých ta čarodějnická banda očividně zredukovala tolik lidských těl či koster, kolik jen bylo možné?

To tedy obsahovaly tyto lekythy: monstrózní plody bezbožných rituálů a skutků, získané nebo zkrocené patrně do takové poslušnosti, aby kdykoli je vyvolali nějakým pekelným zaříkáváním, byly ochotny pomáhat a bránit svého rouhačského mistra či napomáhat při výslechu těch, kdo neprokazovali podobnou ochotu. Willett se zachvěl při pomyšlení na to, co přesýpal z ruky do ruky, a na okamžik pocítil nutkání uprchnout v panické hrůze z této sluje ohyzdných polic s tichými - a možná bdělými - strážci či hlídkami. Potom pomyslel na „Látku“, která byla uložena v bezpočtu faleronů na druhé straně místnosti. Také soli - a když ne soli „strážců“, pak soli čeho? Dobrý Bože! Bylo snad možné, že tu odpočívají smrtelné pozůstatky poloviny titánských myslitelů všech dob; pozůstatky uloupené supervylupovači hrobů a krypt, ve kterých dle všeobecného přesvědčení odpočívají v bezpečí, aby byli ochotně k službám šílencům usilujícím o to, jak jejich vědění zneužít k ještě dábelštějšímu účelu, jehož konečný efekt může otřást - jak ubohý Charles naznačoval ve svém zoufalém dopisu - „celou civilizací, veškerým přirozeným právem, možná dokonce i osudem celé sluneční soustavy a vesmíru“? A Marinus Bicknell Willett si jejich prach přesýpal z ruky do ruky!

Potom si povšiml malých dvířek na vzdáleném konci místnosti a uklidnil se dostatečně na to, aby se k nim dokázal přiblížit a prohlédnout si nahrubo vytesaný znak nad nimi. Byl to pouze symbol, ale i tak mu naplnil duši neurčitým děsem; neboť jeden z jeho

přátel, chorobný snílek, jej kdysi načrtl na papír a sdělil mu, jaký význam má v temné propasti spánku. Bylo to znamení Kotli, které lidé ve snu občas zahlédnou nad vchodem do černé věže stojící osaměle v soumračném přísunu - a Willettovi se vůbec nezamlouvalo, co mu o jeho moci jeho přítel Randolph Carter pověděl. O chvilku později však na znamení zapomněl, když v prosyceném vzduchu pocítil nový štiplavý pach. Byl to pach spíš chemický než živočišný a zřetelně vycházel z místnosti za dveřmi. A byl to nepochybně týž pach, kterým byly nasáklé šaty Charlese Warda toho dne, kdy jej doktoři odvezli. Bylo to právě zde, na tomto místě, kde zastihla mladého muže poslední výzva? Byl moudřejší než starý Joseph Curwen, protože nekladl odpor. Willett, pevně odhodlán proniknout veškerými přízračnými divy. které podzemní říše obsahovala, uchopil malou lampičku a překročil práh. Vyvalila se proti němu vlna bezejmenné hrůzy, ale nedal se odradit žádným vrtochem a nepodlehl žádnému nutkání. Nebylo tu nic živého, co by ho mohlo ohrozit, a nic mu tedy nemohlo zabránit v tom, aby prorazil čarodějný mrak,který obklopoval jeho pacienta.

Místnost za dveřmi byla střední velikostí a bez nábytku, až na stůl, židli a dvě skupiny podivných strojů se svěráky a kolečky, ve kterých Willett rozpoznal středověké mučící nástroje. Po jedné straně dveří byl podstavec plný hrozivě vyhlížejících bičů, nad nímž bylo několik polic s řadami prázdných mělkých olověných pohárů s podstavci ve tvaru řeckých kylixů. Na druhé straně stál stůl; na něm mohutná Argandova lampa, blok na psaní a tužka a dva zazátkované lekythy z venkovních polic, postavené nahodile a jakoby dočasně a ve spěchu. Willett rozsvítil lampu a pečlivě si prohlížel psací blok, aby se dozvěděl, co si mladý Ward poznamenával, když byl vyrušen; nenašel však nic srozumitelnějšího než následující nesouvislé útržky kudrlinkového Curwenova rukopisu, které celkově případ neosvětlovaly:

„B. nezemřel. Prchl však do zdi a našel si dole své místo.“ „Viděl starého V. zaříkávati Sabaotha a naučil se cestu.“ „Třikráte vyvolal Yog-Sothotha, a den nato se objevil.“

„F. pokoušel se vymazati veškerou povědomost o tom, kterak vyvolávati ty zvenčí.“

Když silná Argandova lampa ozářila celou komnatu, doktor si všiml, že stěna proti dveřím je mezi dvěma skupinami mučících nástrojů pokryta věšáky, ze kterých visí řada beztvarých rouch ponurých barev. Avšak daleko zajímavější byly dvě prázdné stěny, obě zcela pokryté mystickými symboly a formulemi nahrubo vytesanými do hladkého kamene. Vlhká podlaha nesla též stopy otesávání a Willett téměř' bez nesnází rozluštil obrovský pentagram uprostřed, s obyčejnými kruhy o průměru tří stop asi na půl cesty mezi pentagramem a každým rohem. V jednom z těchto čtyř kruhů, blízko něhož byla

zavěšena zažloutlá róba, stál mělký kylix stejného typu jako ty na policích nad podstavcem a biči; hned vedle jeho okraje stál jeden z faleronů z polic ve vedlejší místnosti, se štítkem č. 118. Nebyl zazátkován, a když jej průzkummk prohlédl, zjistil, že je prázdný; se zachvěním si však povšiml, že docela prázdný není. Na jeho plochém dně bylo malé množství suchého, temně zeleného zvětralého prášku, který zajisté patřil ke džbánu, chráněn před rozptýlením jen nepřítomností průvanu v této uzavřené sluji; a Willett téměř zavrávoral při pomyšlení, co to všechno znamená, když si kousek po kousku srovnal různé prvky a předchozí události. Biče a mučící nástroje, prach nebo soli z džbánu označeného jako „Materia“, oba lekythy z police „Custodes“, roucha, formule na stěnách, poznámky v bloku, narážky v dopisech a legendách, domněnky, které trýznily přátele a rodiče Charlese Warda - to všechno vtáhlo doktora do víru hrůzy, když zíral na onen nazelenalý prášek v poháru olověného kylixu stojícího na podlaze.

Willett se s námahou sebral a začal studovat formule vytesané na stěnách. Na zbarvených a zašlých písmenech bylo zřejmé, že byly vytesány v době Josepha Curwena, a jejich text připadal tomu, kdo pročetl tolik curwenovských materiálů a horlivě se zabýval historií magie, mlhavě známý. V jednom úryvku doktor jasně poznával to, co paní Wardová zaslechla ze synova prozpěvování v onen neblahý loňský Velký pátek a o čem mu kdysi jeden odborník prozradil, že je to strašlivá invokace tajných božstev mimo normální sféry. Nestálo to tu doslova tak, jak to po paměti zapsala paní Wardová, ba ani tak, jak mu to na zapovězených stránkách Elifase Leviho ukázal odborník; nešlo však popřít, že jde o stejnou věc, a slova jako Sabaoth, Metraton, Almonsin a Zariatnatmik vysílala vlny hrůzy průzkumníkovým tělem, které bylo svědkem takové spousty vesmírných ohavností doslova za rohem.

To vše stálo na levé straně po vstupu do místnosti. Stěna na pravé straně byla popsána neméně hustě, a Willett měl pocit čehosi známého, když přišel na pár formulí, s nimiž se nedávno několikrát setkal v knihovně. Byly zhruba řečeno stejné a byly označeny starodávnými symboly pro „dračí hlavu“ a „dračí ohon“ jako ve Wardových záznamech. Avšak slova se značně lišila od moderní verze, jako kdyby starý Curwen zaznamenával zvuk odlišně nebo jako kdyby pozdější studium rozvinulo mocnější a zdokonalené varianty dotyčných invokací. Doktor se pokoušel uvést ve shodu vytesanou verzi s tou, která mu nepřetržitě probíhala hlavou, a shledal, že je to velmi obtížné. Zatímco nápis, jejž si vryl do paměti, začínal „ Y'ai 'ng'ngah, Yog-Sothoth „, nová verze zněla „Aye, cngengala, Yogge-Sothotha“, což jej silně mátlo vzhledem k sylabifikaci druhého slova.

Protože i pozdější text se mu vryl do paměti, odlišnost ho rušila; shledal, že si sám pro sebe prozpěvuje nahlas první formuli ve snaze uvést do souladu zvuk, který si

pamatoval, s písmeny, která tu byla vytesána. Jeho hlas zněl v té propasti dávné bezbožnosti tajuplně a hrozivě; jeho intonace jako by byla naladěna na dunivý monotónní zvuk buď kouzlem minulosti či neznáma, nebo ďábelským příkladem onoho tlumeného nářku z propastí, jehož nelidský chlad stoupal a klesal v dálce přes zápach a tmu.

Avšak co to? Kde se vzal ten chladný vítr, který se náhle zvedl na samém počátku zpěvu? Lampy žalostně prskaly a temnota tak zhoustla, že písmena na stěně Willettovi málem zmizela před očima. Byl tu též kouř a štiplavý zápach, který zcela potlačil závany ze vzdálených šachet; podobný pach cítil už Willett předtím, jenže nekonečně silnější a pronikavější. Odvrátil se od nápisu směrem k místnosti s jejím bizarním obsahem a uviděl, že kylix na podlaze, v němž odpočíval osudný zvětralý prášek, nyní vydává oblak husté černozelené páry překvapivého objemu a neprůhlednosu. Ten prášek - velký Bože! pocházel z police nadepsané „Matena“ - co se to s ním dělo a co jej probudilo? Formule, kterou prozpěvoval - první ze dvou - dračí hlava, vzestupný uzel -- Spasiteli, že by snad . . .

Doktorovi se zatočila hlava a v mysli se mu honily divoké útržky všeho, co viděl, slyšela četl o hrozném případu Josepha Curwena a Charlese Dextera Warda. „A opět ti pravím, nevyvolávej nic, co nejsi s to zažehnati . . . Měj vždy po ruce zaklínání a nezapomínej se ujišťovati, máš-li jakoukoliv pochybnost, koho že jsi . . . třikráte měl pohovor s tím, co v něm pochováno bylo . . .“ Bože na nebesích, co je to, ta podoba v dýmu, který se rozestupuje ?

/4/

Marinus Bicknell Willett nedoufá, že jakákoli část jeho příběhu dojde víry u někoho jiného než u některých přátel, kteří jsou mu nakloněni, a proto se jej ani nepokoušel vyprávět mimo tento nejintimnější okruh. Jen málo lidí mimo něj ho kdy slyšelo, a u většiny vyvolal smích a poznámky, že doktor začíná být senilní. Radili mu, aby odešel na delší dovolenou a napříště se vyhýbal případům duševních poruch. Avšak pan Ward ví, že starý lékař říká jen hroznou pravdu. Což snad sám nespatřil na vlastní oči onen neblahý otvor ve sklepě pod domem? Což ho Willett neposlal domů, když se mu v

jedenáct hodin onoho zlověstného dopoledne udělalo nevolno? Což netelefonoval doktorovi nadarmo toho večera a pak i druhý den a nepřijel nakonec k samotnému domu, aby tam k poledni našel přítele v bezvědomí, ale beze vší úhony na lůžku nahoře? Willett dýchal chrčivě a zvolna otevřel oči, když mu pan Ward nabídl brandy, kterou přinesl z vozu. Potom se roztřásl a ječivě vykřikl: „Ty vousy... ty oči . . . proboha, kdo jsi?“ Prapodivné to oslovení úpraveného modrookého a hladce oholeného pána, kterého znal od dětství!

V jasném poledním slunci se domek od předešlého dopoledne nezměnil. Willettův šat nedoznal změn k horšímu kromě několika skvrn a ošoupaných míst na kolenou, a jen slabý čpavý zápach připomínal panu Wardovi pach jeho syna onoho dne, kdy ho odváželi do ústavu. Doktorova svítilna zmizela, avšak jeho zavazadlo tu stálo v bezpečí, stejně prázdné, jako když je sem přinesl. Než se dal do vysvětlování, dopotácel se Willett opile a se značným vypětím vůle do sklepa a pokoušel se pohnout neblahou plošinkou před prádelními kotly. Nedalo se s ní hnout. Přešel na místo, kde předešlého dne zanechal svůj nepoužitý vak s nástroji, vzal dláto a začal zarputile odstraňovat jedno prkno za druhým. Byl pod nimi jen hladký cement; po nějakém otvoru nebo díře nebylo ani stopy. Tentokráte tu nezelo nic, co by vyvolalo nevolnost u popleteného otce, který za doktorem sestoupil dolů; pod prkny byl pouze hladký cement - žádná neblahá šachta, žádný svět podzemních hrůz, žádná tajná knihovna, žádné Curwenovy listiny, žádné přízračné propasti se zápachem a vytím, žádná laboratoř nebo police či vytesané formule, nic . . . Dr. Willett zbledl a chytil se mladšího muže. „Včera,“ zeptal se tiše, „viděl jste to tu a cítil jste to?“ Když pan Ward, sám plný hrůzy a podivu, našel sílu k přikývnutí, lékař si napůl povzdechl a napůl zalapal po dechu a pak přikývl. „Povím vám to tedy,“ pravil.

Po celou hodinu šeptal lékař v nejslunnějším pokoji, který nahoře našli, svůj děsivý příběh žasnoucímu otci. Nedokázal však říci nic o tom, co se dělo dál, když se rozestoupila zelenavě černá pára z kylixu, a sám byl příliš vyčerpán, než aby si lámal hlavu nad tím, co se doopravdy stalo. Oba muži pak zbytečně a marně potřásali hlavami, dokud pan Ward napolo nevyslovil tichou otázku: „Myslíte, že by znělo cenu začít kopat?“ Doktor mlčel, neboť mu připadalo sotva vhodné, aby lidský mozek odpověděl tam, kde mocnosti neznámých sfér tak rozhodně zakročily na této straně Velké propasti. Pan Ward se opětně zeptal: „Ale kam se to všechno podělo? Přineslo vás to sem, a pak jako by to celý ten otvor nějak zapečetilo . . .“ Willett opět odpověděl mlčením.

Nebyl to však ještě konec celé záležitosti. Jak sahal pro kapesník, vstávaje k odchodu, ucítil dr. Willett v kapse kousek papíru, který tam předtím nebyl, spolu se svíčkami a zápalkami, které ve zmizelém sklepení posbíral. Byl to běžný list papíru, vytržený

zřejmě z laciného bloku v onom čarodějném pokoji hrůz kdesi v podzemí, popsaný obyčejným olůvkem - patrně tím, co leželo vedle. Byl pečlivě složen a kromě lehkého čpavého pachu po záhadné komnatě nevykazoval žádnou známku, která by upomínala na jiný než tento svět. Text sám byl však podivný; nebyl totiž psán písmem našeho století, ale pracnými tahy středověkých temnot, pro laiky, kteří se nad ním nyní skláněli, sotva čitelnými, avšak s kombinací symbolů, které jim připadaly nejasně známé.

Bylo to krátce naškrábané sdělení a jeho tajemství propůjčilo cíl otřesené dvojici mužů, kteří potom pevně vykročili k Wardovu vozu a dali se odvézt nejprve do klidné restaurace a pak do knihovny Johna Haye na kopci.

V knihovně nebylo těžké najít dobré učebnice paleografie, nad nimiž si oba muži lámali hlavy tak dlouho, až se rozsvítilo světlo velkého lustru. Nakonec našli, co potřebovali. Písmena nebyla nějakým fantastickým výmyslem, ale normálním písmem velmi temného údobí. Byly to špičaté saské minuskule z osmého či devátého století a nesly na sobě opar vzpomínky na onu drsnou dobu, kdy se pod lehkým nánosem křesťanství pokradmu provozovaly dávné věrouky a staré rituály a bledý britonský měsíc občas shlížel na podivné reje v římských rozvalinách Caerleonu a Hexhausu a u Věží podél chátrajícího Hadriánova valu. Slova byla složena v latině, kterou si ten barbarský věk byl schopen zapamatovat - „Corwinus necandus est. Cadaver aq(ua) forti dissolvendum, nec aliq(ui) d retinendum. Tace ut potes. „ - a bylo je možno přeložit asi takto: „Curwen musí být zabit. Tělo musí být rozpuštěno v aqua fortis tak, aby nic nezůstalo. Zachovej mlčení, můžeš-li.“

Willett a pan Ward oněměli úžasem. Dotkli se neznáma a shledali, že jim chybí patřičné emoce k tomu, aby mohli reagovat, jak by podle nejasného tušení měli. Zvláště Willettova schopnost vnímat nové dojmy byla téměř vyčerpána; oba muži seděli ma místě tiše a bezmocně, až je uzavření knihovny přinutilo k odchodu. Poté otupěle odjeli do Wardova sídla na Prospect Street a nesouvisle rozprávěli až do noci. Doktor si odpočinul, ale domů neodjel zůstal na místě až do neděle, kdy přišla kolem poledne telefonická zpráva od detektivů, kteří měli za úkol pátrat po dr. Allenovi.

Pan Ward, který nervózně přecházel v županu, hovor osobně převzal; když se dozvěděl, že pátrání je téměř skončeno, řekl mužům, aby se dostavili časně zrána příštího dne. Oba, Willett i on sám, byli rádi, že se tato fáze případu začíná uzavírat, protože ať už byl původ toho podivného poselství v minuskulích jakýkoli, zdálo se jisté, že „Curwen“, kterého bylo třeba zničit, nemůže být nikdo jiný než vousatý a brýlatý cizinec. Charles

se muže bál a ve svém zoufalém dopisu napsal, že musí být zabit a rozpuštěn v kyselině. Allen nadto dostával dopisy od podivných čaroděje z Evropy pod jménem Curwen a zřetelně se považoval za avatara zemřelého nekromanta. A nyní z čerstvého a neznámého zdroje přišla zpráva, že „Curwen“ musí být zabit a rozpuštěn v kyselině. Spojení bylo příliš nepopiratelné, než aby mohlo být nastrojeno; kromě toho, což Allen nezamýšlel vraždu mladého Warda na radu tvora zvaného Hutchinson? Dopis, který viděli, se vousatému cizinci pochopitelně nikdy nedostal do rukou; ale z textu bylo vidět, že Allen již vypracoval plány, jak mládence vyřídit, kdyby začal být příliš „netýkavý“. Allena bylo beze vší pochyby třeba zadržet; i kdyby nebyla přijata tak drastická opatřeni, bylo nutné, aby byl umístěn tam, kde nebude moci Charlesi Wardovi ublížit.

Toho odpoledne se otec a doktor vypravili přes zátoku navštívit v ústavu mladého Charlese, doufajíce s nevelkými vyhlídkami na úspěch, že se jim podaří vyždímat aspoň záblesk nějaké informace ohledně nejhlubších záhad z jediné osoby, která ji byla schopna poskytnout. Willett mu prostě a vážně vyprávěl o všem, co našel, a všiml si, jak jinoch pobledl, pokaždé když popis objevu odpovídal pravdě. Lékař přitom použil co nejdramatičtějších efektů a slídil po každém Charlesově hnutí, když se blížil k popisu šachet s nepojmenovatelnými hybridy. Wardem to však ani nehnulo. Willett se zarazil a pak hlasem rozechvělým rozhořčením promluvil o tom, jak tvorové hladovějí. Vyčetl jinochovi jeho šokující nelidskost a znovu se zachvěl, když mu byl odpovědí pouze sardonický smích. Neboť Charles, když zanechal zbytečného předstírání, že žádné sklepení neexistuje, se choval, jako kdyby v této situaci shledával jakýsi příšerný žert; chraplavě se pochechtával čemusi, co ho pobavilo. Potom zašeptal, s přízvukem o to děsivějším, že přitom chraptěl: „K čertu s nimi: vždyť jedí, a přitom nemusejí! Měsíc bez jídla, říkáte? Probůh, pane, to jste vpravdě skromný! Přepěkný to žert na účet chudáka starého Whipplea s jeho ctnostnými žvásty! Nejraději by všechno pobil, není-liž pravda? Hrom do toho, ten řev zvenčí jej napolo ohlušil a nikdy nic nespatřil aniž tušil, že v šachtách něco je. U ďasa, ta zatracená verbež tam vyje od doby, co utratili Curwena, sto padesát sedm let!“

Nic víc než to Willett z mladého muže nedostal. Zděšen, ale proti své vůli téměř přesvědčen, pokračoval ve vyprávění, doufaje, že nějaká příhoda snad jeho posluchače vyvede z šílenství, do něhož upadl. Když se díval na jinochovu tvář, nemohl si pomoci, aby se nehrozil nad změnami, které v ní poslední měsíce natropily. Když se zmínil o místnosti s formulemi a zeleným práškem, Charles poprvé projevil známky oživení. Po tváři se mu rozestřel záhadný výraz, když uslyšel, co Willett přečetl v zápisníku, a poznamenal jen, že zápisky jsou starého data a nemají význam pro nikoho, kdo není

zasvěcen do dějin magie. „Avšak," dodal, „kdybyste jen znal zaříkání schopné vyvolat to, co jsem měl v tom poháru, zajisté byste tu nebyl, abyste mi o tom povídal. Bylo to číslo 118 a troufám, že by vás hrůza roztřásla, kdybyste si to byl vyhledal v mém seznamu v druhé místnosti. Sám jsem to nikdá nevyvolal, ale chystal jsem se tak učiniti právě v den, kdy jste mne odvedli."

Nato mu Willett pověděl o formuli, kterou přeříkal, a o zelenavě černém dýmu, který se zvedl; když tak učinil, spatřil na Charlesově tváří poprvé opravdový strach. „Tak ono to přišlo, a vy tu dlíte živ?" Když Ward ta slova zaskřehotal, jeho hlasu jako by praskla pouta, takže poklesl do propastných hlubin přízračné zvučnosti. Willett, kterého osvítil záblesk inspirace, byl přesvědčen, že začíná vidět do situace, a vetkal do své odpovědi i varování z dopisu, které si zapamatoval. „Číslo 118 říkáte? Nezapomínejte ale, že kameny náhrobní taktéž jsou ted' pozměněny v devíti případnostech z desíti. Nikdá nenabudeš jistoty, kdyžtě se nezeptáš!" Nato bez varování vytáhl zprávu v minuskulích a zamával jí pacientovi před očima. Nemohl si přát lepšího účinku, protože Charles Ward okamžitě omdlel.

Celá tato rozmluva byla ovšem vedena v nejvyšší tajnosti, aby místní psychiatři nemohli obvinit otce a lékaře z toho, že pacienta podporují v jeho bludech. Dr. Willett a pan Ward tedy bez cizí pomoci sebrali postiženého mladíka a položili ho na pohovku. Když se pacient probral, opakovaně mumlal něco o tom, že musí neprodleně poslat jakousi zprávu Orneovi a Hutchinsonovi; když se mu plně vrátilo vědomí, doktor mu sdělil, že nejméně jeden z oněch podivných tvorů je jeho zarytým nepřítelem a že radí dr. Allenovi, aby ho zavraždil. Toto odhalení nevyvolalo žádnou zvláštní odezvu, a ještě než bylo vysloveno, bylo návštěvníkům patrné, že jejich hostitel vypadá jako štvanec. Poté odmítl pokračovat v rozhovoru, a tak Willett a otec brzy odešli; varovali ho pouze před vousatým Allenem, načež jinoch pouze odpověděl, že je o něj dobře postaráno a nikomu nemůže ublížit, i kdyby chtěl. Slova byla zakončena téměř zlovolným chechtotem s velmi nepříjemným účinkem. Willett s otcem si nedělali hlavu z žádné zprávy, kterou by Charles mohl napsat oné hrůzné dvojici v Evropě. Věděli totiž, že ústavní personál cenzuruje veškerou poštu ven a žádné divoké či scestné poselství by nepropustil.

Záležitost s Orném a Hutchinsonem má však zvlášní dohru, pokud ovšem takoví čarodějničtí emigranti existovali. Pronásledován v té hrůzné době nejasnou předtuchou, objednal si Willett u mezinárodní výstřižkové kanceláře seznam významných zločinů a nehod v Praze a ve východní Transylvánii; po šesti měsících nabyl přesvědčení, že mezi mnoha informacemi, které obdržel a nechal si přeložit, našel dvě velmi významné zprávy. Jedna z nich popisovala úplné noční zničení jakéhosi domu v nejstarší pražské

čtvrti a zmizení zlého starce jménem Josef Nadeh, který v něm bydlel sám tak dlouho, kam až lidská paměť sahala. Druhá byla o mohutné explozi v transylvánských horách na východ od Rakusu a o naprostém zničení zlořečeného zámku Ferenczy včetně celého osazenstva; o jeho pánovi kolovaly mezi venkovany i vojáky ty nejhorší pověsti, a měl být prý krátce poté povolán do Bukurešti k vážnému výslechu, nebýt této nehody, která ukončila dlouhý životní běh, jaký nikdo nepamatoval. Willett tvrdí, že ruka, která psala minuskule, vládla i silnějšími zbraněmi; a že zatímco Curwen byl ponechán na starosti jemu, byl pisatel s to najít a vyřídit Ornea a Hutchinsona. Na to, jaký byl asi jejich osud, se doktor snaží přepečlivě zapomenout.

/5/

Následující dopoledne přispěchal dr. Willett do Wardova domu, aby byl přítomen příchodu detektivů. Cítil, že Allenovo - či Curwenovo, můžeme-li přijmout jeho nevyřčený nárok na reinkarnaci vážně - zničení či uvěznění musí být provedeno za každou cenu, a své přesvědčení sdělil během čekání panu Wardovi. Tentokrát seděli v přízemí, neboť hornímu patru domu se mezitím začali všichni vyhýbat kvůli zvláštnímu nepříjemnému pocitu, který se jich tam zmocňoval; pocitu, který starší služebnictvo přisuzovalo jakémusi prokletí které za sebou zanechal zmizelý Curwenův portrét.

V devět hodin se dostavili tří detektivové a hned řekli všechno, co se dozvěděli. K jejich velké lítosti se jim nepodařilo zjistit, kde žije Brava Tony Gomes, což měli v úmyslu, a nenašli ani sebemenší stopu po současném bydlišti dr. Allena; podařilo se jim však o tomto nesdílném cizinci sebrat značné množství místních dojmů a faktů. Allen připadal lidem z Pawtuxetu jako poněkud nepřirozená bytost a převládalo mínění, že jeho hustý, pískově zbarvený plnovous je buď obarvený, nebo falešný - názor, který byl dostatečně podepřen nálezem takového falešného vousu spolu s párem tmavých brýlí v neblahém domě. Jeho hlas, jak mohl pan Ward dosvědčit podle svého jediného telefonického rozhovoru s ním, měl hloubku a dutost, na kterou nebylo možné zapomenout; a jeho pohled byl nepříjemný i přes tmavé a rohovinou lemované brýle. Jeden obchodník zahlédl při objednávání zboží jeho rukopis a prohlásil, že je velice divný a s kudrlinkami; to se potvrdilo nálezem tužkou psaných poznámek v jeho pokoji, které obchodník identifikoval.

Pokud šlo o povyk kolem vampirismu z minulého léta, většina pověstí odrážela přesvědčení, že opravdovým upírem byl spíše Allen než Ward. Byla též získána prohlášení úředníků, kteří navštívili dům po onom nepříjemném incidentu s nákladním autem. Ti na dr. Allenovi shledávali méně příšerného, ale přiznávali, že byl v domě plném stínů dominantní osobností. Bylo příliš tma, než aby ho mohli jasně vidět, ale poznali by ho prý, kdyby ho měli někdy spatřit. Jeho vous vyhlížel podivně a nad pravým okem měl údajně menší jizvu, i když byla zakryta brýlemi. Pokud šlo o pátrání v Allenově pokoji, nepřineslo nic než plnovous a brýle a pár tužkou psaných poznámek kudrlinkovým písmem, které - jak Willett okamžitě poznal - bylo totožné jak s písmem na starých Curwenových listinách, tak i v nedávných obsáhlých poznámkách mladého Warda, které byly nalezeny ve zmizelých hrůzných katakombách.

Na panu Wardovi a dr. Willettovi utkvělo cosi z hlubokého, subtilního a zákeřného strachu z těchto údajů, jak se před nimi postupně rozvíjely, a téměř se zachvěli, když se přistihli při šílené myšlence, která je oba současně napadla. Falešný vous a brýle, Curwenovo kudrlinkové písmo - starý portrét a jizva - a změněný jinoch s takovou jizvou - hluboký, dutý hlas v telefonu - což si pan Ward nevzpomněl právě na tohle, když ze sebe jeho syn vyrážel žalostné zvuky, na které byl nyní omezen? Kdo kdy viděl Charlese s Allenem pohromadě? Jistě, jednou úředníci, ale kdo potom? Nebylo to právě po Allenově odchodu, kdy Charles najednou ztratil svůj narůstající strach a začal žít trvale v domku? Curwen - Allen - Ward - do jaké bezbožné a ohavné fúze byly spleteny dva věky a dvě osoby? A co ta proklatá podobnost mezi obrazem a Charlesem - což jeho upřený pohled chlapce nepronásledoval po celé místnosti? Proč by také Allen a Charles kopírovali rukopis Josepha Curwena, i když byli sami a nebylo třeba opatrnosti? A pak ty otřesné věci, jež ti dva napáchali - ztracené sklepení hrůz, jež způsobilo, že doktor přes noc zestárnul; vyhladovělé obludy v páchnoucích šachtách; úděsná formule, která přinesla tak nepopsatelné výsledky; poselství v minuskulích ve Willettově kapse; veškeré listiny a dopisy a všechno to povídání o hrobech a „solích“ a objevech - kam to vše vedlo? Pan Ward nakonec udělal to nejrozumnější. Obrnil se proti vlastním námitkám a předal detektivům jistý předmět, aby jej ukázali těm obchodníkům v Pawtuxetu, kteří zlověstného dr. Allena viděli. Tím předmětem byla fotografie jeho nešťastného syna, do které nyní pečlivě zakreslil inkoustem pár těžkých brýlí a špičatý vous, který přinesli z Allenova pokoje.

Po dvě hodiny pak s doktorem čekali v ponurém domě, kde miazma strachu zvolna houstlo, zatímco prázdný panel v knihovně nad nimi jen zíral a zíral a zíral. Potom se muži vrátili. Ano, změněná fotografie se velice podobá dr. Allenovi. Pan Ward pobledl a Willett si utíral náhle zpocené čelo kapesníkem. Allen - Ward - Curwen - pro souvislé

myšlení to bylo příliš ohavné. Co jen to ten chlapec vyvolal z prázdnoty, a co to s ním udělalo? Co se to vlastně dálo od začátku do konce? Kdo byl onen Allen, který se pokoušel zabít Charlese jako přílišného „netýkavku“, a proč jeho vyhlédnutá oběť v doušce k onomu zoufalému dopisu napsala, že musí být dokonale zničen kyselinou? A proč také ono poselství v minuskulích, o jehož původu se nikdo neodvažoval dohadovat, tvrdilo, že stejným způsobem musí být zničen „Curwen“? O jakou proměnu šlo a kdy došlo k jejímu konečnému stadiu? Toho dne, kdy došel jeho zoufalý dopis - celé dopoledne byl nervózní, a tehdy došlo k proměně. Neviděn vyklouzl z domu a směle vstoupil dovnitř kolem mužů najatých, aby ho hlídali. Tehdy to muselo být, když byl venku. Ale ne - což nevykřikl hrůzou, když vešel do své knihovny - do tohoto pokoje? Co tam našel? Nebo počkat - co našlo jeho? Ta podoba, která vrazila směle dovnitř, aniž bylo vidět, že by předtím odešla - byl to nějaký cizorodý stín a hrůza, který se vrhla na chvějící se osobu, jež nikdy nevyšla z domu? Nemluvil snad sluha o podivných zvucích?

Willett na muže zazvonil a dal mu několik tichých otázek. Ano, jistě, nebylo to nic příjemného. Byly slyšet zvuky - výkřik, těžké oddychování, dušení a šramot, praskot a rány, nebo to všechno dohromady. A pan Charles, když vyšel beze slova ven, nebyl ve své kůži. Sluha se rozechvěl, když o tom mluvil, a zavětřil v těžkém vzduchu, který zavanul dolů z některého z otevřených oken nahoře. Hrůza se už natrvalo usídlila v domě a jen najatí detektivové jí zcela nenasákli. Ale i oni byli neklidní; na případu bylo cosi nejasného, co jim vůbec nebylo po chuti. Dr. Willett hluboce a rychle přemýšlel a jeho myšlenky v něm vyvolávaly děs. Tu a tam si něco pro sebe zamumlal, zatímco se mu v hlavě řadil řetěz nových, otřesných a stále určitějších přízraků.

Potom dal pan Ward znamení, že porada skončila, a všichni mimo něho a doktora odešli z místnosti. Bylo poledne, avšak sídlo sužované přízraky začínaly pohlcovat stíny, jako by už přicházela noc. Willett začal svému hostiteli velmi vážným hlasem domlouvat, aby většinu budoucího pátrání nechal na něm. Tušil, že nastanou jisté nepříjemnosti, které lépe snese přítel než příbuzný. Jako rodinný lékař potřeboval volnou ruku a prvním jeho požadavkem bylo, aby ho určitou dobu nechali samotného v opuštěné horní knihovně, kde se kolem starobylého ostění navrstvila aura nezdravé hrůzy, která byla ještě intenzívnější, než když tvář' Josepha Curwena lstivě shlížela dolů z malovaného panelu.

Pan Ward, omráčen přívalem groteskních morbidit a nepředstavitelně nenormálních příznaků, které se na něho hrnuly ze všech stran, mohl jen souhlasit; o půl hodiny později byl doktor uzamčen v pokoji, jemuž se všichni vyhýbali, spolu s ostěním z Olney Court. Otec, který venku naslouchal, slyšel, jak minuty míjely, tápavé zvuky pohybů a přehrabávání a nakonec páčivý zvuk a zavrzání, jako kdyby se otvíraly těsně

vězící dveře od skříně. Potom se ozval tlumený výkřik a chrčivý dech a spěšné přibouchnutí toho, co bylo otevřeno. Téměř okamžitě zarachotil klíč a Willett se objevil v hale, zděšený a sinalý, a žádal o dřevo pro velký krb v jižní stěně místnosti. Tvrdil, že pícka sama nestačí a elektrický krb prakticky nelze použít. Pan Ward, který toužil po vysvětlení ale současně se neodvažoval klást otázky, vydal příslušné pokyny. Muž, který přinesl několik silných borovicových polen, se zachvěl, sotva vstoupil do zkaženého vzduchu v knihovně, aby je položil do krbu. Willett mezitím vystoupil nahoru do zrušené laboratoře a snesl dolů jisté předměty, které tu zůstaly při stěhování minulého července. Byly v přikrytém košíku, a pan Ward tedy neviděl, oč jde.

Potom se doktor ještě jednou zamkl v knihovně a podle oblaků dýmu, které se valily dolů k oknům z komína, bylo jasné, že zapálil oheň. Později, po velkém šustotu novin, bylo opět slyšet ten páčivý praskot; následovala rána, která naslouchajícím nahnala husí kůži. Poté bylo slyšet dva tlumené Willettovy výkřiky, a hned nato se ozvalo svištivé zašustění, nesmírně odpudivé. Nakonec kouř, který vítr odnášel z krbu, silně potemněl a nabyl štiplavosti a všichni si přáli, aby je počasí ušetřilo oné dusivé jedovaté záplavy podivných výparů. Panu Wardovi se zatočila hlava a všichni služebníci se srazili do klubka a přihlíželi, jak se strašný černý dým valí dolů. Po nekonečně dlouhém čekání se zdálo, že páry řídnou, a za zamčenými dveřmi se ozvaly napolo tlumené zvuky škrábání, zametání a jiných drobných úkonů. Konečně, poté, co se ozvalo přibouchnutí nějaké skříně uvnitř, se objevil Willett, posmutnělý, bledý a vytřeštěný, s látkou přikrytým košíkem, který předtím přinesl z horní laboratoře. Ponechal otevřené okno a do kdysi prokletého pokoje nyní proudilo množství čistého vzduchu, aby se smísilo se zvláštním novým zápachem dezinfekčních prostředků. Staré ostění tu stále bylo: zdálo se však, jako by nyní bylo zbaveno zlovolnosti, a tyčilo se v bílém rámu klidně a vznešeně, jako kdyby nikdy neneslo obraz Josepha Curwena. Blížil se večer, avšak tentokrát jeho stíny nepřinášely hrůzu, jen jemnou melancholii. O tom, co vykonal, doktor nikdy nepromluvil. Panu Wardovi řekl: „Nemohu odpovědět na žádnou otázku, ale tvrdím, že jsou rozličné druhy magie. Provedl jsem velkou očistu. Lidem v tomto domě se teď bude spát lépe.“

/6/

Že „očista“ pro dr. Willetta znamenala svým způsobem zkoušku stejně nervy drásající jako ohavné putování zmizelým sklepením, je prokázáno skutečností, že postarší lékař

se zhroutil, sotva došel toho večera domů. Po tři dny odpočíval ve svém pokoji, ačkoli služebné si později šeptaly, že ho zaslechly ve středu okolo půlnoci, kdy se domovní dveře tiše otevřely a neobyčejně jemně zaklaply. Představivost služebných má však naštěstí své meze; vzrušené jazyky by se jinak zajisté rozvázaly nad článkem ve čtvrtečním vydání Evening Bulletinu, který zněl následovně:

VYLUPOVAČI HROBŮ V SEVERNÍ ČTVRTI OPĚT V ČINNOSTI.

Po asi desetiměsíční přestávce, která uplynula od zločinného vandalismu na Weedenově hrobce na Severním hřbitově, byl časně zrána Robertem Hartem, nočním hlídačem, zahlédnut na témže hřbitově noční vetřelec. Když Hart náhodou na okamžik kolem druhé noční vyhlédl ze své chatrče, spatřil nedaleko na sever zásvit lucerny nebo kapesní svítilny. Když otevřel dveře, uviděl, jak se proti hlavnímu vchodu jasně rýsuje mužská postava, která vycházela na ulici a zmizela mezi stíny, než se k ní mohl přiblížit nebo ji zadržet.

Právě tak jako první z vandalů v minulém roce, také tento vetřelec nenapáchal žádnou skutečnou škodu, než byl objeven. Prázdná část Wardova hrobu vykazovala známky drobného povrchového kopání, ale o žádný výkop, který by se jen vzdáleně blížil rozsahu hrobu, se nepokusil a také žádný z původních hrobů nebyl narušen.

Hart, který nedokáže popsat vetřelce jinak než jako malého muže s plnovousem, se přiklání k názoru, že všechny tři incidenty s kopáním mají společný původ; policie z Druhé stanice na to pohlíží jinak vzhledem k násilnické povaze druhého incidentu, kdy byla unesena stará rakev a náhrobek rozbit.

K prvnímu incidentu, který byl patrně marným pokusem o zakopání nějakého předmětu, došlo v březnu minulého roku a byl připsán na vrub pašerákům lihovin, kteří hledali úkryt. Je možné, říká seržant Riley, že tato třetí příhoda je stejného charakteru. Policisté z Druhé stanice vynakládají zvláštní námahu, aby chytili gang darebáků, kteří jsou za tyto opakované přestupky zodpovědni.

Ve čtvrtek dr. Willett celý den odpočíval, jako kdyby se z něčeho zotavoval nebo se na něco připravoval. Večer napsal panu Wardovi dopis, který byl doručen druhý den ráno a zpola omámenému otci poskytl látku k dlouhému a hlubokému přemýšlení. Pan Ward nebyl po pondělním šoku z překvapujících zpráv a přízračné „očisty“ schopen sejít dolů

a věnovat se obchodu, avšak shledal, že na doktorově dopisu je cosi uklidňujícího, přestože se zdál slibovat zoufalství a připomínat nejnovější záhady.

10 Barnes Street, Providence, R. I.

Drahý Theodore, 12. dubna 1928 cítím, že Vám musím něco sdělit, než vykonám to, co jsem si na zítřek předsevzal. Udělá to tečku za tou strašnou záležitostí, kterou jsme prožívali (neboť jsem toho názoru, že žádný rýč se nedotkne toho obludného místa, o němž víme), avšak obávám se, že nebudete mít klid, jestliže Vás výslovně neujistím,jak dokonale do sebe vše zapadá.

Znáte mne od dob, kdy jste býval malý chlapec, a tak myslím, že mi uvěříte, když Vám naznačím, že některé věci je lépe nechat tak, nedokončené a nerozřešené. Bude lépe, když se nebudete nadále pokoušet spekulovat o Charlesově případu, a je téměř naprosto nezbytné, abyste jeho matce neříkal nic než to, co už sama tuší. Až Vás zítra navštívím, Charles už bude na útěku. To je vše, co musí zůstat v paměti každého z nás. Je choromyslný a uprchl. Matce můžete jemně a postupně povědět o jeho duševní chorobě, až jí jeho jménem přestanete posílat strojopisné dopisy. Radím Vám, abyste za ní odjel do Atlantic City a sám si pořádně odpočinul. Bůh ví, že toho máte po tom šoku zapotřebí právě tak jako já. Odjíždím na nějakou dobu na Jih, abych se uklidnil a nabral nových sil.

Až tedy přijdu na návštěvu, na nic se mne nevyptávejte. Je možné, že věci nepůjdou podle plánu, ale v tom případě Vám o tom řeknu. Nemyslím si však, že se tak stane. Nebude nadále nutné dělat si jakékoli starosti, protože Charles bude v naprostém bezpečí. Už teď je na tom dobře - lépe, než si dovedete představit. Nemusíte si dělat starosti s Allenem a přemýšlet, kdo nebo co se za ním skrývá. Je právě tak součástí minulosti jako obraz Josepha Curwena, a až u Vás zítra zazvoním, budete si moci být jist, že žádná taková osoba neexistuje. To, co napsalo onu zprávu v minuskulích, už nikdy nebude Vás ani Vaši rodinu obtěžovat.

Musíte se však obrnit proti melancholii a připravit svou ženu na to, aby učinila totéž. Musím Vám otevřeně říci, že Charlesův útěk nebude znamenat, že se k Vám vrátí. Byl stižen podivnou chorobou, jak jste si musel povšimnout z drobných fyzických i duševních změn jeho osoby, a nesmíte doufat, že ho opět uvidíte. Budiž Vám však alespoň útěchou toto - že nikdy nebyl ďáblem ani choromyslným v pravém slova smyslu, nýbrž jen dychtivým, snaživým a zvědavým chlapcem, jemuž se láska k

záhadám a k minulosti stala osudnou. Narazil na věci, které by neměl znát žádný smrtelník, a sáhl hluboko zpět přes bariéru let, jak by to nikomu nemělo být dovoleno; a cosi z oné propasti času přišlo a pohltilo jej.

Nyní se dostávám k věci, v níž Vás musím požádat o nejvyšší možnou důvěru. Neboť nebude vpravdě žádné nejistoty ohledně Charlesova osudu. Asi za rok, budete-li moci - a budete-li chtít - můžete vymyslet vhodné vysvětlení, jak chlapec skončil, protože ho tu už nebude. Na rodinném pohřebišti na Severním hřbitově pak vztyčte náhrobek přesně deset stop západně od hrobu svého otce a ve stejném směru; to bude označovat pravé místo odpočinku Vašeho syna. Nemusíte mít strach, že by tam snad odpočívalo něco nenormálního nebo podvrženého. Popel v tom hrobě bude pocházet z Vašeho vlastního těla a krve - ze skutečného Charlese Dextera Warda, jehož mysl jste mohl sledovat od dětství - skutečného Charlese s olivovou skvrnou na hýždi a bez černého čarodějného znamení na hrudi či důlku na čele. Z Charlese, který nikdy nespáchal nic zlého a který musel zaplatit vlastním životem za svou „netýkavost“.

To je všechno. Charles tedy prchne a po roce mu můžete postavit náhrobek. Zítra se mne na nic nevyptávejte. A věřte mi, že čest Vaší staré rodiny je nyní bez poskvrny, jako tomu bylo vždy v minulosti.

S nejhlubší sympatií a výzvou ke statečnosti, klidu a rezignaci zůstávám navždy

Váš upřímný přítel, Marinus B. Willett

A tak v pátek ráno 13. dubna 1928 Marinus Bicknell Willett navštívil pokoj Charlese Dextera Warda v soukromém ústavu pro choromyslné dr. Waitea na ostrově Conanicut. Jinoch, i když se nijak nepokoušel svému návštěvníkovi vyhnout, byl v mrzuté náladě a zdálo se, že se mu nechce do rozhovoru, po jakém zřejmě Willett toužil. Doktorův objev podzemního sklepení a jeho obludný zážitek v něm samozřejmě vytvořil nový zdroj rozpaků, takže oba po výměně několika nucených formálních zdvořilostí zřetelně zaváhali. Poté se vplížil nový element napětí, když Ward jako by z doktorovy maskovité tváře vyčetl strašlivý záměr, jehož tam dříve nikdy nebylo. Pacient se chvěl strachem, protože si uvědomoval, že od poslední návštěvy tu došlo ke změně, jíž se ustaraný rodinný lékař změnil v bezohledného a neúprosného mstitele.

Ward skutečně pobledl a doktor promluvil jako první. „Vyšly najevo další podrobnosti,“ pravil, „a musím vás varovat, že nadešla doba účtování.“

„Snad jste zase někde nekopal a neobjevil další hladovou zvěř?“ zněla ironická odpověď. Bylo zřejmé, že mladý muž je rozhodnut zachovávat do posledního okamžiku chladnou tvář.

„Ne,“ odpovídal pomalu Willett, „tentokrát jsem nemusel kopat. Najali jsme muže, aby se poohlédli po dr. Allenovi; našli v domě falešný vous a brýle.“

„Výtečně,“ poznamenal znepokojený hostitel ve snaze o urážlivou vtipnost, „troufám, že vám slušely více nežli vous a brýle, jež máte nyní na sobě.“

„Slušely by velmi dobře i vám,“ zněla klidná a promyšlená od pověď, „jak to asi také bylo.“

Když to Willett vyslovil, připadlo mu, jako by přes slunce přešel mrak, třebaže se stíny na podlaze nezměnily. Poté Ward poznamenal :

„Je toto ona věc, jež si tak horkokrevně žádá zúčtování? Což kdyby člověk občasně shledal velmi užitečným vystupovati ve dvou osobách?“

„Ne,“ řekl Willett vážně, „opět jste na omylu. Není mi nic po tom, chce-li někdo žít dvojím životem; ovšem za předpokladu, ze má vůbec práva existovat a že nezničí to, co ho zavolalo z prostoru. „

Nyní sebou Ward prudce trhl. „Nuže tedy, pane, copak jste nalezl a čeho si ode mne žádáte?“

Doktor nechal uplynout nějaký čas, než odpověděl, jako kdyby vybíral správná slova pro pádnou odpověď.

„Našel jsem,“ ozval se nakonec, „cosi v přístěnku za starým panelem, kde kdysi býval obraz, spálil jsem to a popel pohřbil v místě, kde by měl být hrob Charlese Dextera Warda.“

Choromyslný zalapal po dechu a vyskočil ze židle, na které seděl.

„U čerta, kdopak vám pověděl - a kdo uvěří, že to byl on po plných dvou měsících, když jsem živ? Co hodláte učinit?“ Willett, třebaže malé postavy, jako by nabyl výrazu soudního majestátu, když pacienta gestem umlčel.

„Nikomu jsem nic neřekl. Tohle není běžný případ - tohle je šílenství přesahující čas a hrůza mimo pozemské sféry, o jakých ani policie, ani právníci či soudci a psychiatři nemají ani tušení, natož aby se s ním dovedli vypořádat. Díky Bohu, že jakousi náhodou ve mně zůstala jiskérka představivosti, takže když jsem o celé věci uvažoval, nebyl jsem zaváděn z cesty. Mne neoklamete, Josephe Curwene, protože já vím, že vaše prokletá magie je skutečná!

Vím, jak jste spřádal kouzlo, které se vznášelo mimo tok času a pak se přisálo na vašeho dvojníka a potomka; vím, jak jste ho vtáhl do minulosti a přiměl ho, aby vás vynesl z mrzkého hrobu; vím, že vás ukrýval ve své laboratoři, zatímco jste studoval moderní dobu a slídil po nocích jako upír, a že jste se později ukázal s vousem a brýlemi, aby se nikdo nepodivoval bezbožné podobnosti mezi vámi a jím; vím, k čemu jste se odhodlal, když se vzepřel proti obludnému znesvěcování hrobů, a co jste měl v úmyslu později - a vím i, jak jste to provedl.

Odložil jste svůj vous a brýle a oklamal strážce před domem. Domnívali se, že to je on, kdo vstupuje dovnitř, a mysleli, že to je on, kdo vychází ven, když jste ho uškrtil a ukryl. Byl jste blázen, Curwene, když jste si představoval, že vizuální totožnost postačí. Jak to, že jste nepomyslel na řeč a hlas a rukopis? Nevyšlo to, jak vidíte: víte lépe než já, kdo napsal to poselství v minuskulích, ale ujišťuji vás, že nebylo napsáno nadarmo. Jsou ohavnosti a zvrácenosti, které musí být vymýceny, a věřím, že pisatel těch slov se postará o Ornea a Hutchinsona. Jeden z těch netvorů vám kdysi napsal: Nevyvolávej nic, co nejsi s to zažehnati! zničilo vás to už jednou, a možná že stejným způsobem, a může se stát, že vaše vlastní černá magie vás zničí zas. Curwene, člověk může zasahovat do přírody jen v jistých hranicích, a hrůzy, které jste utkal povstanou a vymažou vás ze světa!“

Tu byl doktor přerušen křečovitým výkřikem tvora před sebou. Beznadějně v úzkých, beze zbraně a věda, že každý projev fyzického násilí přivede doktorovi na pomoc tucet ošetřovatelů, Joseph Curwen se utekl ke svému jedinému dávnému východisku a začal ukazováčky provádět sérii kabalistických pohybů, zatímco jeho hluboký dutý hlas, už nepřekrývaný předstíraným chrapotem, pronášel úvodní slova strašlivé formule.

„PER ADONAI ELOIM, ADONAI JEHOVA, ADONAI SABAOTH, METRATON . . .“

Willett však byl na něho příliš rychlý. Zatímco psi na dvoře venku začali výt a od zátoky se náhle zvedl chladný vítr, doktor započal odříkávat slavnostními a uměřenými tóny to, co po celou dobu zamýšlel. Oko za oko - magie za magii; nechť se ukáže, jak dobře se naučil svou lekci z podsvětí! Jasným hlasem začal Marinus Bicknell Willett s druhým

sloupcem oné dvojité formule, která poprvé vyvolala pisatele minuskulí - záhadnou invokaci, jejíž nadpis tvořil dračí ohon, znamení sestupného uzlu.

Při prvním slovu, které vyšlo z Willettových úst, formule prvotně započatá pacientem náhle utichla. Neschopen slova, začal netvor divoce mávat rukama, až se jejich pohyby rovněž zastavily. Když bylo vysloveno děsivé jméno Yog-Sothoth, nastala ohyzdná proměna. Nebylo to rozpuštění, spíše transformace nebo rekapitulace; Willett zavřel oči, aby neomdlel, než dokončí zbytek zaříkávání.

Neomdlel však, a onen muž ponurých staletí a zapovězených tajemství už nikdy poté svět neobtěžoval. Šílenství mimo čas pominulo a případ Charlese Dextera Warda byl uzavřen. Když pak Willett otevřel oči, viděl předtím, než se z toho pokoje hrůzy vypotácel, že to, co si uchoval v paměti, nebylo nadarmo. Neboť právě tak jako jeho prokletá podobizna rok předtím, ležel nyní Joseph Curwen na podlaze v podobě vrstvičky jemného modrošedého prášku.